

7.2.2025

PUDASJÄRVI-PUOLANKA-UTAJÄRVI

Joutensuo Tuulivoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2024

Tilaaaja:
Finnish Consulting Group Oy
VSB Group Oy

Heilu Oy
Jussi-Pekka Hiltunen
Jaakko Ervasti
Maria Södö
Kalle Luoto

Taustakarttoina Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelun (WMTS) 10-11/2024 aineistoa, ellei toisin mainita. Koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000.

Raportin valokuvat: Jussi-Pekka Hiltunen, Jaakko Ervasti ja Maria Södö.

Kannen kuva: Kohteen 36. Peräkangas E pyyntikuoppa numero 8. Luoteeseen.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	7
2. Perustietoa tutkimusalueesta	10
3. Menetelmät	28
Maastossa tarkastetut alueet	29
4. Tulokset	33
5. Arkeologiset kohteet (uusi kohde*)	35
Kiinteät muinaisjäännökset	41
1. Härkösuo*	41
2. Pihlaja*	42
3. Maitomäki 1*	45
4. Maitomäki 2*	47
5. Marjosuo 1*	49
6. Marjosuo 2*	51
7. Peurasuo*	54
8. Peurasuo 2*	56
9. Joutensuo*	58
10. Jaalanganjoja*	60
11. Rytisuo*	62
12. Honkavaara 2*	64
13. Yli-Tontti*	66
14. Rautasuo*	68
15. Hukkanen 1*	70
16. Hukkanen 2*	72
17. Hukkanen 3*	75
18. Pikku-Hukkanen*	76
19. Mämminnoro*	78
20. Kalettomankangas	81
21. Pikkulehto*	84
22. Talasahonräme*	86

23. Hallakangas 1*	88
24. Hallakangas 2*	90
25. Hallakangas 3*	91
26. Hallakangas 4*	93
27. Maukunsuo*	95
28. Korentovaara	97
29. Iso-Maukku*	99
30. Pirttimaa*	101
31. Rahasaari*	103
32. Heinälamminkorpi*	105
33. Kotisuo*	108
34. Kokkokangas*	110
35. Peräsuo*	113
36. Peräkangas E	115
37. Sauna-aho*	118
38. Koirakangas 1	121
39. Koirakangas 3*	123
40. Takalosuo*	124
41. Alalampi 1*	126
42. Alalampi 2*	128
43. Vatasmaa*	130
44. Yli-Tontti 2*	132
Muut kulttuuriperintökohteet	134
45. Niskasaari luode	134
46. Joutenlampi*	137
47. Pelttarin Hukkanen 1*	139
48. Pelttarin Hukkanen 2*	143
Löytöpaikka	145
49. Esko*	145
Muut havainnot	147
Savotta- tai niittykämpän jäännökset	147
6. Lähteet	150

Karttaluettelo

Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.	6
Kartta 2. Yleiskartta inventointialueista.....	8
Kartta 3. Tuulivoimapuistoalueen yleiskartta.....	9
Kartta 4. Yleiskartta hankealueesta ennen inventointia.	12
Kartta 5. Tuulivoimapuistoalue MML:n rinnevarjosteessa.	13
Kartta 6. Hankealue ja sähkönsiirtoreitti vuoden 1865 pitäjänkartoilla.....	14
Kartta 7. Hankealue ja sähkönsiirtoreitti vuoden 1971 peruskartoilla.	15
Kartta 8. Yleiskartta pohjoisesta sähkönsiirtoreitistä ennen inventointia.	16
Kartta 9. Pohjoinen sähkönsiirtoreitti vuoden 1865 pitäjänkartoilla.	17
Kartta 10. Pohjoinen sähkönsiirtoreitti vuoden 1971 peruskartoilla.....	18
Kartta 11. Yleiskartta eteläisen sähkönsiirtoreitin pohjoisosasta ennen inventointia.....	19
Kartta 12. Yleiskartta eteläisen sähkönsiirtoreitin eteläosasta ennen inventointia.	20
Kartta 13. Eteläisen sähkönsiirtoreitin pohjoisosa vuoden 1864 ja 1865 pitäjänkartoilla.....	21
Kartta 14. Eteläisen sähkönsiirtoreitin eteläosa vuoden 1850 pitäjänkartoilla.....	22
Kartta 15. Eteläisen sähkönsiirtoreitin pohjoisosa vuoden 1970 peruskartoilla.	23
Kartta 16. Eteläisen sähkönsiirtoreitin eteläosa vuoden 1950 ja 1970 peruskartoilla.	24
Kartta 17. Pohjoisella sähkönsiirtoreitillä tarkastetut alueet.....	29
Kartta 18. Tuulivoimapuistoalueella tarkastetut alueet.....	30
Kartta 19. Etelän sähkönsiirtoreitin pohjoisosan tarkastetut alueet.	31
Kartta 20. Etelän sähkönsiirtoreitin eteläosan tarkastetut alueet.....	32
Kartta 21. Pohjoisen sähkönsiirtoreitin arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.	37
Kartta 22. Tuulivoimapuiston hankealueen arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.	38
Kartta 23. Etelän sähkönsiirtoreitin pohjoisosan arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.....	39
Kartta 24. Etelän sähkönsiirtoreitin eteläosan arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.	40
Kartta 25. Härkösuon kohdekartta.	41
Kartta 26. Pihlajan kohdekartta.	43
Kartta 27. Maitomäki 1 kohdekartta.....	45
Kartta 28. Maitomäki 2 kohdekartta.	47
Kartta 29. Marjosuo 1 kohdekartta.	49
Kartta 30. Marjosuo 2 kohdekartta.....	52
Kartta 31. Peurakankaan kohdekartta.	54
Kartta 32. Peurasuon kohdekartta.....	56
Kartta 33. Joutensuon kohdekartta.....	58
Kartta 34. Jaalanganajan kohdekartta.	60
Kartta 35. Rytisuon kohdekartta.....	62
Kartta 36. Honkavaaran kohdekartta.	64
Kartta 37. Yli-Tontin kohdekartta.	66
Kartta 38. Rautasuon kohdekartta.	68

Kartta 39. Hukkanen 1 kohdekartta.	70
Kartta 40. Hukkanen 2 (16) ja Hukkanen 3 (17) kohdekartat.	73
Kartta 41. Pikku-Hukkanen kohdekartta.	76
Kartta 42. Mämminoro 1 kohdekartta.....	79
Kartta 43. Kalettomankankaan kohdekartta.....	82
Kartta 44. Pikkulehdon kohdekartta.....	84
Kartta 45. Talasahonrämeen kohdekartta.....	86
Kartta 46. Hallakangas 1 (23) ja Hallakangas 2 (24) kohdekartat.	88
Kartta 47. Hallakangas 3 kohdekartta.....	91
Kartta 48. Hallakangas 4 kohdekartta.	93
Kartta 49. Maukunsuon kohdekartta.	95
Kartta 50. Korentovaaran kohdekartta.	97
Kartta 51. Iso-Maukun kohdekartta.	99
Kartta 52. Pirttimaan kohdekartta.	101
Kartta 53. Rahasaaren kohdekartta.	103
Kartta 54. Heinälamminkorven kohdekartta.....	106
Kartta 55. Kotisuon kohdekartta.....	108
Kartta 56. Kokkokankaan kohdekartta.....	111
Kartta 57. Peräsuon kohdekartta.	113
Kartta 58. Peräkangas E kohdekartta.	116
Kartta 59. Sauna-ahon kohdekartta.....	119
Kartta 60. Koirakangas 1 (38) ja Koirakangas 3 (39) kohdekartat.....	121
Kartta 61. Takalosuon kohdekartta.....	124
Kartta 62. Alalampi 1 kohdekartta.....	126
Kartta 63. Alalampi 2 kohdekartta.	128
Kartta 64. Yli-Tontti 2 kohdekartta.	132
Kartta 65. Niskasaari luode kohdekartta.	135
Kartta 66. Niskasaari luode -kohde MML:n rinnevarjosteessa.....	135
Kartta 67. Joutenlammen rajamerkin kohdekartta.	137
Kartta 68. Raja vuonna 1865 laaditulla pitäjäkartalla.....	138
Kartta 69. Pelttarin Hukkanen 1 kohdekartta.....	140
Kartta 70. Poroerotuspaikka ja poroaita vuoden 1971 peruskartalla.	140
Kartta 71. Pelttarin Hukkanen 2 muu kulttuuriperintökohde.	143
Kartta 72. Raja vuonna 1865 laaditulla pitäjäkartalla.	144
Kartta 73. Eskon kohdekartta.....	146
Kartta 74. Eskolan torppa vuoden 1856 pitäjänkartalla.....	146
Kartta 75. Muu havainto Mämminorossa.	147
Kartta 76. Mämminoron alue vuoden 1971 peruskartalla.	148

PUDASJÄRVI-PUOLANKA-UTAJÄRVI

Joutensuo tuulivoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2025

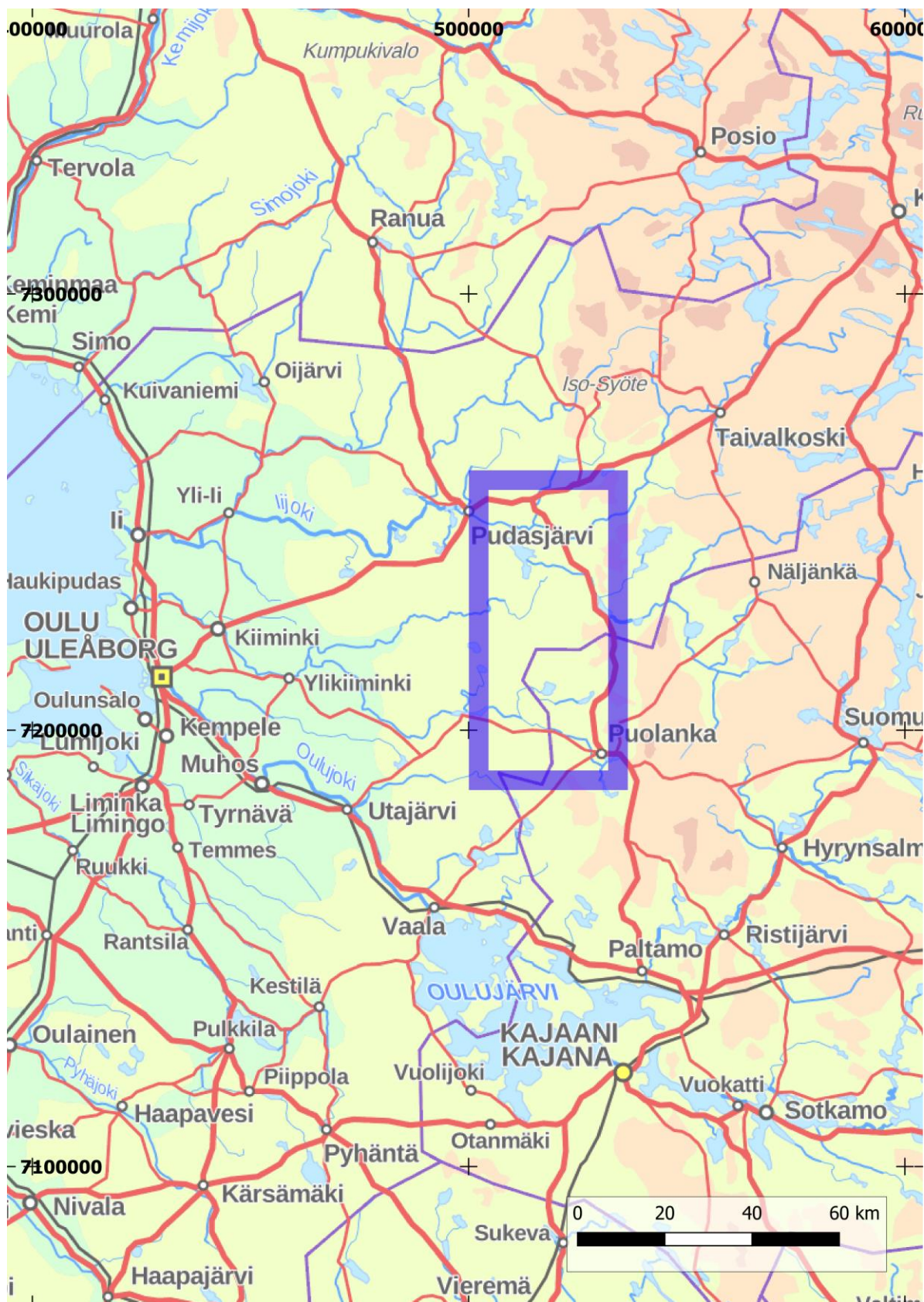
Tiivistelmä

Finnish Consulting Group Oy:llä on käynnissä Pudasjärven kunnan kaakkoisosaan Joutensuolle suunnitellun tuulivoimapuistoalueen ympäristövaikutusten arviointi. Hanketoimija on VSB Group Oy. Selvitykseen liittyvästä arkeologisesta inventoinnista vastasivat Heilu Oy:n arkeologit. Inventoinnissa tarkasteltiin 51 voimalanpaikkaa, kolmea aurinkovoima-aluetta, yhtä sähköasemapaikkaa, uusia sekä parannettavia tielinjoja ja ulkoisten sähkönsiirtoreittien sijoittumista. Sähkönsiirtoreitit sijoittuvat Pudasjärven lisäksi Puolangan ja Utajärven kuntien alueille.

Tuulivoimapuiston hankealueelta tunnettiin kolme arkeologista kohdetta (kaksi kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi muu kulttuuriperintökohde) ennen inventointia. Eteläisemmältä sähkönsiirtoreitiltä tunnettiin yksi kiinteä muinaisjäännös. Pohjoisemmalla sähkönsiirtoreitiltä ei tunnettu entuudestaan arkeologisia kohteita. Syyskuussa 2024 tehdyn inventoinnin jälkeen tuulivoimapuistoalueelta tunnetaan 32 kiinteää muinaisjäännöstä, neljä muuta kulttuuriperintökohdetta ja yksi muu kohde. Pohjoisen sähkönsiirtoreitin vaikutusalueelta tunnetaan kaksi kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi historiallisen ajan löytöpaikka. Etelänpuoleisen sähkönsiirtoreitin alueelta kymmenen kiinteää muinaisjäännöstä.

Arkistotiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijät:	Heilu Oy / FM Jussi-Pekka Hiltunen, FM Jaakko Ervasti, HuK Maria Södö ja FM Kalle Luoto
Kenttätyöaika:	2.–6.9. ja 10.–12.9.2024
Tutkimuksen tilaaja:	Finnish Consulting Group Oy ja VSB Group Oy
Lähialueelle sijoittuneet aiemmat inventoinnit:	Laulumaa ja Suominen 1992. Puolanka kiinteiden muinaisjäännösten inventointi. Sarkkinen 1998. Pudasjärvi inventointi. Pohjois-Pohjanmaan liitto. Sarkkinen 2000. Utajärvi, Utosjoki, Ylilampi tulva-allasalueen inventointi. Museovirasto. Schulz 2011. Pudasjärvi etelä- ja länsiosat kulttuuriperintöinventointi. Metsähalitus Laurila 2014. Puolangan ja Utajärven kulttuuriperintöinventointi. Metsähallitus. Shulz ja Itäpalo 2015. Pahkavaaran tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu. Jussila ja Sepänmaa 2021. Utajärvi-Muhos Pahkavaara-Utanen-Pyhäselän sähköasema välisen 400 kV voimajohtolinjan käytävän arkeologinen inventointi. Mikroliitti Oy.

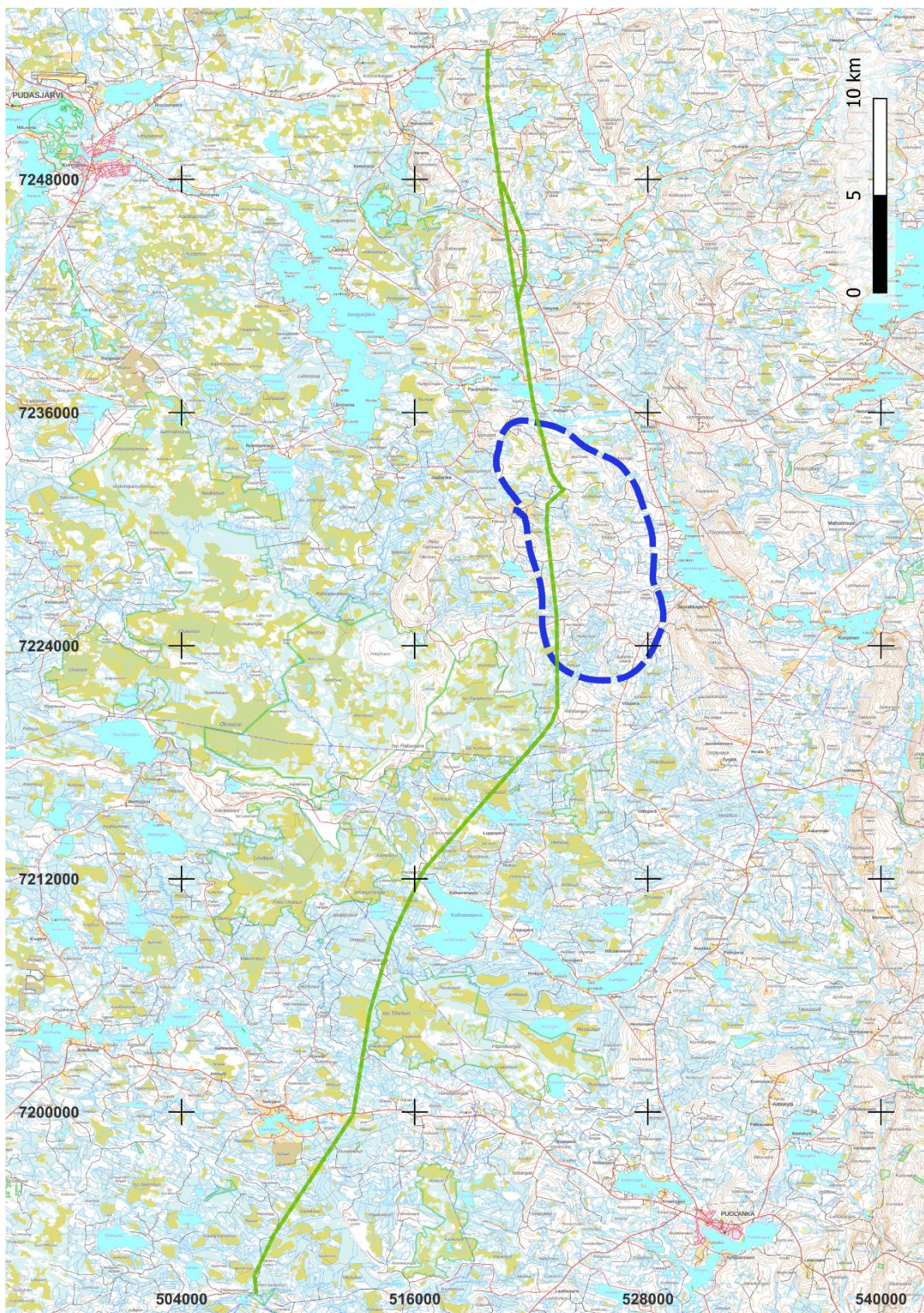
Kartta 1. Inventointialueen lähestymiskartta.

Suunniteltu tuulivoimapuisto sekä sähkönsiirtoreitit sijoittuvat sinisen neliön sisäpuolelle.

1. Johdanto

Finnish Consulting Group Oy ja VSB Group Oy ovat selvittämässä tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtoreittien sijoittumista Pudasjärven, Puolangan ja Utajärven kuntien alueille. Suunniteltu hankealue sijaitsee Pudasjärven kunnan kaakkoisosassa, noin 30 kilometriä kaakkoon Pudasjärven kuntakeskuksesta. Hankealueen koko on noin 7500 hehtaaria ja sinne on suunnitteilla enintään 51 tuulivoimalaa. Hankkeeseen kuuluu kolme aurinkovoima-aluetta, jotka sijoittuvat tuulivoima-alueen länsireunassa sijaitseville pelloille. Alustavien aurinkopuistoalueiden koko on noin 100 hehtaaria. Tarkastelussa on lisäksi sähköasemapaikka, joka sijaitsee aurinkovoima-alueiden itäpuolella, tuulivoimahankealueen pohjoisosassa. Suunnitteluaineistoon kuuluu myös hankealueen sisäiset parannettavat ja uudet tielinjat sekä myös hankealueen pohjois- ja eteläpuolelle suunnitellut sähkönsiirtoreitit. Sähkönsiirtoreitit ovat yhteispituudeltaan noin 75 km. Ne sijoittuvat Pudasjärven, Puolangan ja Utajärven kuntien alueille.

Heilu Oy toteutti hankealueiden arkeologisen inventoinnin osana suunnittelutyön ympäristöselvityksiä. Inventoinnin tavoitteena oli etsiä ennestään tuntemattomia arkeologisia kohteita ja tarkastaa tunnettujen kohteiden nykytila. Inventoinnin maastotyöt toteuttivat arkeologit FM Jussi-Pekka Hiltunen, FM Jaakko Ervasti sekä arkeologian opiskelija HuK Maria Södö. Maastotyöt tehtiin kahdeksan työpäivän aikana syyskuussa 2024 (21 henkilötyöpäivää). Inventointiraportin laativat Jussi-Pekka Hiltunen, Jaakko Ervasti, Kalle Luoto ja Maria Södö syysmarraskuussa 2024.

Kartta 2. Yleiskartta inventointialueista.

Tuulivoimapuiston hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja suunnitellut sähkönsiirtoreitit vihreällä viivalla.

2. Perustietoa tutkimusalueesta

Tuulivoimapuiston hankealue on pääosin asumatonta havupuuvaltaista metsätalouskäytössä olevaa sekametsää. Hankealueen länsireunassa Rytisuon alueella sijaitsee muutama viljelysalue. Hankealueen maisemakuvaa hallitsee useammasta vaara- ja mäkialueesta muodostuva kumpuileva ryhmä, joiden välisissä alavammissa kohdissa on soita. Korkeimmat alueet ovat noin 220 metriä merenpinnan yläpuolella ja maasto laskee suoalueilla noin 140 metriin merenpinnan yläpuolella. Alueen maaperä on metsäisillä vaaroilla paikoitellen kivikkoista, ja alueella on muutamia kalliopaljastumia. Vaara- ja mäkialueet ovat pääosin kuivaa kangasmetsää, ja paikoitellen on hakkuuaukioita. Suoalueet ovat osin puuttomia avosaita tai soistuneita metsäalueita, joissa maisemakuva on avointa tai puoliavointa. Osa suoalueista on maalajiltaan turvetta. Tuulipuiston hankealueella on neljä pienehköä lampea. Hankealueella kulkee myös useita puroja, kuten Jaalangoja, Rupunoja ja Halmeoja. Hankealueen poikki kulkee useita metsäteitä ja talvitienpohjia.

Sähkönsiirtoreittien maisemakuvaa hallitsevat pääsääntöisesti alavammat suoalueet ja paikoitellen myös korkeammat vaara- ja mäkialueet. Pääpiirteiltään sähkönsiirtoreittien maasto vastaa tuulipuiston hankealuetta. Pohjoisempi sähkönsiirtoreitti ylittää lijoen ja eteläisempi sähkönsiirtoreitti Kiiminkijoen. Pohjoisemman sähkönsiirtoreitin varrella sijaitsee jonkin verran viljelysalueita. Sähkönsiirtoreittien varrella on suhteellisen paljon olemassa olevaa tiestöä.

Tuulipuiston hankealueella ei ole aiemmin tehty arkeologisia inventointeja. Hankealueen läheisyydessä on inventoitu ainakin vuonna 1998 Pudasjärven kunnan arkeologisen inventoinnin yhteydessä sekä vuonna 2011 Metsähallituksen Pudasjärven etelä- ja länsiosien kulttuuriperintöinventoinnin yhteydessä. Jälkimmäinen inventointi on sijoittunut myös pohjoisemman sähkönsiirtoreitin läheisyyteen. Eteläisemmän sähkönsiirtoreitin alueella ja läheisyydessä on tehty useita arkeologisia inventointeja, vuosina 1992 (Laulumaa & Suominen), 2000 (Sarkkinen), 2011 (Schulz), 2014 (Laurila), 2015 (Schulz & Itäpalo), 2021 (Jussila & Sepänmaa) ja 2023 (Maanala Oy).

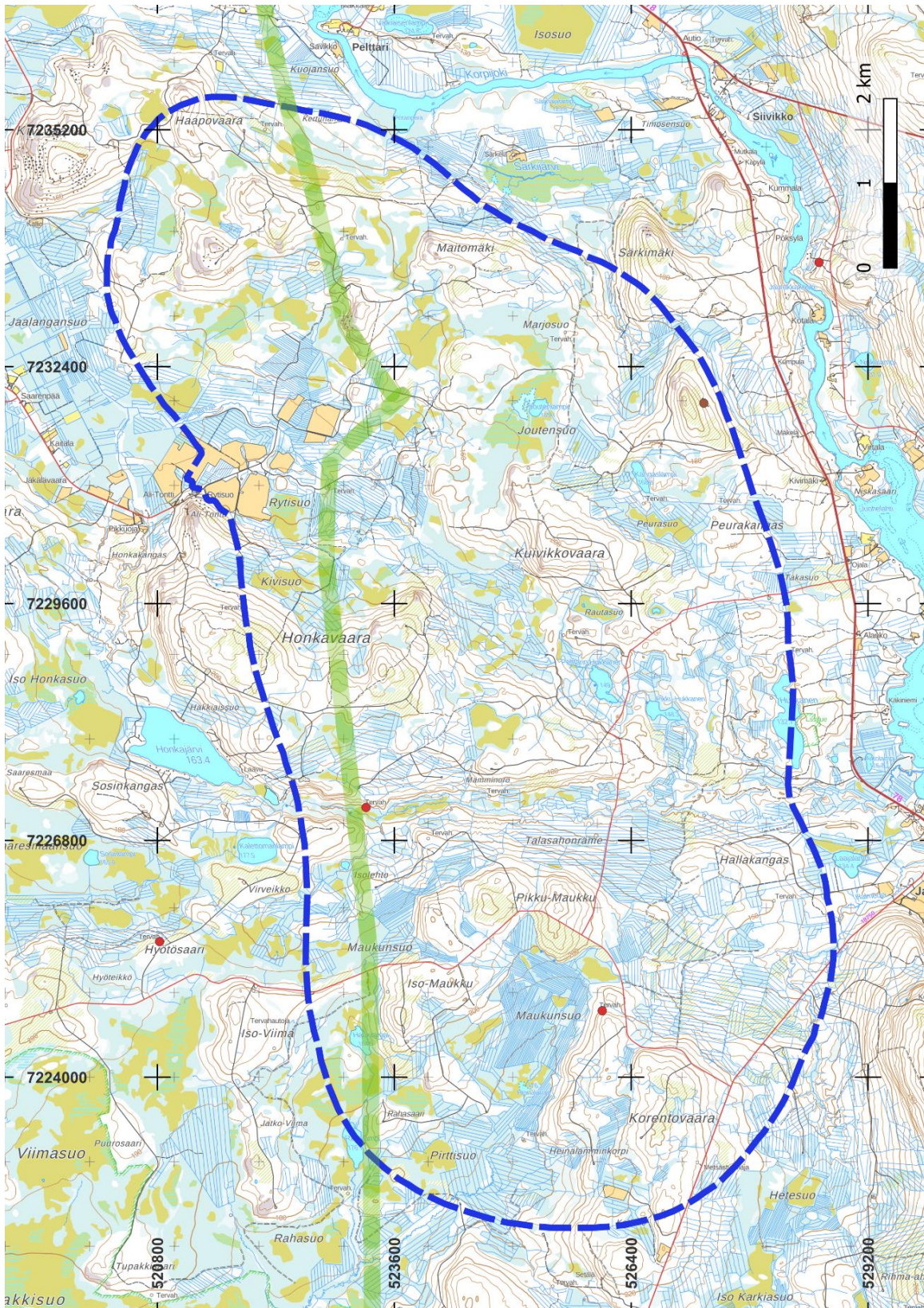
Tuulipuiston hankealueella sijaitsee kolme entuudestaan tunnettua arkeologista kohdetta. Näistä kaksi on kiinteitä muinaisjäännöksiä ja yksi muu kulttuuriperintökohde. Kiinteät muinaisjäännökset *Kalettomankangas* (1000024930) ja *Korentovaara* (1000024928) sijaitsevat hankealueen eteläosassa. Kyseiset kohteet ovat tervahautoja. Muu kulttuuriperintökohde *Niskasaari luode* (1000035416) sijaitsee hankealueen koillisosassa. Yleisöilmoitusten mukaan paikalla on poikkirinteen suunnassa olevia kivivalleja noin 40 x 140 m alueella. Kohdetta ei ollut tarkastettu maastossa arkeologin toimesta.

Pohjoisemman sähkönsiirtoreitin vaikutusalueelta ei tunnettu entuudestaan arkeologisia kohteita. Eteläisemmän reitin varrelta tunnettiin yksi kiinteä muinaisjäännös *Peräkangas E* (620010036). Kyseessä on ajoittamaton pyyntikuoppakohde, jossa on yksitoista pyyntikuoppaa.

Näistä viisi sijoittuu suunnitellun sähkönsiirtoreitin vaikutusalueelle. Pyyntikuoppakohteita sijaitsee myös kohteen *Peräkangas E* kaakkoispuolella (kohde *Lupporä SW*, 620010035) ja luoteispuolella (kohde *Peräkangas 2*, 1000008392). *Lupporä SW* ja *Peräkangas 2* kohteita ei käyty tarkastamassa inventoinnin yhteydessä. Eteläisemmän sähkönsiirtoreitin läheisyydessä *Koirakankaalla* sijaitsee kaksi tunnettua kiinteää muinaisjäännöstä *Koirakangas 1* (1000029092) ja *Koirakangas 2* (1000029093). Kyseiset kohteet ovat hiilimiiluja, jotka todennäköisesti ovat 1800-luvulla toimineen Kurimon ruukin aikaisia. Sähkönsiirtoreittiä lähempänä oleva kohde *Koirakangas 1* käytiin tarkastamassa inventoinnin yhteydessä.

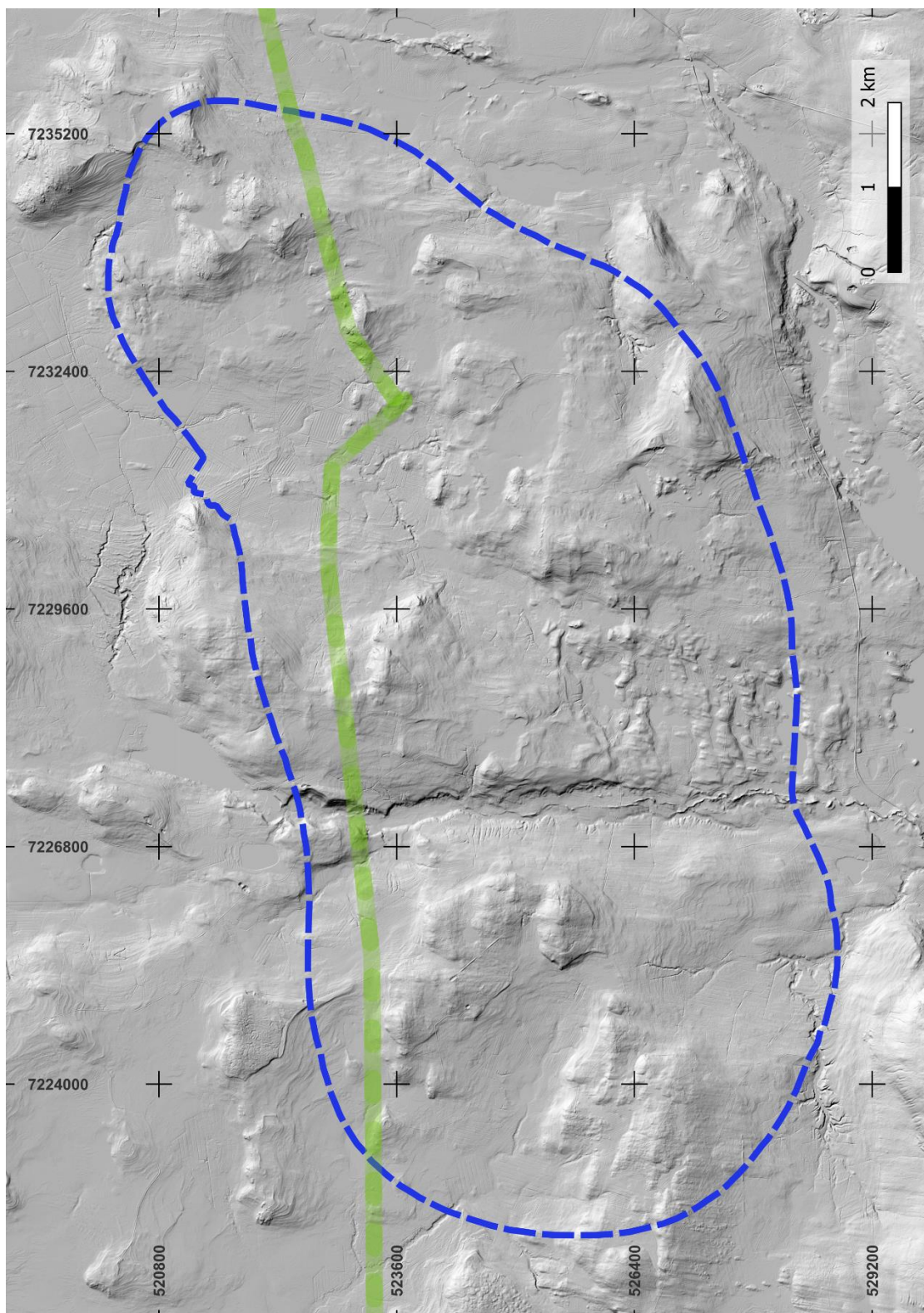
Inventoinnin esitöiden yhteydessä tarkasteltiin hankealueita kuvaavia vanhoja karttoja. Vanhin kartta on 1764–1767 laadittu Pelttarin, Parkkilan, Siiran, Peuron, Ojalan ja Ervastian tilojen kartta. Kyseiselle kartalle on merkitty Pelttarin tila, joka on sijainnut noin 800 metriä sähkölinjasta itään. Vuosien 1850-1865 pitäjänkarttojen (Utajärvi, Puolanka ja Pudasjärvi) mukaan tuulivoimapuiston hankealue sekä eteläisempi sähkönsiirtoreitti ovat olleet pääosin asumatonta metsämaastoa, ja vesistöjen läheisyydessä on ollut niittyalueita. Pohjoisemman sähkönsiirtoreitin läheisyyteen on merkitty kaksi torppaa, yksi Tirolaan ja yksi Ervastiin nimellä Eskola TP. Vanhalla sekä nykyisellä peruskartalla (1950) Tirolan torpan kohdalle on merkitty peltoa. Eskolan torpan kohdalla on vanhalla sekä nykyisellä peruskartalla Esko -niminen tila.

Vuoden 1971 peruskartalle tuulipuiston hankealueen eteläosaan Pelttarin Hukkasen länsipuolelle on merkitty poroerotusaita. Samalle peruskartalle on merkitty savotta- tai niittykämpä hankealueen eteläosaan Mämminorolle. Myös eteläisemmän sähkönsiirtoreitin keskivaiheille Kalhamajärven lounaispuolella sijaitsevalle *Koirakankaalle* on merkitty poroaitaa. Poroerotusaitoja ei ole merkitty nykyiselle peruskartalle.

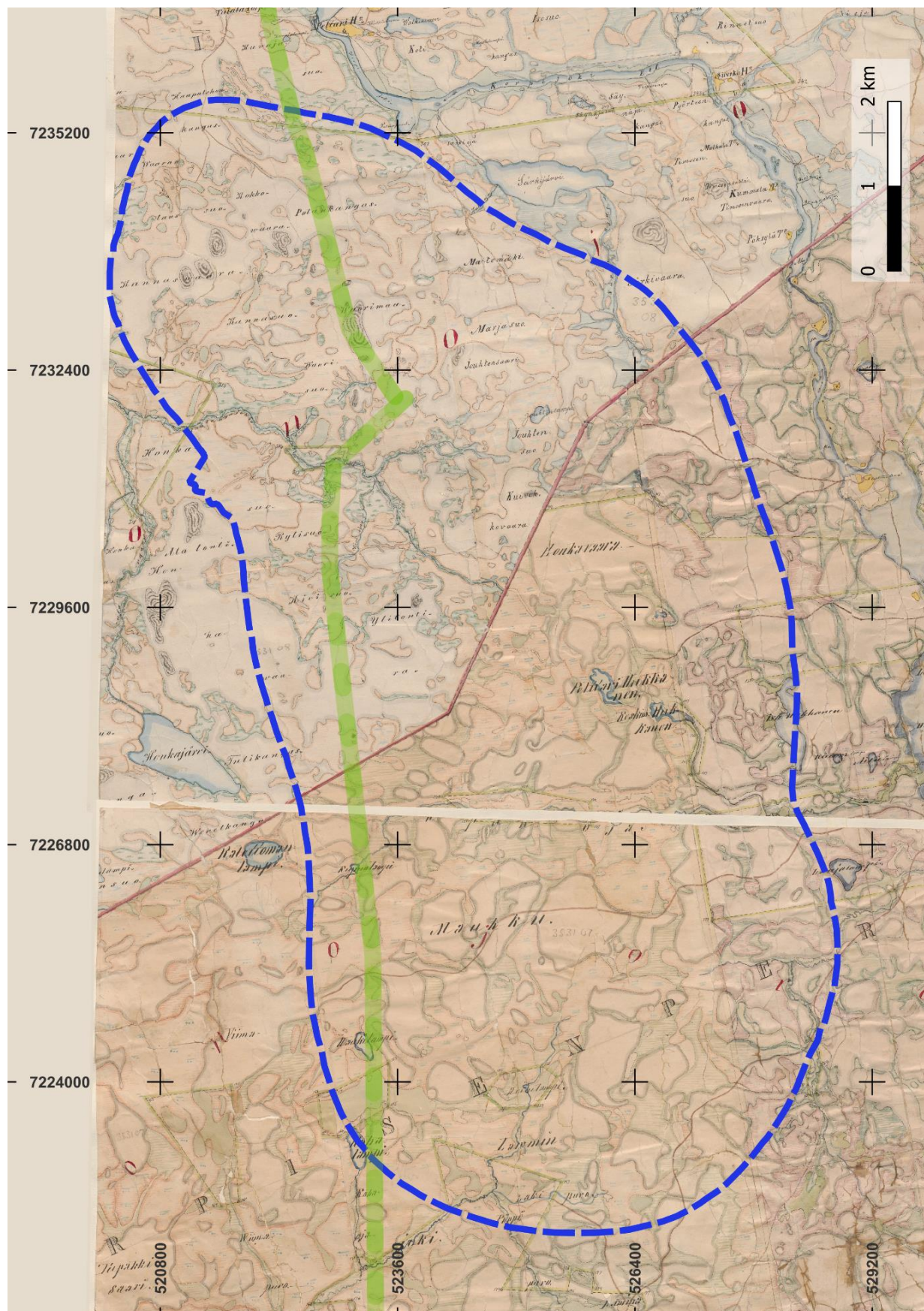

Kartta 4. Yleiskartta hankealueesta ennen inventointia.

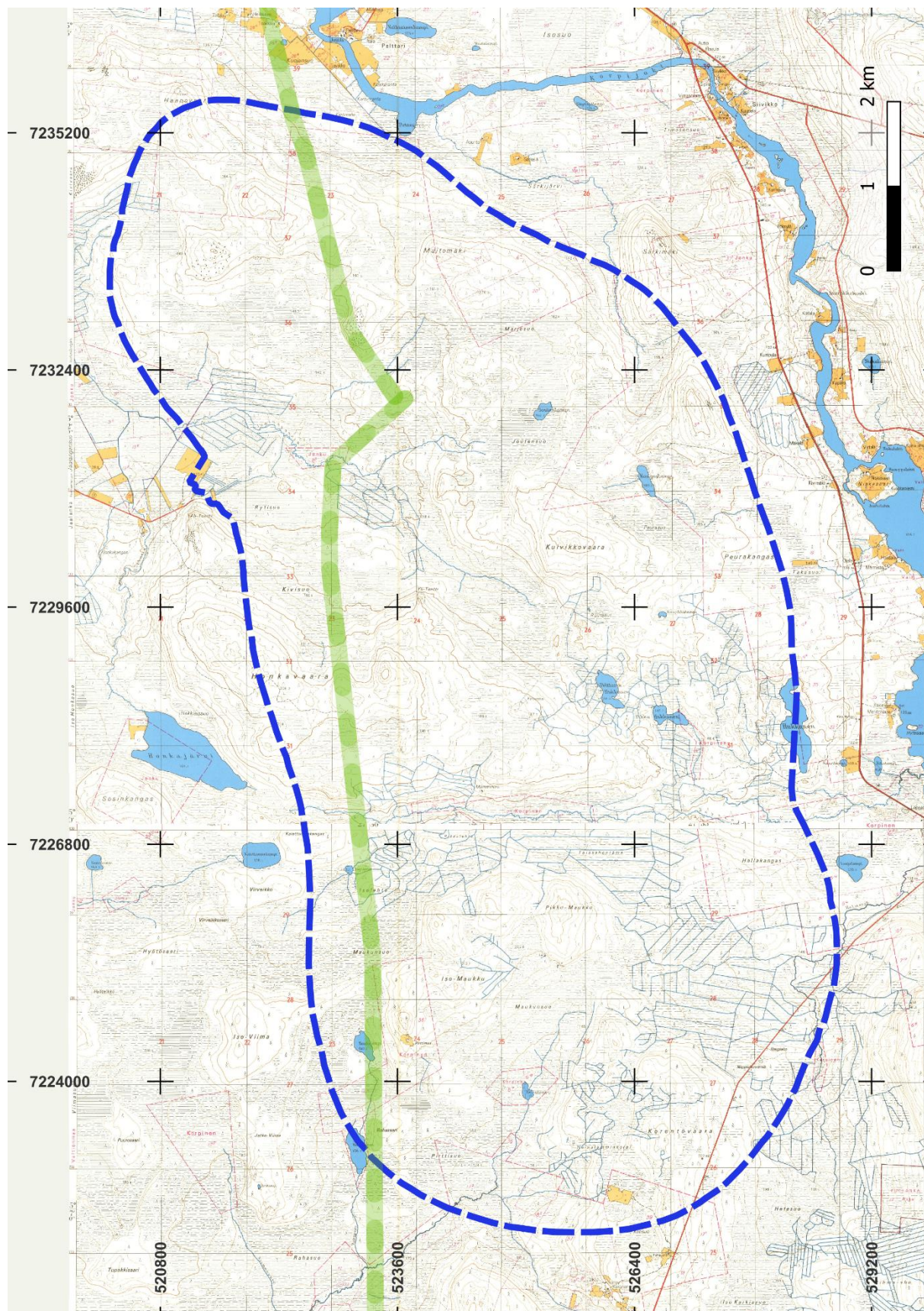
Tuulivoimapuiston hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja suunniteltu sähkönsiirtoreitti vihreällä viivalla. Punaiset pisteet ovat entuudestaan tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä ja ruskeat pisteet muita kulttuuriperintökohteita.

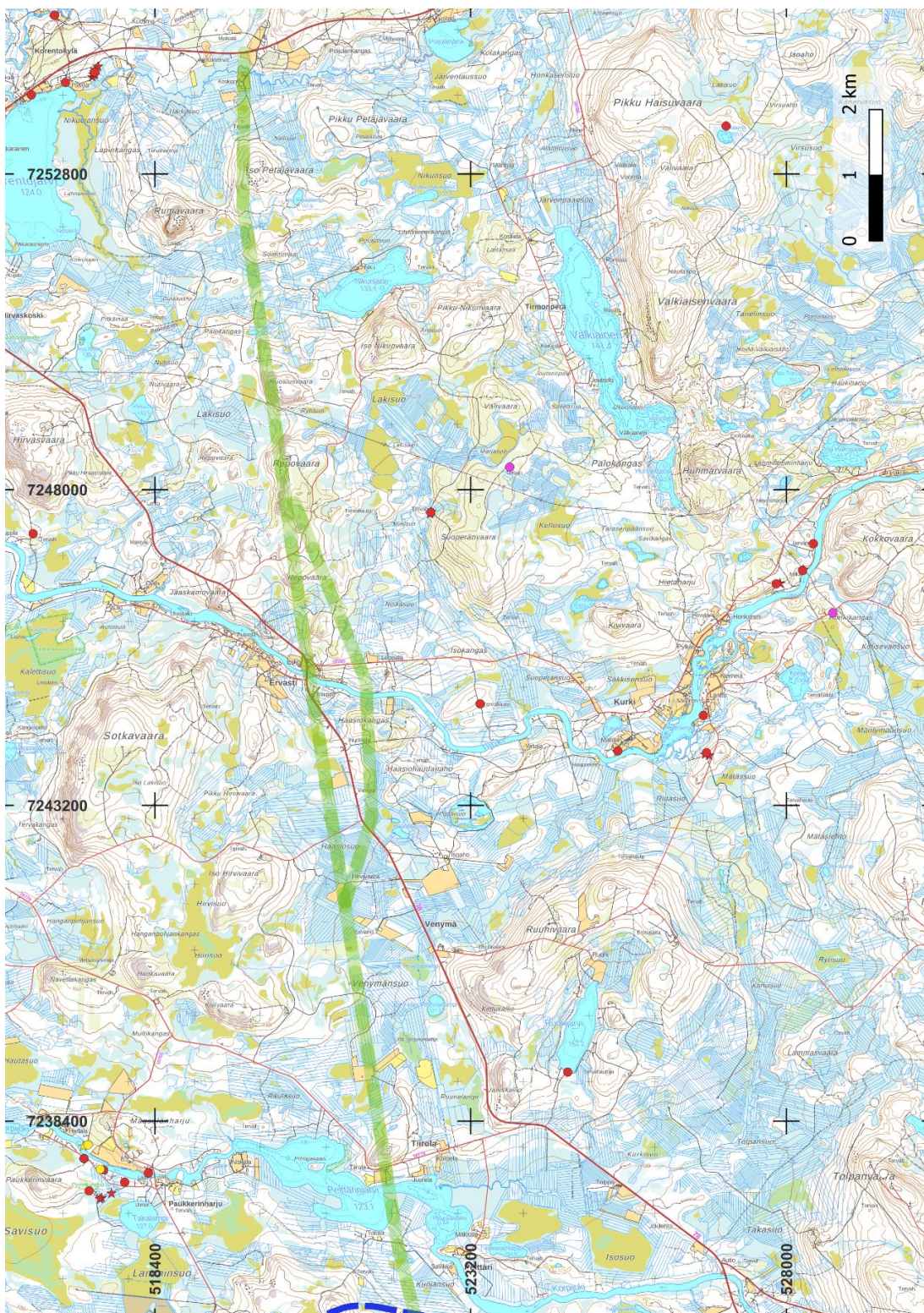
Kartta 5. Tuulivoimapuistoalue MML:n rinnevarjosteessa.

Kartta 6. Hankealue ja sähkönsiirtoreitti vuoden 1865 pitäjänkartoilla.

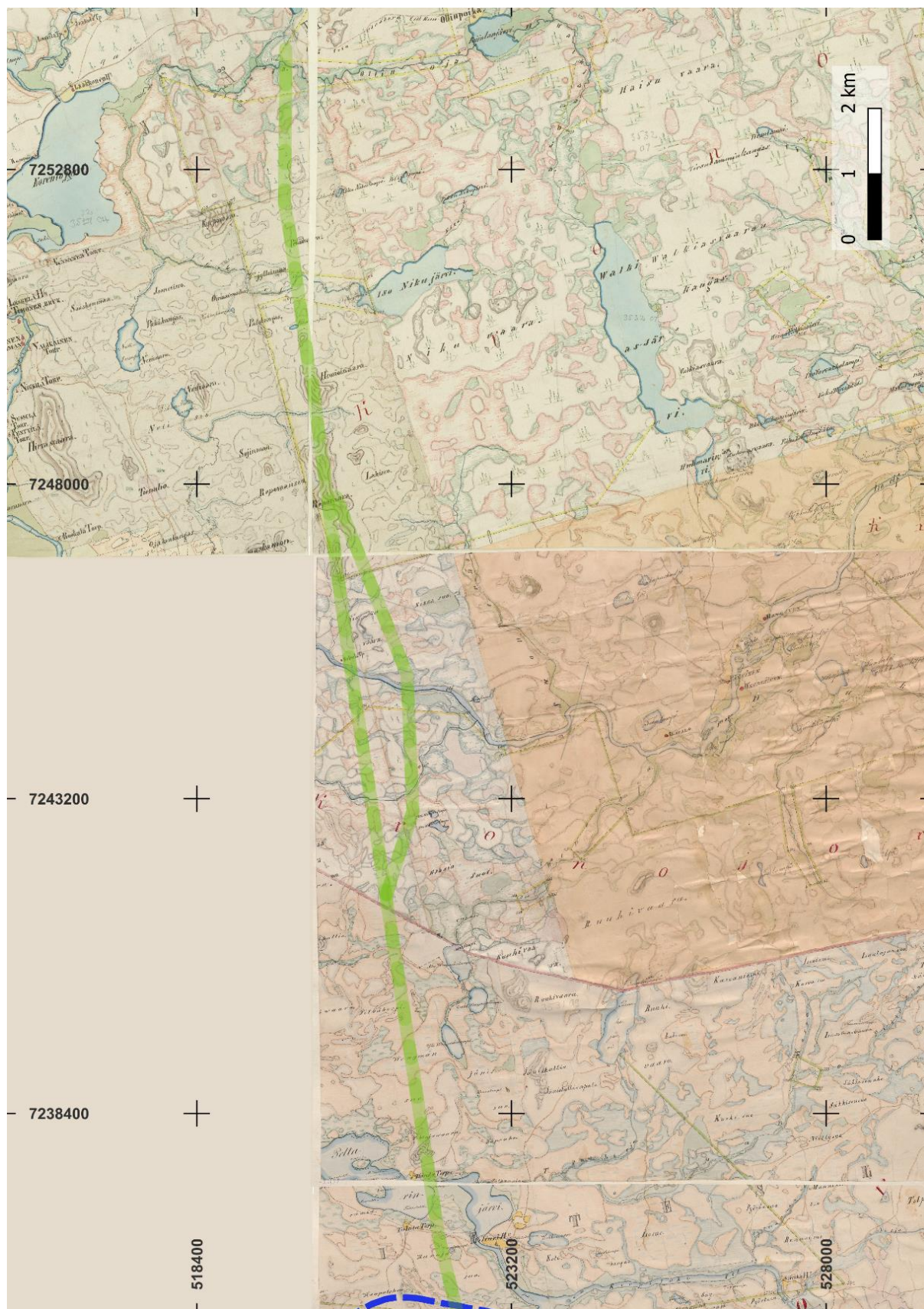

Kartta 7. Hankealue ja sähkönsiirtoreitti vuoden 1971 peruskartoilla.

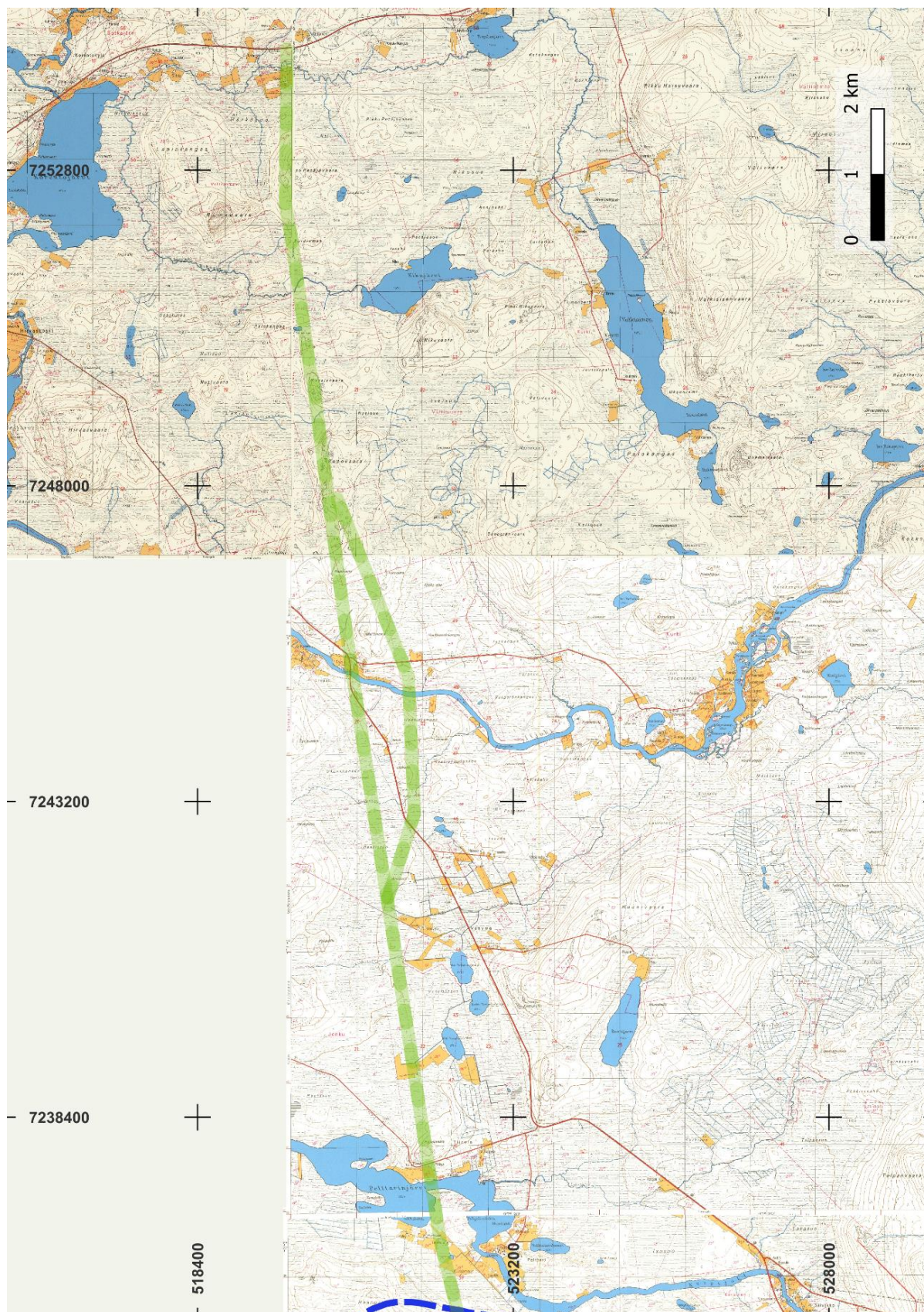

Kartta 8. Yleiskartta pohjoisesta sähkönsiirtoreitistä ennen inventointia.

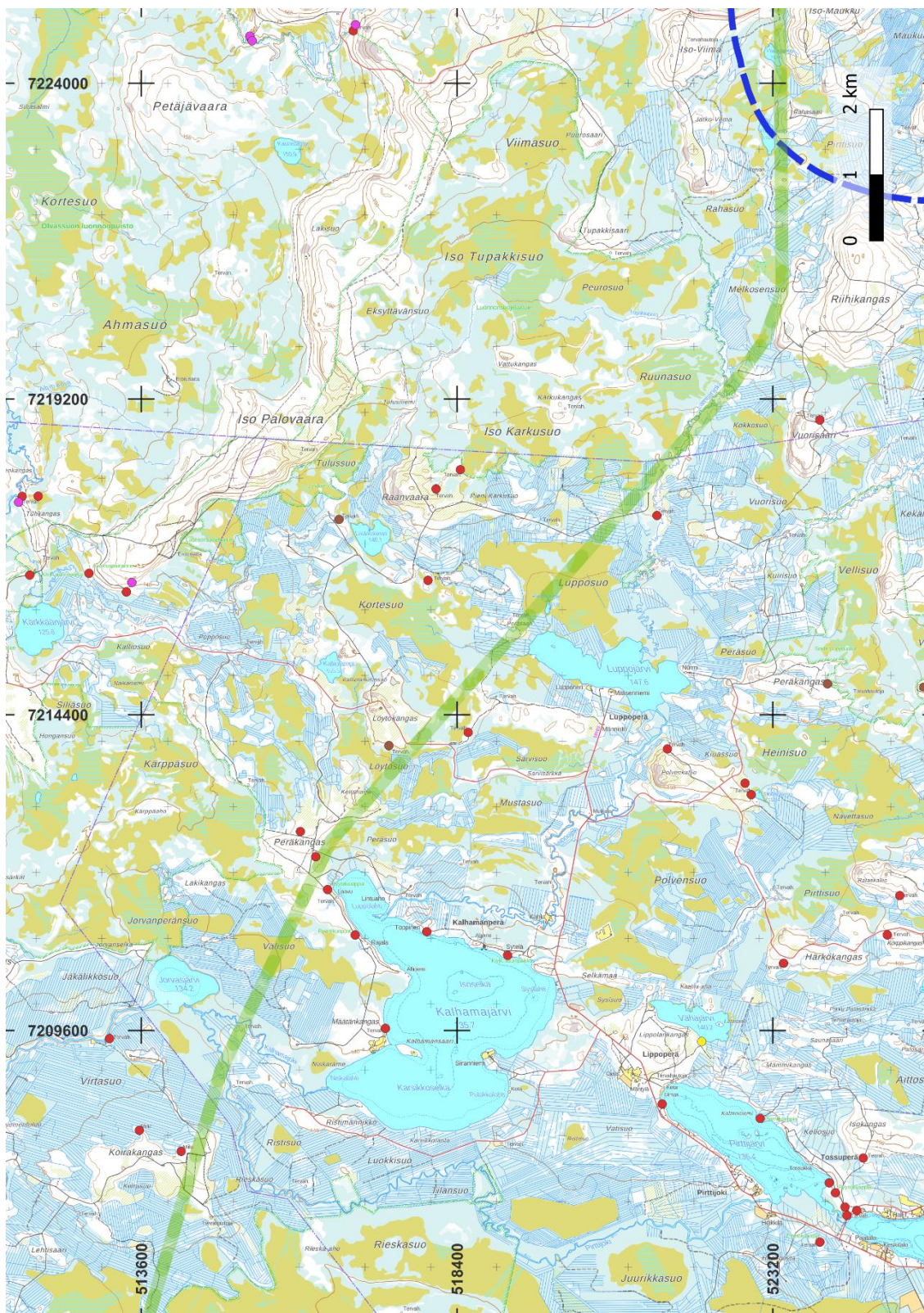
Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat muita kulttuuriperintökohteita, keltaiset löytöpaikkoja ja violetit mahdollisia muinaisjäännöksiä. Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 9. Pohjoinen sähkösiirtoreitti vuoden 1865 pitäjänkartoilla.

Kartta 10. Pohjoinen sähkönsiirtoreitti vuoden 1971 peruskartoilla.

Kartta 11. Yleiskartta eteläisen sähkönsiirtoreitin pohjoisosasta ennen inventointia.

Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat muita kulttuuriperintökohteita, keltaiset löytöpaikkoja ja violetit mahdollisia muinaisjäännöksiä. Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 12. Yleiskartta eteläisen sähkösiirtoreitin eteläosasta ennen inventointia.

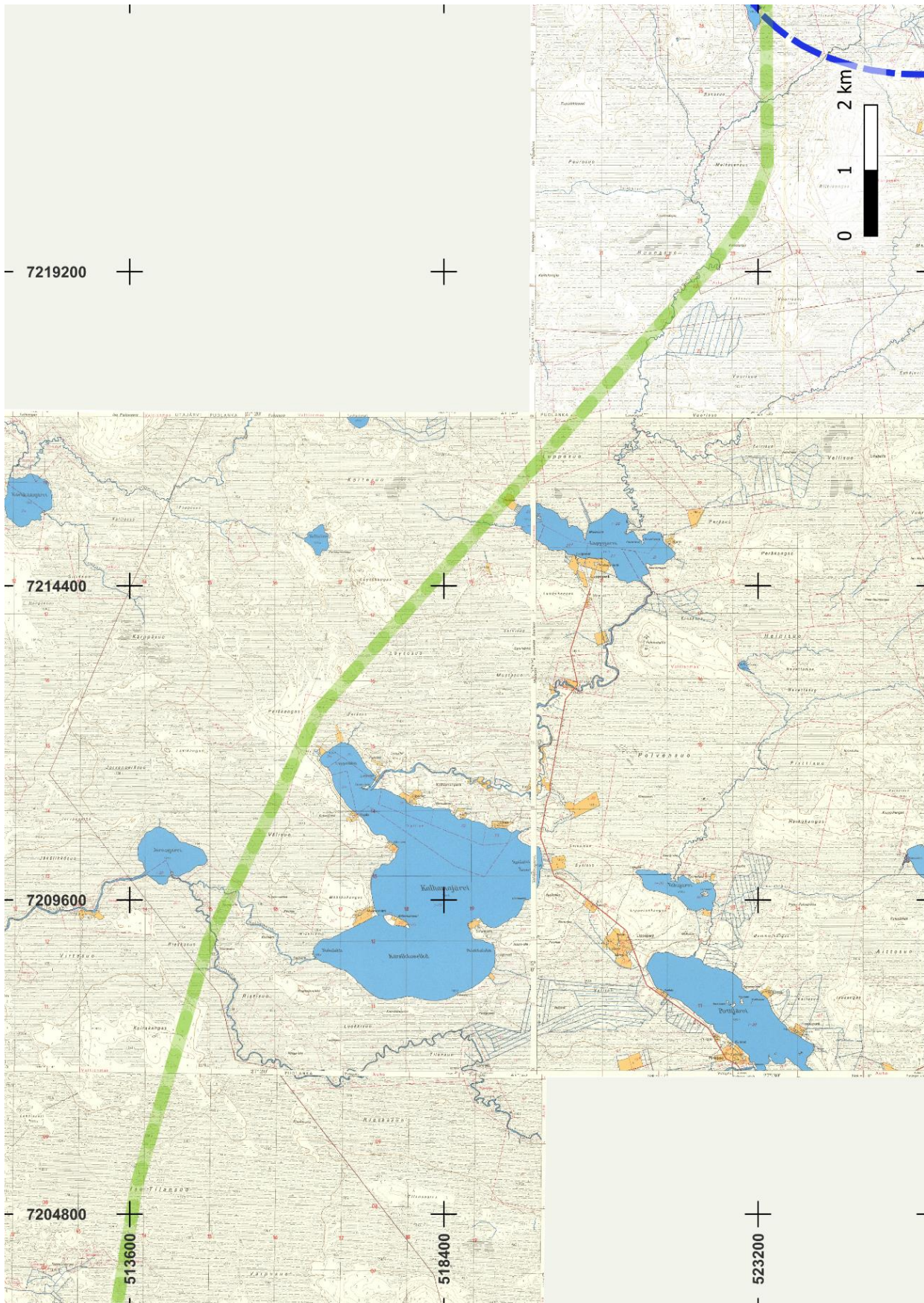
Suunniteltu sähkösiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat muita kulttuuriperintökohteita, keltaiset löytöpaikkoja ja violetit mahdollisia muinaisjäännöksiä.

Kartta 13. Eteläisen sähkönsiirtoreitin pohjoisosa vuoden 1864 ja 1865 pitäjänkartoilla.

Kartta 14. Eteläisen sähkösiirtoreitin eteläosa vuoden 1850 pitäjänkarttoilla.

Kartta 15. Eteläisen sähkönsiirtoreitin pohjoisosa vuoden 1970 peruskartoilla.

Kartta 16. Eteläisen sähkösiirtoreitin eteläosa vuoden 1950 ja 1970 peruskartoilla.

Kuva 1. Suunnitellun pohjoisen sähkönsiirtoreitin aluetta Iso Petäjävaarassa. Etelään.

Kuva 2. Suunnitellun pohjoisen sähkönsiirtoreitin aluetta Repovaarassa. Luoteeseen.

Kuva 3. Suunnitellun pohjoisen sähkönsiirtoreitin aluetta Haarasuolla. Kaakkoon.

Kuva 4. Suunnitellun aurinkovoimalan aluetta Rytisuolla. Pohjoiseen.

Kuva 5. Suunnitellun voimalan paikan aluetta Kuivikkovaaralla. Koilliseen.

Kuva 6. Yleiskuva Pikku-Maukun hakkuualueesta, joka sijaitsee hankealueella. Itään.

Kuva 7. Suunnitellun voimalan paikan aluetta Maitomäen eteläpuolella. Kaakkoon.

Kuva 8. Suunnitellun voimalan paikan aluetta Maukunsuon ja Heinälammen eteläpuolella. Länteen.

Kuva 9. Suunnitellun etelän sähkönsiirtoreitin aluetta Kettuharjulla. Lounaaseen.

3. Menetelmät

Ennen maastotyövaihetta selvitettiin tuulivoimapuiston hankealueella ja sähkönsiirtoreittien vaikutusalueella sekä niiden läheisyydessä sijaitsevat arkeologiset kohteet sekä lähialueilla tehdyt arkeologiset tutkimukset. Ensisijaisena lähteenä käytettiin muinaisjäännösrekisterin tietoja ja aiemmin tehtyjen arkeologisten tutkimusten raportteja. Tietoja haettiin Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (kyppi.fi). Inventoinnin valmisteluvaiheessa käytiin läpi myös Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto 5 p¹ saatavilla olevien tuotantoalueiden osalta. Pohjoisemman sähkönsiirtoreitin kohdalta Venymästä Poijulaan laserkeilausaineistoa ei ollut saatavilla, joten sen osalta käytiin läpi Maanmittauslaitoksen rinnevarjoste. Aineistoista pyrittiin paikantamaan arkeologisesti mielenkiintoisia maarakenteita sekä anomalioita, kuten tervahautoja, hiilimiiluja ja muita kuoppajäännöksiä. Inventoitavilta alueilta käytiin läpi myös GTK:n tuottama maaperäaineisto.

Inventoinnin maastotyöt tehtiin 2.–6.9.2024 ja 10.–12.9.2024. Maastossa tarkastettiin suunniteltujen tuulivoimaloiden paikat ja niiden lähialueet, sähköaseman alue, aurinkovoima-alueet, uudet tielinjaukset sekä sähkönsiirtoreittien varrella sijaitsevia kuivempia kangasmaastoja. Aurinkovoima-alueet sijoittuvat peltoalueille ja ne olivat inventoinnin aikaan korkealla ruoholla, eikä pintapoiminta ollut mahdollista. Sähkönsiirtoreittien aluetta tarkasteltiin noin 200 metrin leveydeltä. Maastossa tarkastettiin myös arkeologisten kohteiden löytymisen kannalta potentiaalisiksi arvioituja paikkoja (lidar, maastokartta, maaperäkartta, vanhat kartat, paikannimet, maastohavainnot).

Inventointimetodina oli silmämääräinen havainnointi ja arkeologisesti potentiaalisille alueille tehtiin maaperäkairauksia sekä pieniä koepistoja lapiolla. Inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisen kuvauksen lisäksi ottamalla valokuvia ja tallentamalla kuljetut reitit ja tehdyt havainnot käsiGPS-paikantimilla (Garmin GPSmap 66i ja Garmin Montana 610, tarkkuus +/- 5–10 m). Raportti laadittiin maastotöiden jälkeen syys-marraskuussa 2024. Kartat piirrettiin puhtaaksi käyttäen QGIS-paikkatieto-ohjelmistoa.

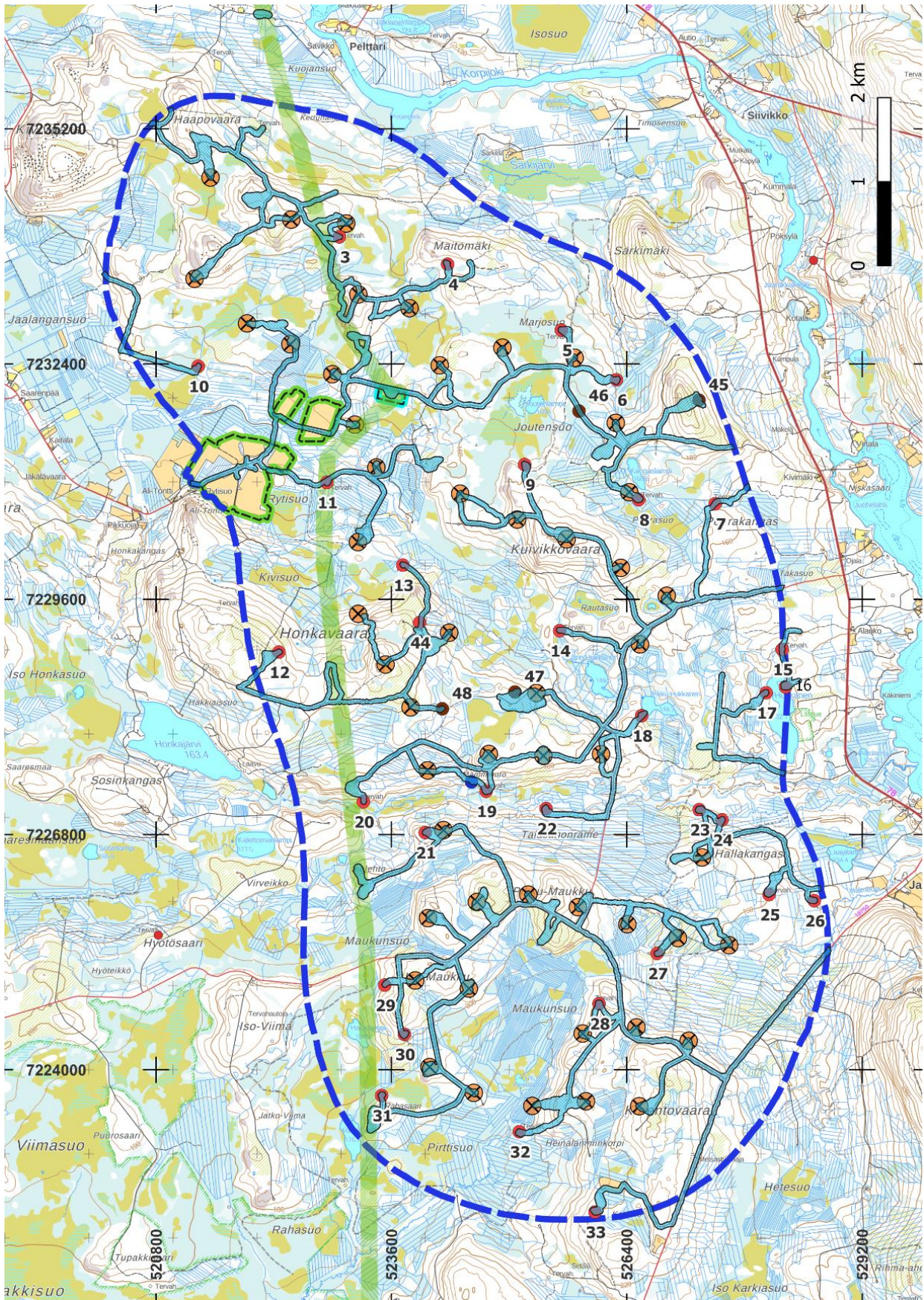
¹ käyttölisenssi MML 3342639078/05 00 00/2024 ja MML 9045998337/05 00 00/2024

Maastossa tarkastetut alueet

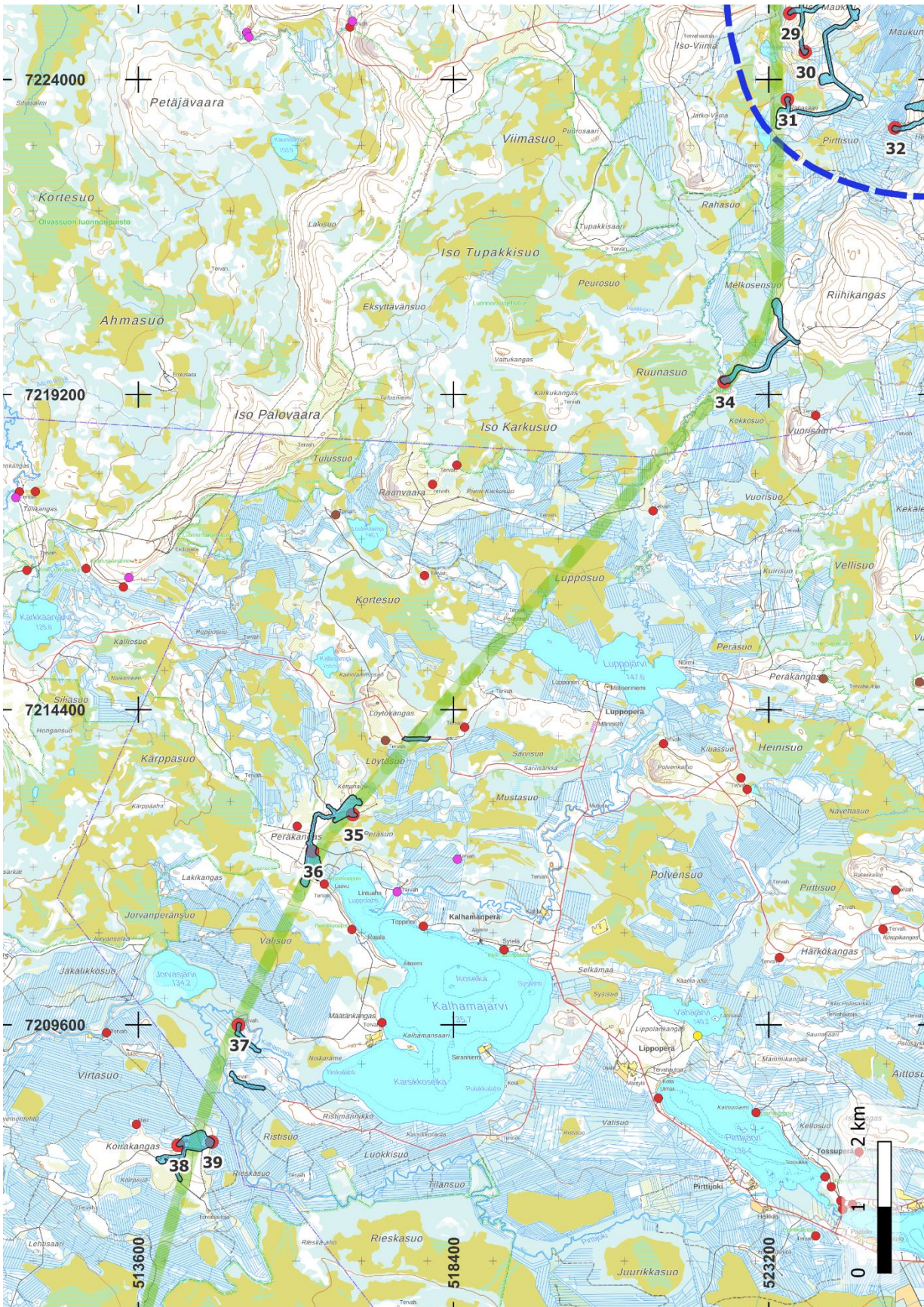

Kartta 17. Pohjoisella sähkönsiirtoreitillä tarkastetut alueet.

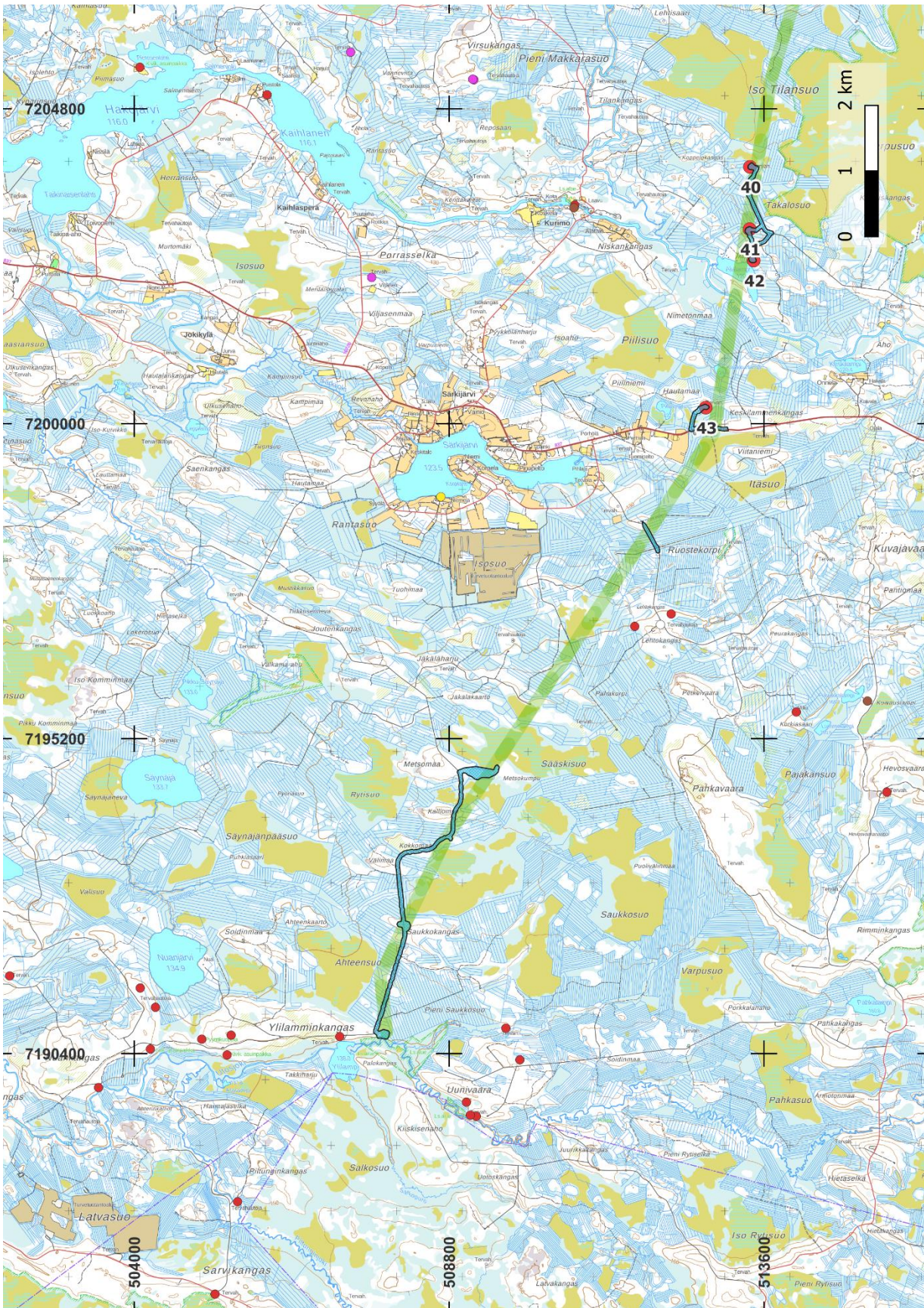
Tarkastetut alueet on merkitty sinisellä rasterilla.

Kartta 18. Tuulivoimapuistoalueella tarkastetut alueet.

Kartta 19. Etelän sähkönsiirtoreitin pohjoisosan tarkastetut alueet.

Kartta 20. Etelän sähkösiirtoreitin eteläosan tarkastetut alueet.

4. Tulokset

Joutensuon tuulivoimapuistoalueelta tunnettiin entuudestaan kolme arkeologista kohdetta, jotka tarkastettiin maastotöiden aikana. Kaksi kohteista on kiinteitä muinaisjäännöksiä, tervahautoja (raportin kohteet 20. Kalettomankangas ja 28. Korentovaara) ja ne olivat ennallaan aiempiin havaintoihin nähden. Yksi tunnetuista kohteista oli muu kulttuuriperintökohde 45. Niskasaari luode. Kohde tarkastettiin maastossa ja paikalla olevat kivivallit todettiin 1900-luvun koneellisessa maankäytössä muodostuneiksi. Kohteen statusta ehdotetaan muutettavaksi muuksi havainnoksi nuoren iän takia. Eteläisemmältä sähkönsiirtoreitiltä tunnettiin entuudestaan yksi kiinteä muinaisjäännös (36. Peräkangas E), joka on ajoittamaton pyyntikuoppakohde. Alueella oli tehty vastikään metsähoitotöitä, mutta pääosin kohde oli ennallaan aiempiin havaintoihin nähden.

Kuva 10. Suunnittelun voimalan paikan aluetta Haapovaaran eteläosassa. Etelään.

Kuva 11. Suunnittelun etelän sähkönsiirtoreitin aluetta Sääskisuolla. Pohjoiseen.

Syyskuussa 2024 tehdyn arkeologisen inventoinnin aikana tuulivoimapuistoalueelta havaittiin 34 uutta arkeologista kohdetta, joista 30 luokitellaan kiinteiksi muinaisjäänöksiksi ja kolme muuksi kulttuuriperintökohteeksi. Uudet kiinteät muinaisjäänökset ovat historiallisen ajan tervahautoja. Muista kulttuuriperintökohteista kaksi on historiallisen ajan rajamerkkejä (kohteet 46 ja 48) ja yksi 1900-luvulle ajoittuva poroerotuspaikka (kohde 47). Tuulivoimapuistoalueella Mämminoroon vuoden 1971 peruskartalle merkityn savotta- tai niittykämpän perustuksia ei havaittu maastossa, mutta alueelta paikannettiin mahdollisesti kämppään kuuluva kaivanto ja jätekuoppa. Tämä on esitetty raportissa muuna havaintona, koska suhteellisen nuorena kohteena sitä ei luokitella arkeologiseksi kohteeksi.

Sähkönsiirtoreittien vaikutusalueelta havaittiin yksitoista uutta arkeologista kohdetta, joista kymmenen on kiinteitä muinaisjäänöksiä ja yksi on löytöpaikka. Pohjoisen sähkönsiirtoreitin alueella sijaitsee kaksi tervahautaa (kohteet 1 ja 2) sekä historiallisen ajan löytöpaikka (kohde 49). Eteläisen sähkönsiirtoreitin alueella sijaitsee neljä historiallisen ajan tervahautaa (kohteet 34, 35, 37 ja 39) ja neljä todennäköisesti 1800-luvulle ajoittuvaa hiilimiilua (kohteet 40–43). Sähkönsiirtoreiteiltä havaituista kiinteistä muinaisjäänöksistä kohteet 1, 11, 34–37 ja 40–41 sijoittuvat sähkönsiirtoreitin vaikutusalueelle, noin 0–70 metriä sähkönsiirtoreitin keskiosasta.

Nyt tehdyn inventoinnin jälkeen tuulivoimapuistoalueelta tunnetaan yhteensä 36 arkeologista kohdetta, joista 32 on kiinteitä muinaisjäänöstä ja neljä muuta kulttuuriperintökohdetta. Sähkönsiirtoreittien vaikutusalueilta tai niiden välittömästä läheisyydestä tunnetaan kaksitoista kiinteää muinaisjäänöstä sekä yksi löytöpaikka.

Tuulivoimapuiston hankealueelta havaitut arkeologiset kohteet sijoittuvat vähintään noin 130 metrin etäisyydelle suunnitelluista voimalapaikoista. Kiinteä muinaisjäänös 11. Rytisuo sijoittuu tuulipuiston hankealueelle suunnitellun sähkönsiirtoreitin vaikutusalueelle. Kiinteät muinaisjäänökset 3, 20, 29 sekä 31 sijoittuvat hankealueelle suunnitellun sähkönsiirtoreitin vaikutusalueen läheisyyteen.

Jussi-Pekka Hiltunen, Jaakko Ervasti, & Maria Södö
Oulussa 29.11.2024,

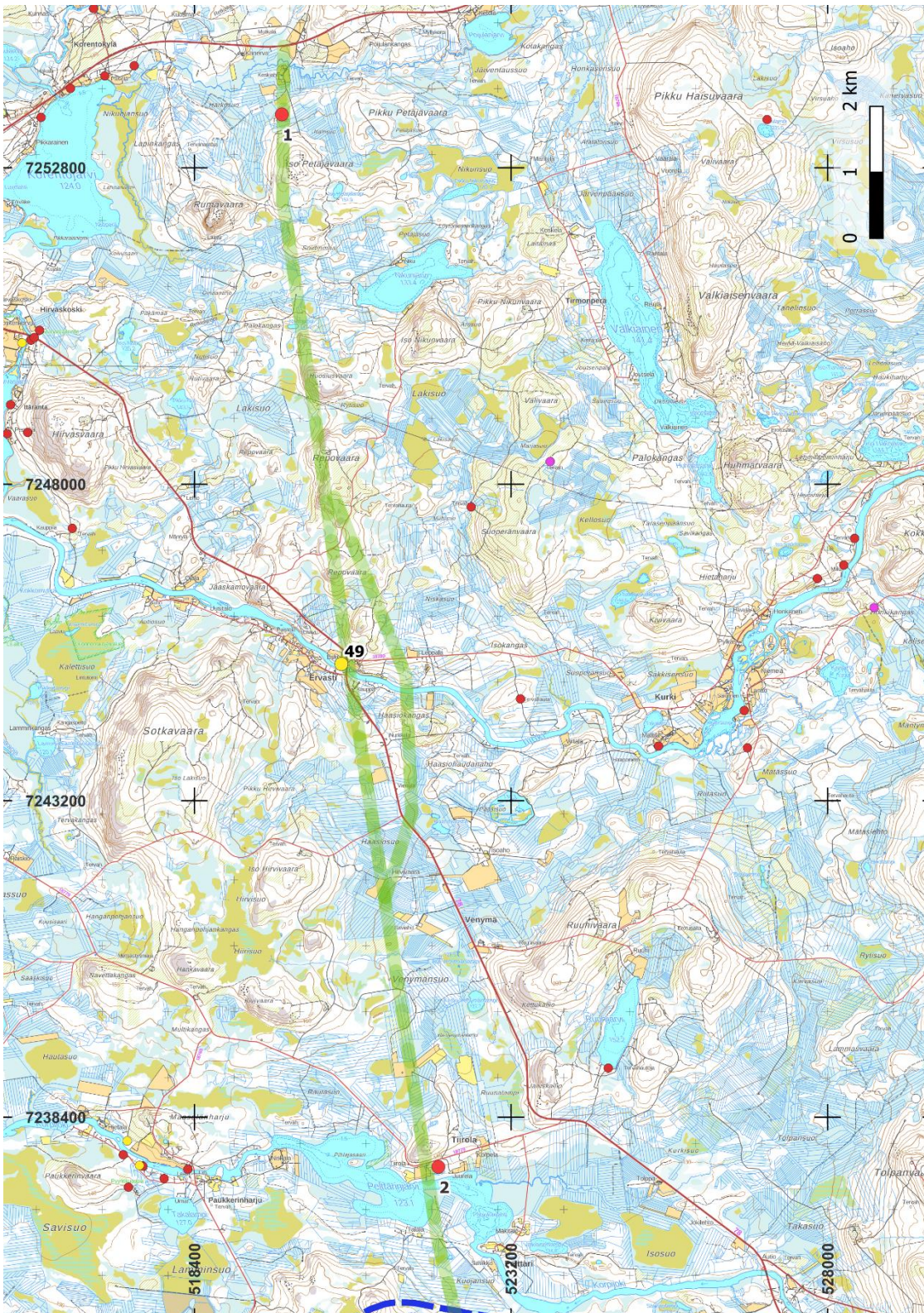
Kalle Luoto
Tampereella 7.2.2025

5. Arkeologiset kohteet (uusi kohde*)

Kohdeluettelo

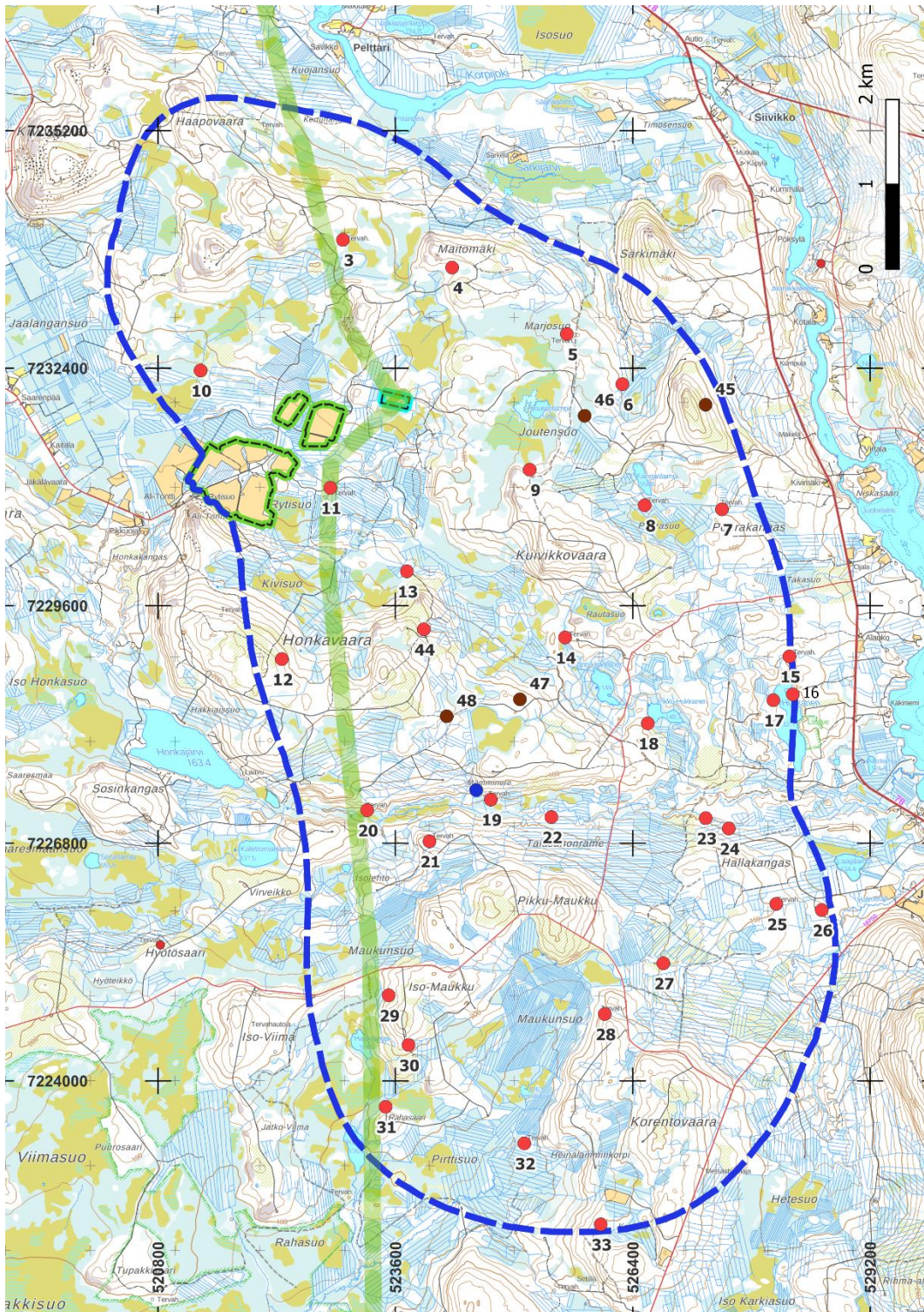
Numero	Nimi	Kunta	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus	Mj-tunnus
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET						
1	Härkösuo	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
2	Pihlaja	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
3	Maitomäki 1	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
4	Maitomäki 2	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
5	Marjosuo 1	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
6	Marjosuo 2	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, maarakenteet	tervahaudat, kaivannot	historiallinen	uusi kohde
7	Peurasuo	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
8	Peurasuo 2	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
9	Joutensuo	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, asuinpaikat	tervahaudat, talonpohjat	historiallinen	uusi kohde
10	Jaalanganaja	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
11	Rytisuo	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
12	Honkavaara 2	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
13	Yli-Tontti	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
14	Rautasuo	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, maarakenteet	tervahaudat, kaivannot	historiallinen	uusi kohde
15	Hukkanen 1	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
16	Hukkanen 2	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, asuinpaikat, kivirakenteet	tervahaudat, talonpohjat, kiukaat	historiallinen	uusi kohde
17	Hukkanen 3	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
18	Pikku-Hukkanen	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
19	Mämminoro	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, maarakenteet	tervahaudat, kaivannot	historiallinen	uusi kohde
20	Kalettomankangas	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, maarakenteet	tervahaudat, kaivannot	historiallinen	1000024930
21	Pikkulehto	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
22	Talasionrämme	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
23	Hallakangas 1	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, maarakenteet	tervahaudat, kaivannot	historiallinen	uusi kohde
24	Hallakangas 2	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
25	Hallakangas 3	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, asuinpaikat	tervahaudat, talonpohjat	historiallinen	uusi kohde
26	Hallakangas 4	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
27	Maukunsuo	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
28	Korentovaara	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	1000024928
29	Iso-Maukku	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
30	Pirttimaa	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
31	Rahasaari	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
32	Heinälamminkorpi	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat; asuinpaikat	tervahaudat; talonpohjat	historiallinen	uusi kohde

33	Kotisuo	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
34	Kokkokangas	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat, maarakenteet	tervahaudat, kaivannot	historiallinen	uusi kohde
35	Peräsuo	Puolanka	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
36	Peräkangas E	Puolanka	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	ajoittamaton	620010036
37	Sauna-aho	Puolanka	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
38	Koirakangas 1	Utajärvi	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut, 1800-luku	historiallinen	1000029092
39	Koirakangas 3	Utajärvi	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen	uusi kohde
40	Takalosuo	Utajärvi	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen	uusi kohde
41	Alalampi 1	Utajärvi	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen	uusi kohde
42	Alalampi 2	Utajärvi	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen	uusi kohde
43	Vatasmaa	Utajärvi	työ- ja valmistuspaikat, kivirakenteet	tervahaudat, kiukaat	historiallinen	uusi kohde
44	Yli-Tontti 2	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen	uusi kohde
MUUT KULTTUURIPERINTÖKOhteet						
45	Niskasaari luode	Pudasjärvi	kivirakenteet	kivivallit	historiallinen, moderni	1000035416
46	Joutenlampi	Pudasjärvi	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen	uusi kohde
47	Pelttarin Hukkanen 1	Pudasjärvi	työ- ja valmistuspaikat	poroaidat	historiallinen, moderni	uusi kohde
48	Pelttarin Hukkanen 2	Pudasjärvi	kivirakenteet	rajamerkit	historiallinen	uusi kohde
LÖYTÖPAIKKA						
49	Esko	Pudasjärvi	löytöpaikat	-	historiallinen	uusi kohde

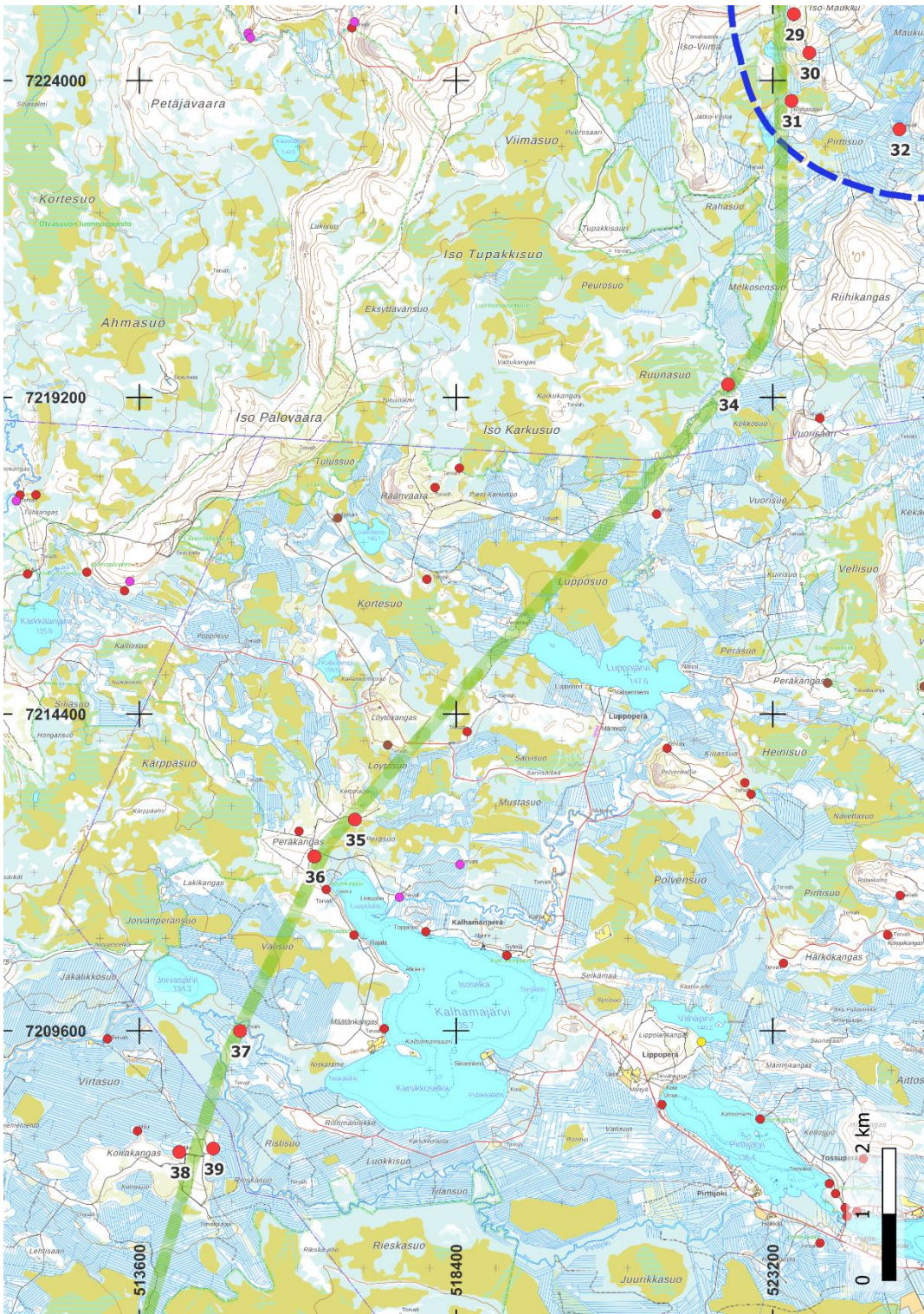
Kartta 21. Pohjoisen sähkönsiirtoreitin arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.

Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat pisteet muita kulttuuriperintökohteita, keltaiset pisteet löytöpaikkoja ja violetit pisteet mahdollisia muinaisjäännöksiä. Arkeologisten kohteiden vieressä olevat numerot ovat tämän raportin kohdenumeroita.

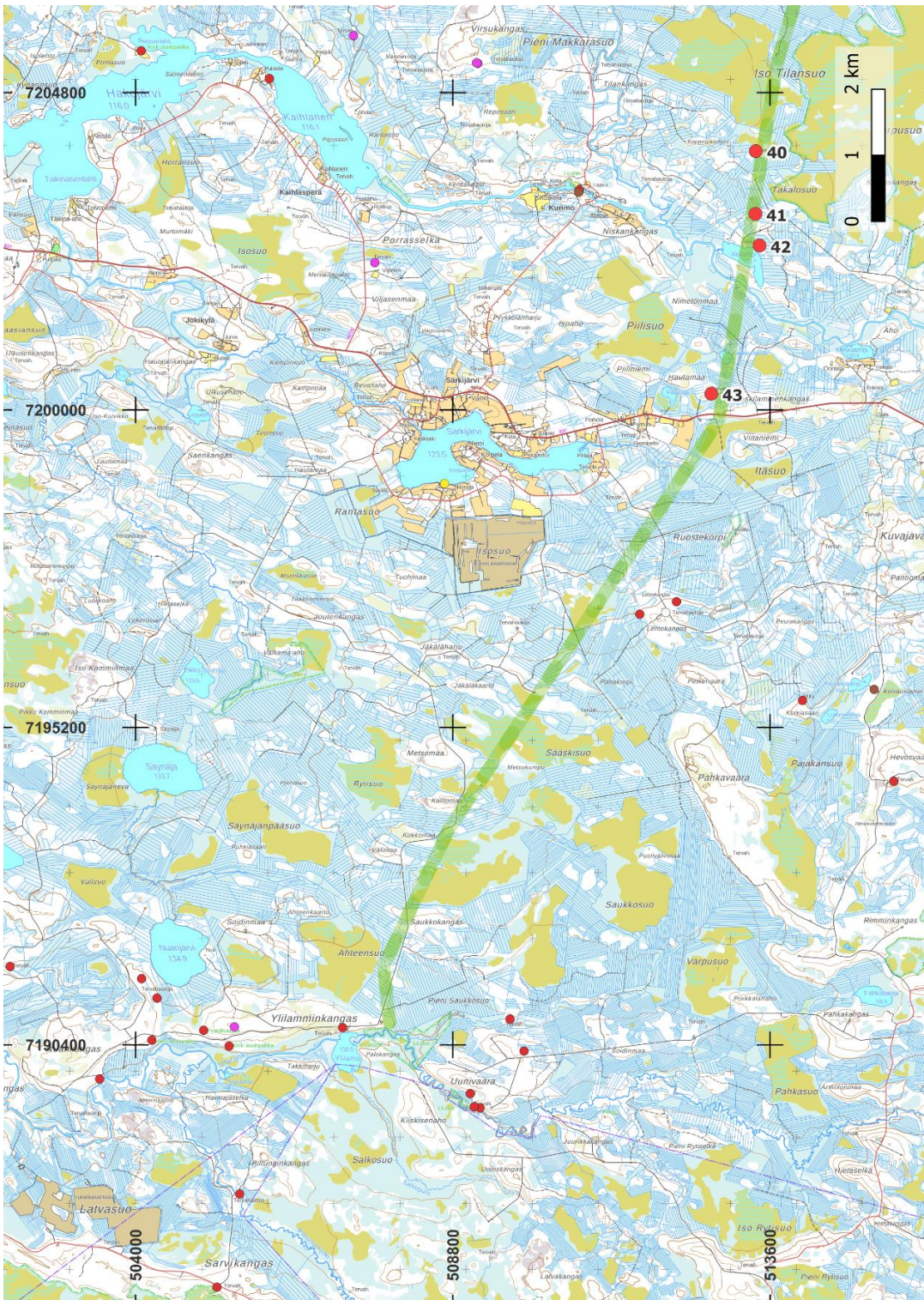
Kartta 22. Tuulivoimapuiston hankealueen arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.

Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja suunniteltu sähkönsiirtoreitti vihreällä viivalla. Sähköasema on rajattu vaaleansinisillä suorakulmioilla ja aurinkovoima-alueet neonvihreällä katkoviivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat pisteet muita kulttuuriperintökohteita, keltaiset pisteet löytöpaikkoja ja sininen piste muu havainto. Arkeologisten kohteiden vieressä olevat numerot ovat tämän raportin kohdenumeroita.

Kartta 23. Etelän sähkönsiirtoreitin pohjoisosan arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.

Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja suunniteltu sähkönsiirtoreitti vihreällä viivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat pisteet muita kulttuuriperintökohteita, keltaiset pisteet löytöpaikkoja ja violetit pisteet mahdollisia muinaisjäännöksiä. Arkeologisten kohteiden vieressä olevat numerot ovat tämän raportin kohdenumeroita.

Kartta 24. Etelän sähkönsiirtoreitin eteläosan arkeologiset kohteet inventoinnin jälkeen.

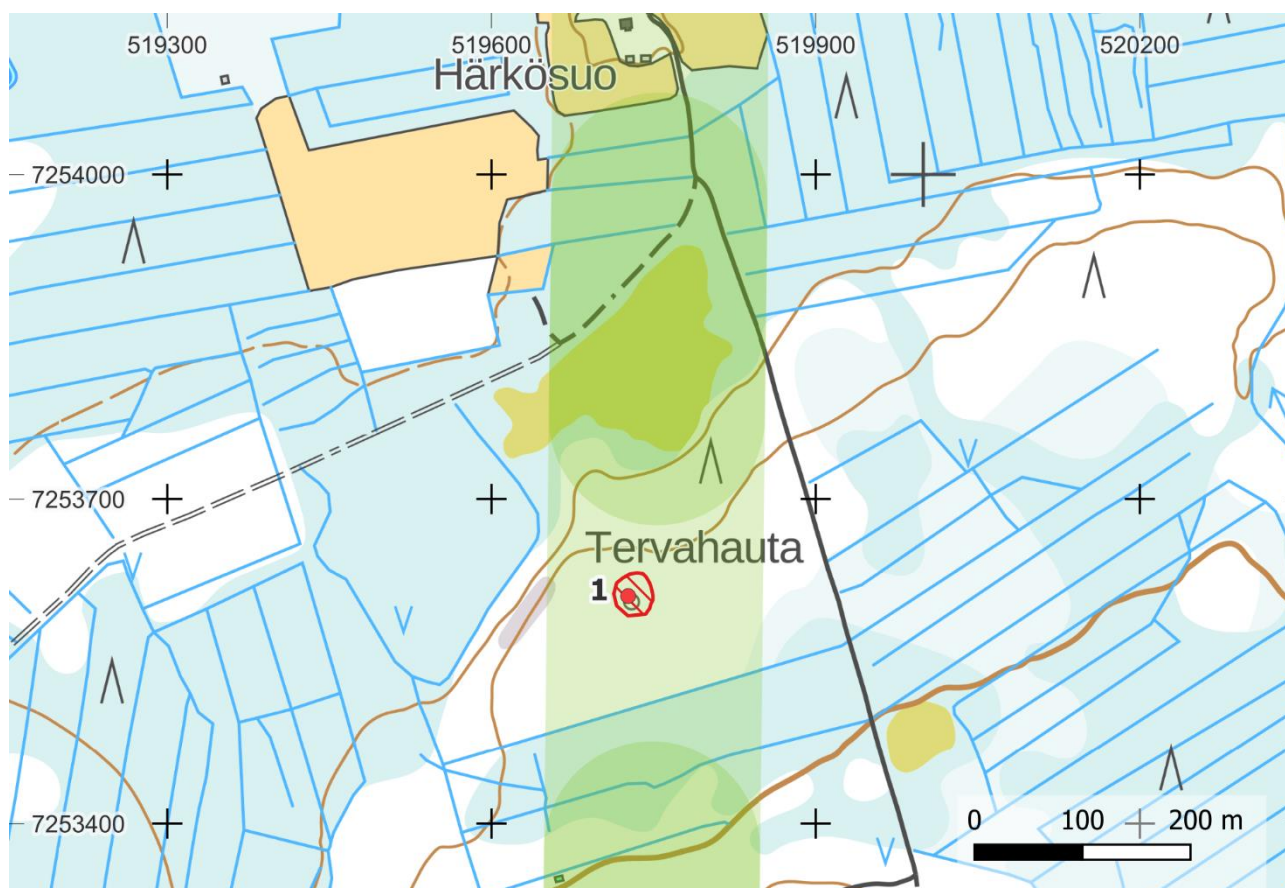
Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla. Punaiset pisteet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, ruskeat pisteet muita kulttuuriperintökohteita, keltaiset pisteet löytöpaikkoja ja violetit pisteet mahdollisia muinaisjäännöksiä. Arkeologisten kohteiden vieressä olevat numerot ovat tämän raportin kohdenumeroita.

Kiinteät muinaisjäännökset

1. Härkösuo*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7253610 E 519727 z 139
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Laakea maljamainen tervahauta sijaitsee mäen reunalla harvakasvuisella mäntykankaalla. Tervahauta on merkitty peruskartalle ja sen etäisyys Suopankiahon tieltä on noin 190 metriä länteen. Tervahaudan halkaisija on noin 20 metriä ja syvyys noin metrin. Vallin leveys on neljä metriä. Halssi on noin 20 metriä pitkä ojamainen kaivanto, joka laskee loivaan alarinteeseen kohti pohjoista. Tervahaudan päällä kasvaa muutamia jykeviä mäntyjä, sekä nuorempaa koivikkoa. Pohjalta otettiin maakairanäyte, jossa erottui paksusti hiiltä.

Kartta 25. Härkösuon kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

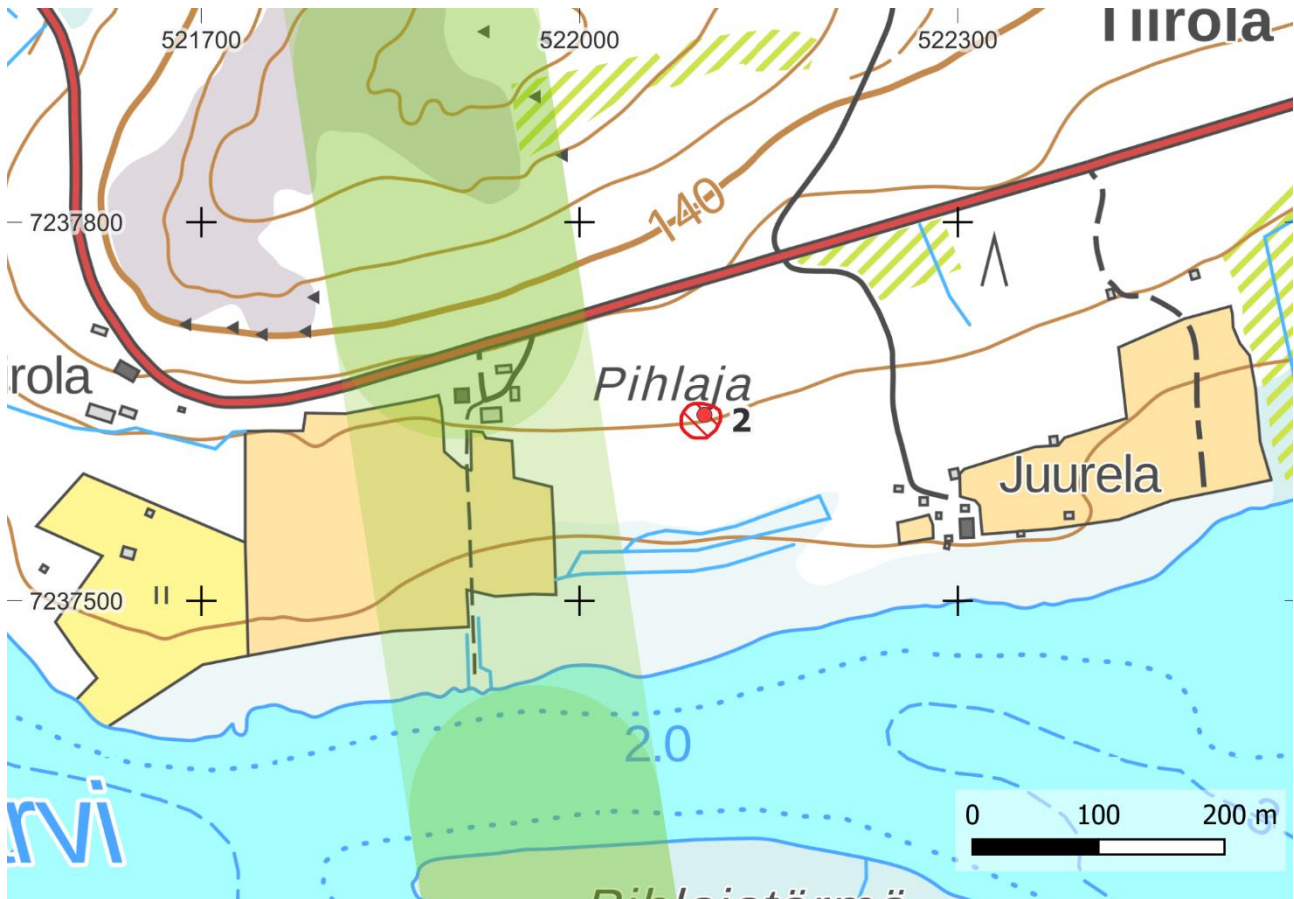

Kuva 12. Punainen maakaira on asetettu tervahaudan pohjalle. Etelään.

2. Pihlaja*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7237647 E 522099 z 130
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee noin 100 metriä Sotkajärventiestä kaakkoon, Pelttarinjärven pohjoisrannan läheisyydessä. Kohteen kaakkoispuolella sijaitsee Juurelan tila. Alueella kasvaa nuorta sekametsää. Tervahauta on tehty etelään laskevan mäen loivaan rinteeseen. Haudan halkaisija on noin 16 metriä ja syvyys puolitoista metriä. Vallin leveys on noin neljä metriä. Halssi on noin seitsemän metriä pitkä kaivanto, joka laskee etelään kohti järveä. Tervahauta on vahvasti metsittynyt. Vallin ja keskiosan päällä kasvaa tiheästi nuorta koivua ja haapaa.

Kartta 26. Pihlajan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

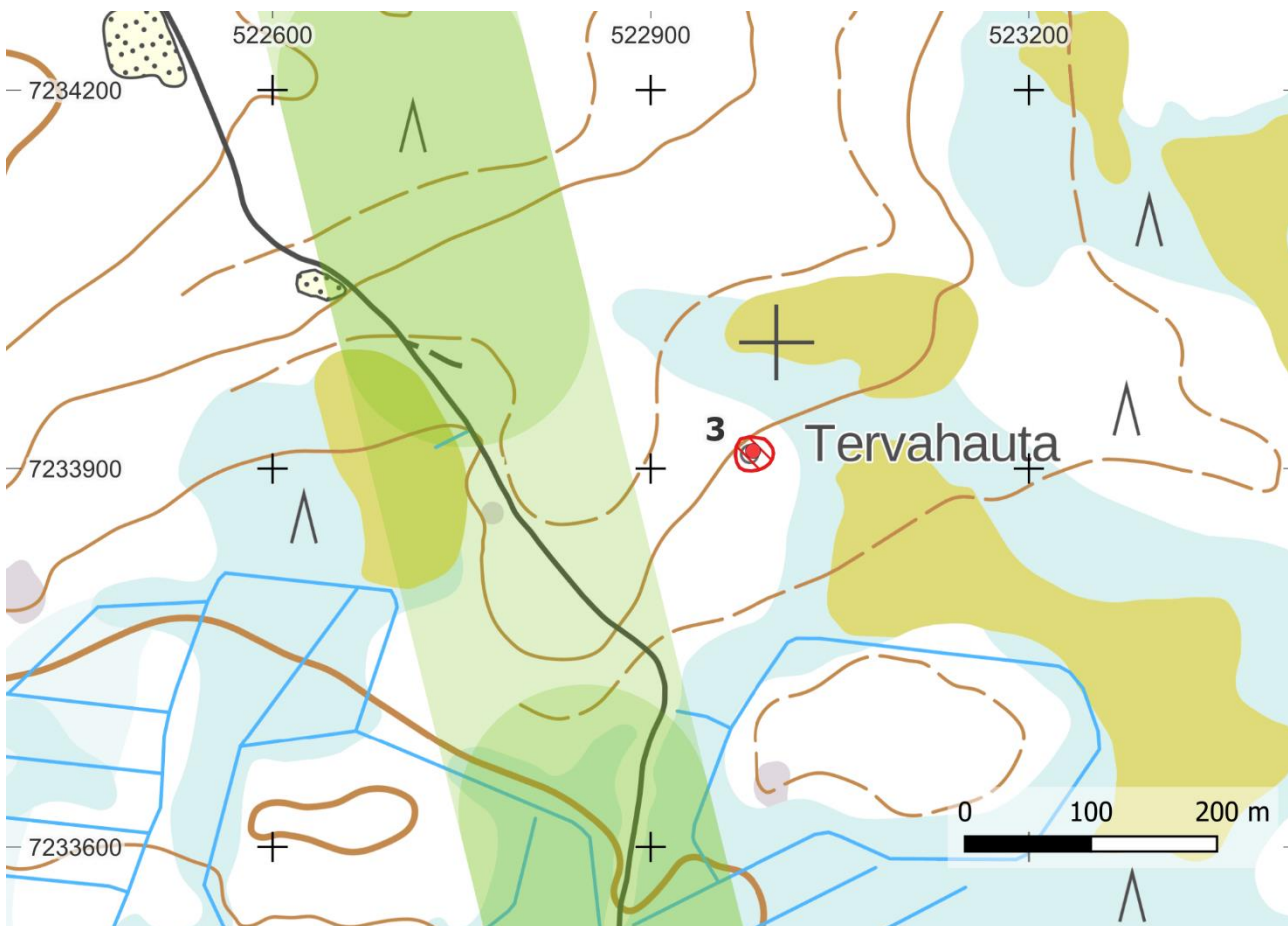

Kuva 13. Tervahaudan keskellä kasvaa tiheästi nuoria lehtipuita. Itään.

3. Maitomäki 1*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7233914 E 522981 z 148
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Suon länsipuolella, harvennetussa mänty- ja kuusimetsässä sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 20 metriä. Haudassa on kaksoisvalli, jonka leveys on noin 6 metriä. Halssi suuntautuu koilliseen kohti suota. Se on noin 7 metriä pitkä ja noin 1,5 metriä leveä. Pohjalta otetusta kairauksesta havaittiin hiilensekainen maakerros. Tervahaudan päällä kasvaa mäntyjä sekä kuusia.

Kartta 27. Maitomäki 1 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

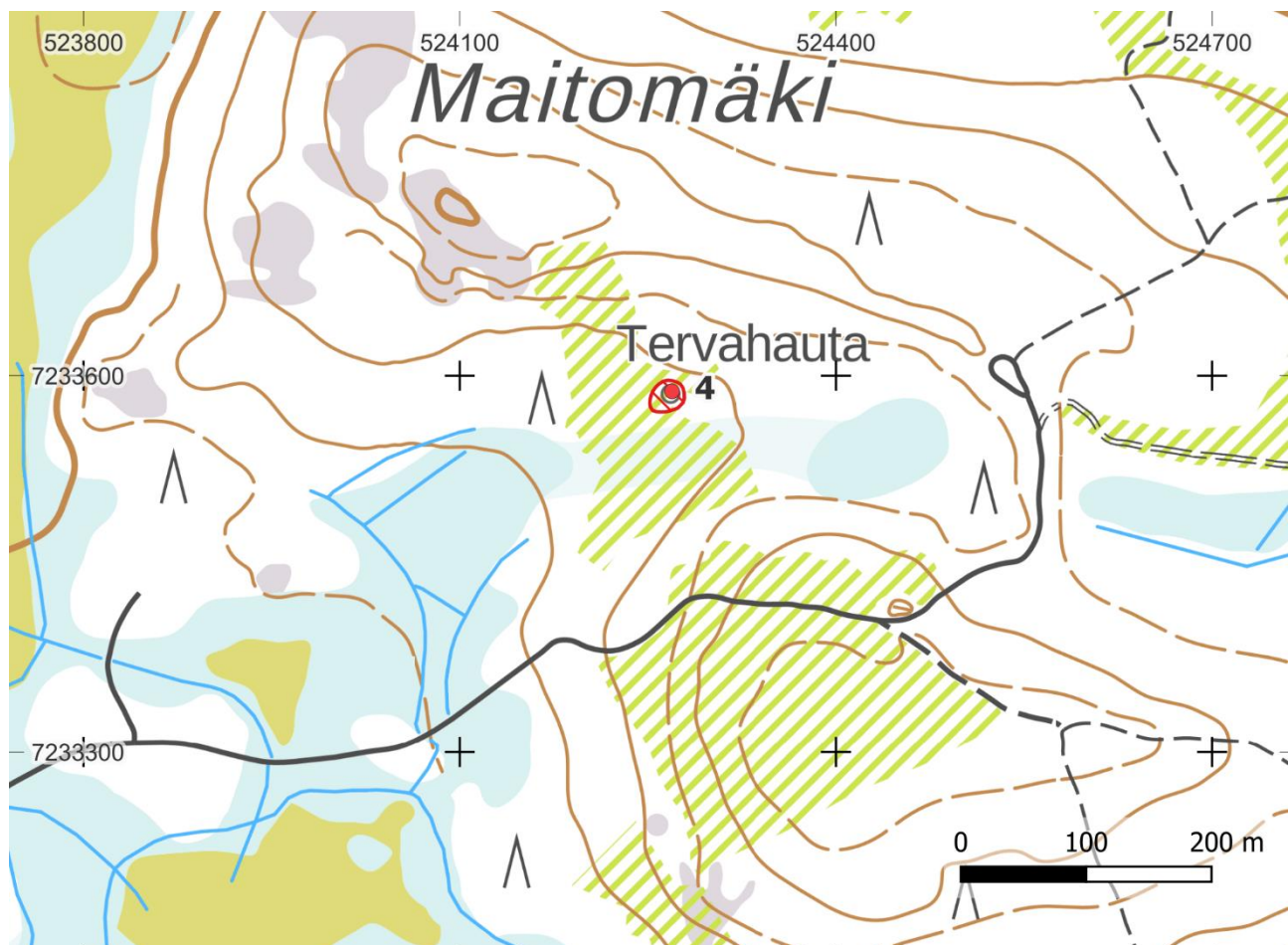

Kuva 14. Tervahauta erottuu selvästi harvennetussa metsässä. Itään.

4. Maitomäki 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7233587 E 524269 z 163
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Maitomäen eteläpuolella, hakkuuaukean itälaidalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 15 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 3,5 metriä. Sen syvyys on pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 0,7 metriä. Halssi suuntautuu länteen. Halssi on noin 5 metriä pitkä ja 1,2 metriä leveä. Vallista otetusta kairauksesta havaittiin hiilensekaista maata. Hakkuiden yhteydessä vallin päälle on jätetty kulttuurikantoja. Pohjoisosassa valli on hieman vahingoittunut äestysen yhteydessä.

Kartta 28. Maitomäki 2 kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

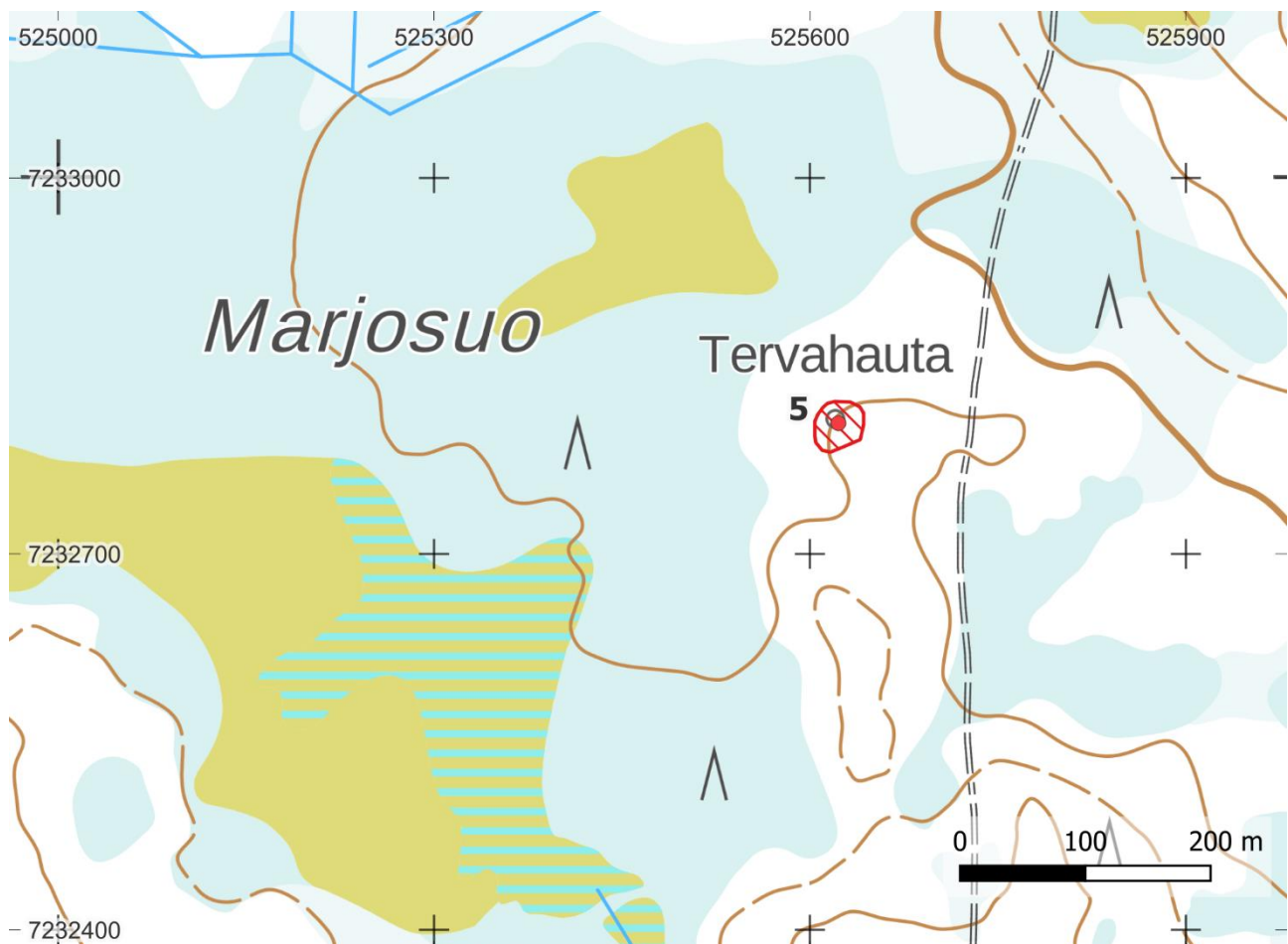

Kuva 15. Tervahaudan vallin päälle on jätetty kulttuurikantoja. Kaakkoon.

5. Marjosuo 1*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7232804 E 525623 z 165
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Peruskartalle merkitty tervahauta sijaitsee noin 430 metriä metsäautotieltä pohjoiseen. Tervahauta on halkaisijaltaan noin 18 metriä ja syvyydeltään 1,6 metriä. Haudassa on jyrkäreunainen tuplavalli, joka on leveydeltään yhteensä viisi metriä. Halssi on kooltaan 4 x 4 metriä ja osoittaa luoteeseen. Kohteen ympäristö on tiheään kasvavaa mäntyvaltaista talousmetsää, myös tervahauta on metsittynyt. Tervahaudan itäpuolella kulkee moottorikelkkaura. Tervahaudan pohjalta otettiin maakairanäyte, jossa erottui selkeästi hiiltä.

Kartta 29. Marjosuo 1 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

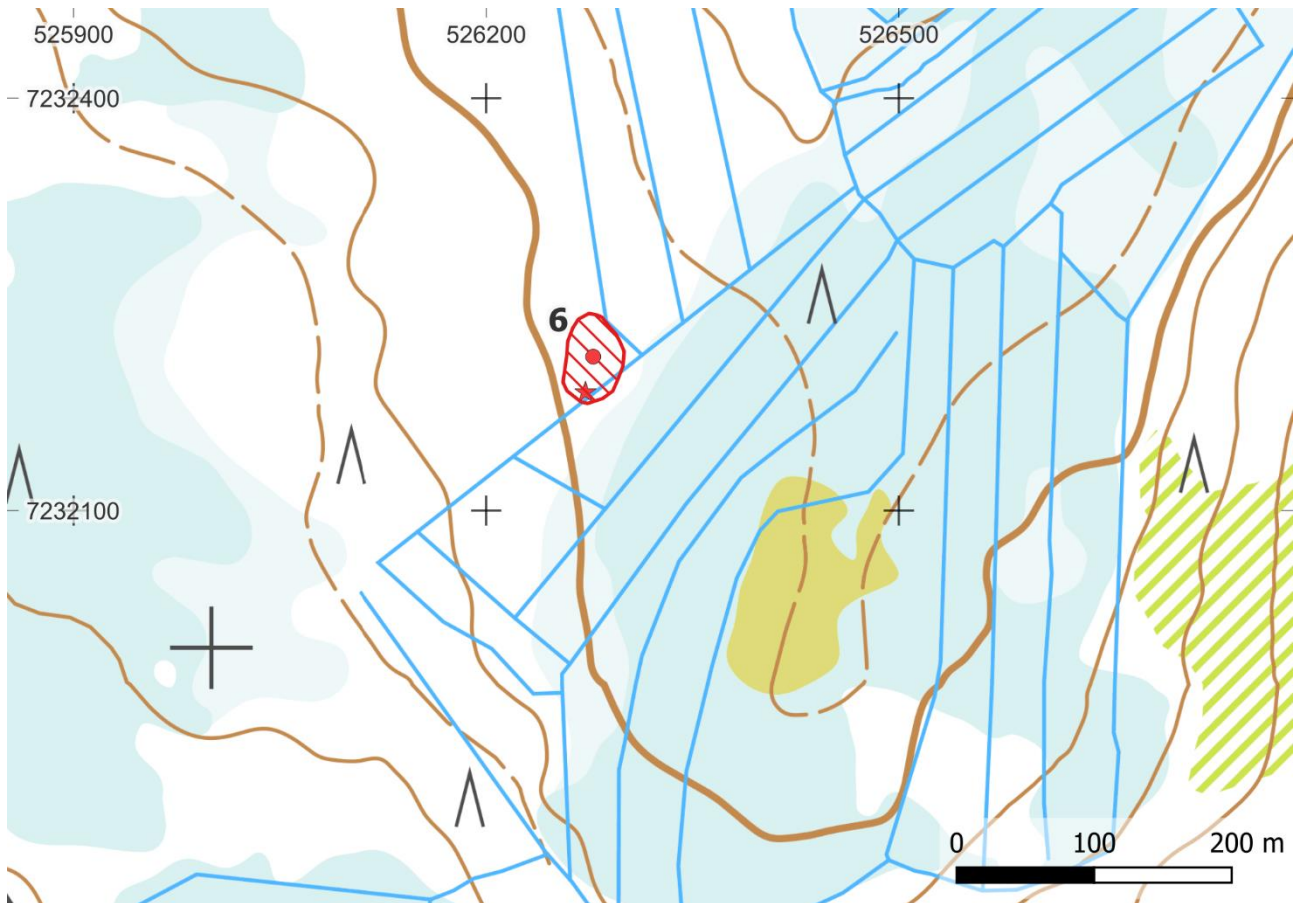
Kuva 16. Maakaira on asetettu tervahaudan pohjalle. Pohjoiseen.

6. Marjosuo 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat; maarakenteet, kaivannot
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7232212 E 526278 z 159
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Joutenlammen koillispuolella, ojitetulle kosteikkoalueelle laskevassa rinteessä. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 17 metriä ja syvyys on haudan pohjalta ylärinteen vallin yläreunaan mitattuna noin 0,6 metriä ja alarinteeseen noin 0,4 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,6 metriä ja alarinteessä noin 0,8 metriä. Halssi suuntautuu koilliseen. Halssin pituus on noin 12 metriä ja leveys noin 1,5 metriä. Tervahaudan pohjalle tehdyssä kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahaudan vallin päällä kasvaa mäntyvaltaista sekametsää ja haudan päällä nuorta kuusikkoa. Tervahautaa kiertää metsäkoneen jättämä jälki.

Noin 15 metriä tervahaudan vallista etelälounaaseen sijaitsee kaivanto (N 7232186 E 526272). Kaivannon pohjan koko on noin 1,5 x 1,5 metriä ja kaivannon syvyys on noin 0,6–0,4 metriä. Kaivanto voi liittyä tervantuotantoon tai myöhempään maankäyttöön alueella. Kuoppa otettiin mukaan kohteen aluerajaukseen.

Kartta 30. Marjosuo 2 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Kaivannon sijainti on merkitty punaisella tähdellä.

Kuva 17. Tervahauta on helppo havaita maastossa, sillä sen päälle on jätetty harventamaton säästöpuuryhmä. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Pohjoiseen.

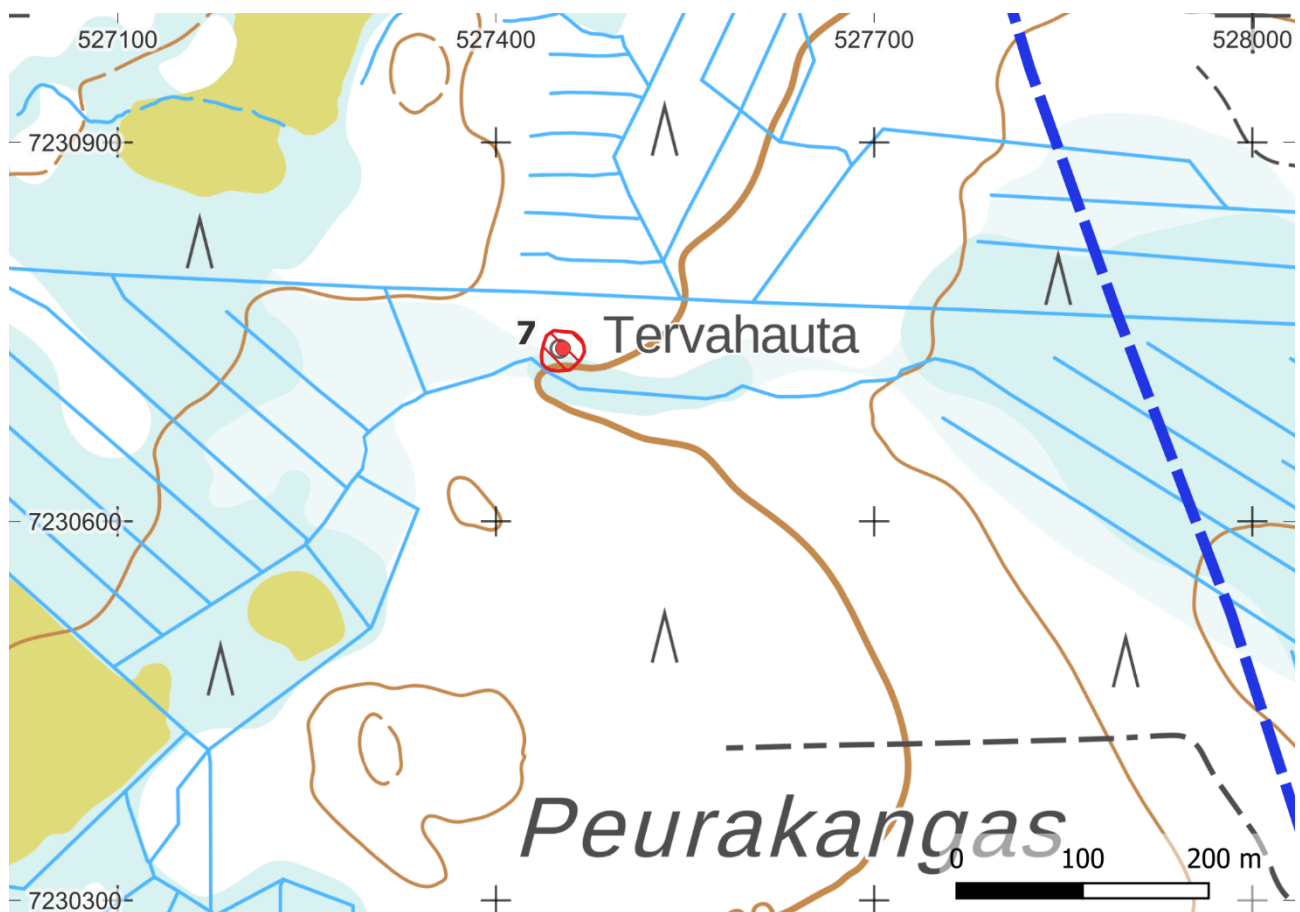

Kuva 18. Tervahaudan kaakkoispuolella on pieni kaivanto. Kaira osoittaa kaivannon pohjan syvintä kohtaa. Itään.

7. Peurasuo*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7230737 E 527453 z 159
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Peurakankaan pohjoispuolella sijaitsevan ojitetun kosteikkoalueen vieressä. Kohteen sijainti on merkitty maastossa puihin kiinnitetyillä nauhoilla. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 19 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 1,2 metriä. Vallin leveys on noin 4 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,6 metriä ja alarinteessä noin 1,2 metriä. Halssi suuntautuu etelälounaaseen. Halssin pituus on noin 6 metriä ja leveyttä sillä on noin 2 metriä. Tervahaudan vallin päällä kasvaa mäntyvaltaista sekametsää ja haudan päällä hieman nuorempaa sekametsää. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahautaa halkoo länsi-itä-suuntaisesti metsäkoneen jättämä jälki.

Kartta 31. Peurakankaan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

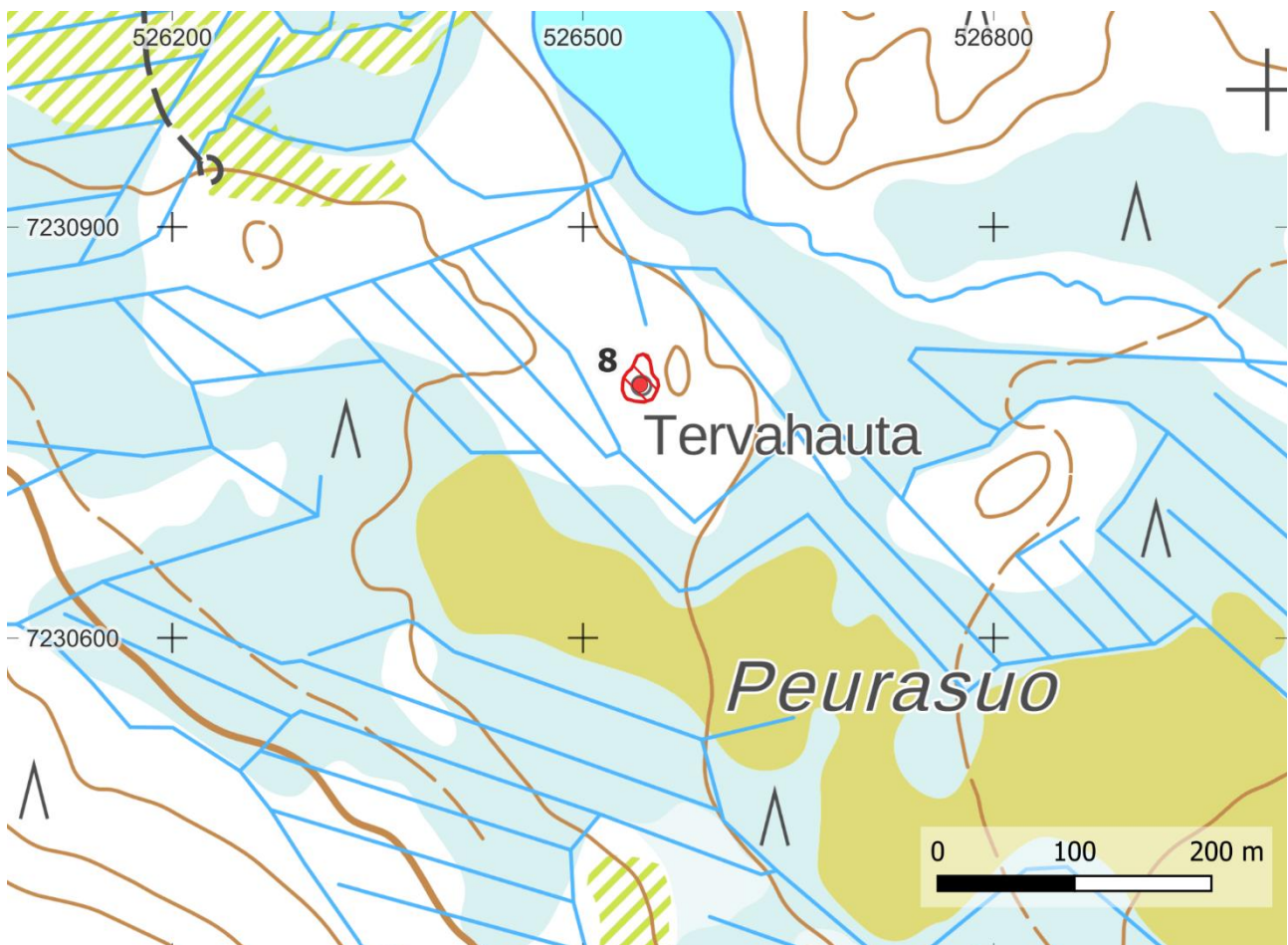

Kuva 19. Tervahaudan päältä on karsittu nuorta vesakkoa. Etelään.

8. Peurasuo 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7230785 E 526542 z 173
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Laakeanmallinen ja tasapohjainen tervahauta sijaistee harvaan istutetulla mäntykankaalla, noin 500 metriä metsäautotiestä kaakkoon. Tervahauta on merkitty peruskartalle. Tervahaudan halkaisija on noin 14 metriä ja syvyys 0,7 metriä. Vallin leveys on noin kolme metriä. Halssi on 12 metriä pitkä ojamainen kaivanto, joka laskee pohjoiseen. Tervahaudan päällä kasvaa harvaksen mäntyä. Pohjalle tehdyssä maaperäkairauksessa erottui selkeä hiilikerros.

Kartta 32. Peurasuon kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

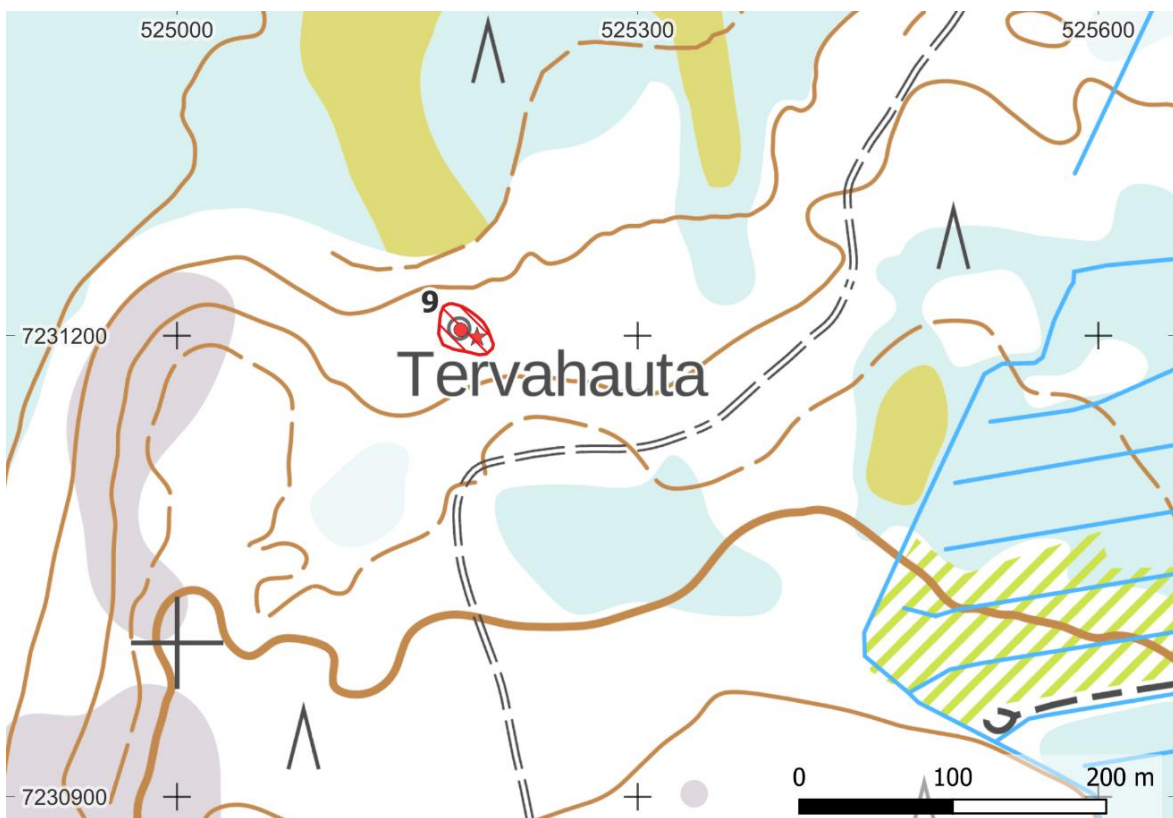
Kuva 20. Tervahauta erottuu hyvin harvalla mäntykankaalla. Itään.

9. Joutensuo*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat asuinpaikat, talonpohjat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7231203 E 525184 z 173 ± 2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Kuivikkovaaran pohjoispuolella, noin 600 metriä metsäautotieltä pohjoiseen sijaitsee peruskartalle merkitty tervahauta. Tervahauta on isokokoinen, halkaisijaltaan 20 metriä ja syvyydeltään 1,6 metriä. Vallin leveys on 3-4 metriä. Halssi on noin 12 metriä pitkä jyrkäreunainen kaivanto, joka laskee luoteeseen. Vallin ja keskiosan päällä kasvaa kuusta ja koivua. Tervahaudan ympäristö on enimmäkseen vanhaa kuusta kasvavaa kangasta.

Noin neljä metriä vallin reunalta kaakkoon sijaitsee tervapirtin tai muun rakennuksen pohja, joka on T-kirjaimen mallinen painanne. Painanteen reunoilla on sammaloitunutta kivijalan kiveystä. Painanne on mitoiltaan noin 7 x 7 metriä ja sen syvyys vaihtelee 0,2–0,5 metrin välillä. Tervapirtin koordinaatit ovat N 7231198 E 525195 ja se kuuluu kohteelle tehtyyn aluerajaukseen.

Kartta 33. Joutensuon kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Rakennuksen pohja on merkitty punaisella tähdellä.

Kuva 21. Maakaira on asetettu tervahaudan pohjalle. Koilliseen.

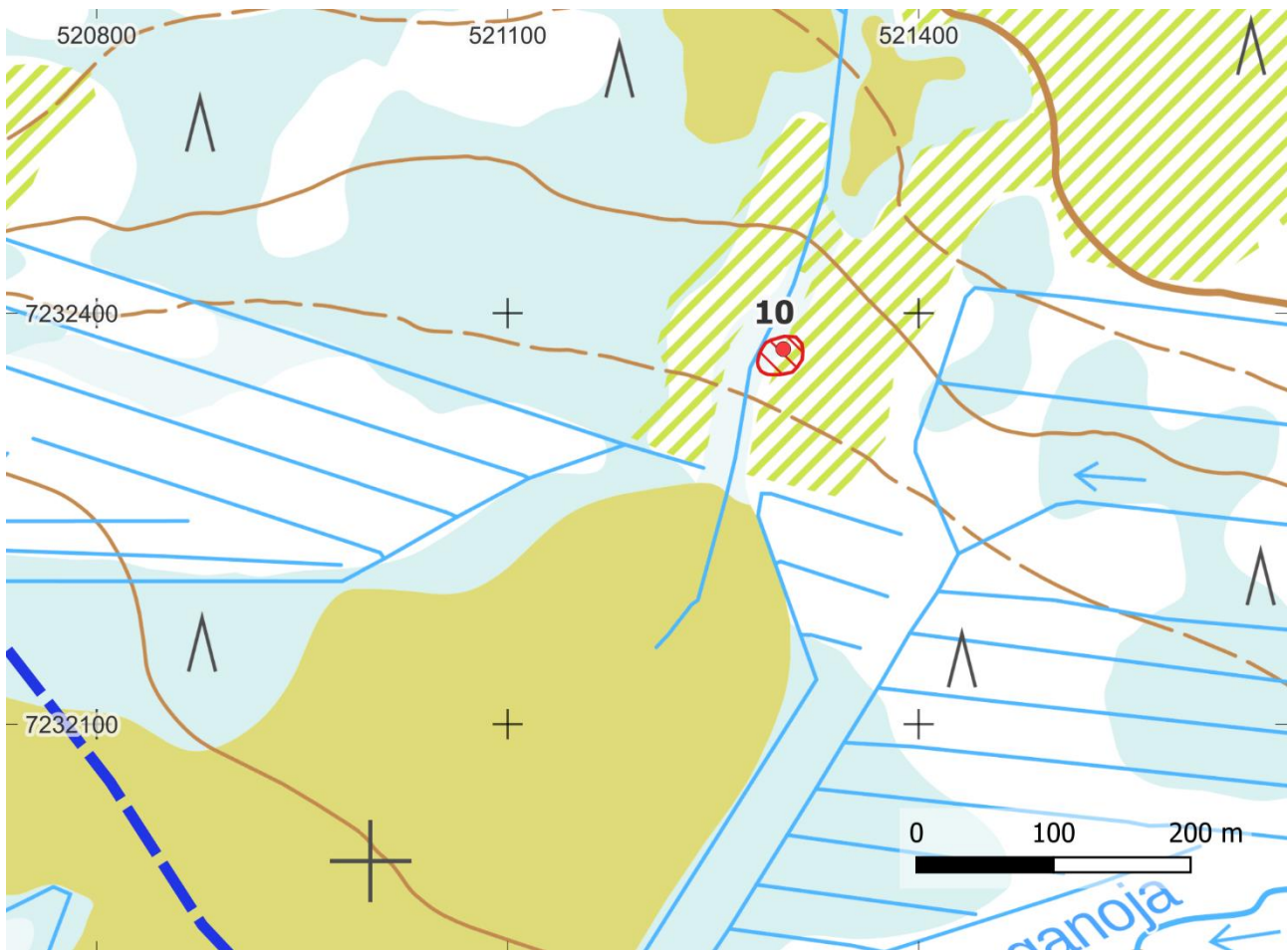

Kuva 22. Tervapirtin tai kämpän pohja erottuu selkeänä painanteena. Koilliseen.

10. Jaalanganoja*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7232373 E 521301 z 133 ±2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee noin 800 metriä Rytisuon peltoalueiden pohjoispuolella, hakkuuaukean länsireunassa. Kohteen länsipuolella on tiheä koivikko ja leveä oja. Tervahauta on läpimitaltaan noin 17 metriä ja syvyydeltään 1,5 metriä. Haudassa on tuplavalli, joka on leveydeltään nelisen metriä. Halssiaukko laskee luoteeseen loivaan alarinteeseen kohti ojaa. Tervahaudan päältä on hakattu puita ja kaadettuja puunrunkoja on haudan pohjalla. Vallin päällä kasvaa nuorta koivikkoa erityisesti länsireunassa. Tervahaudan pohjalle tehtiin maaperäkairaus, jossa erottui selkeästi hiiltä.

Kartta 34. Jaalanganajan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

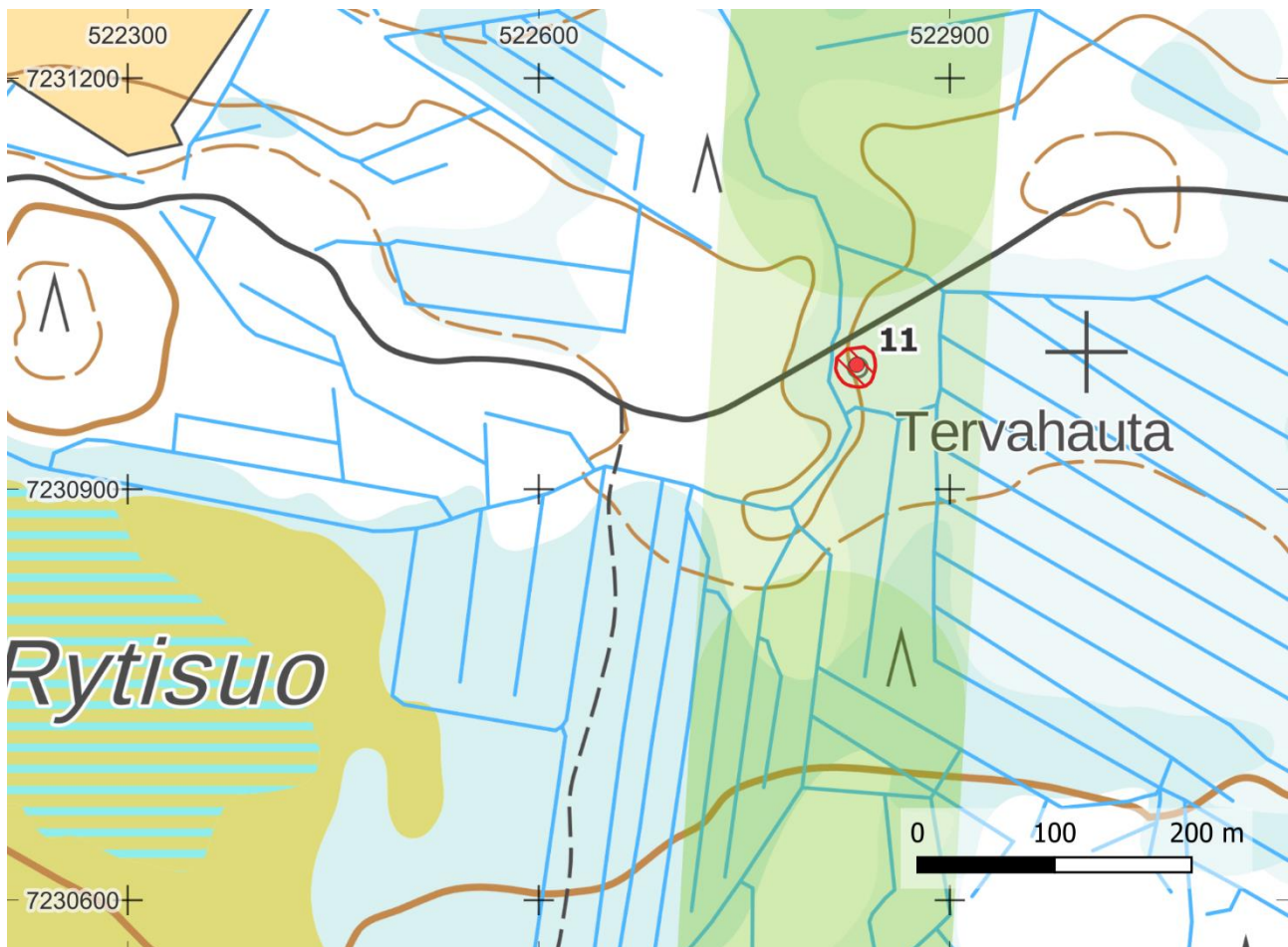

Kuva 23. Tervahaudan länsipuolella sijaitsee tiheä koivikko ja leveä oja. Luoteeseen.

11. Rytisuo*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7230990 E 522832 z 123
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Metsäautotiestä noin 10 metriä etelään, ojitetulla kankaalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 21 metriä. Vallin leveys on noin 6 metriä. Sen syvyys on pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 1,5 metriä. Halssi suuntautuu luoteeseen kohti metsäautotietä. Se on noin 4 metriä pitkä ja 1,3 metriä leveä. Tervahaudan päällä kasvaa tiheää sekapuumetsää.

Kartta 35. Rytisuon kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

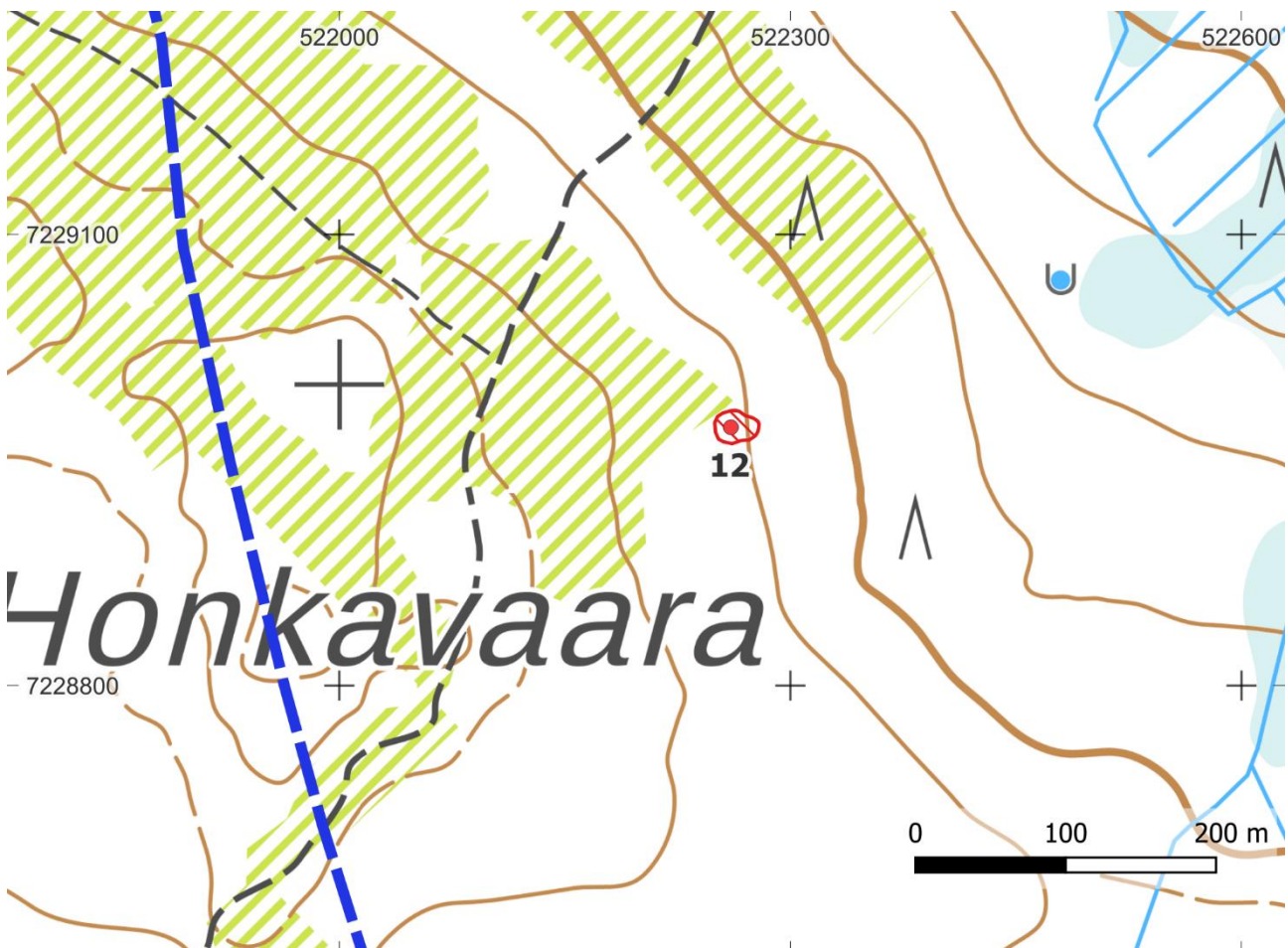

Kuva 24. Tervahaudan kuoppa. Koilliseen.

12. Honkavaara 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7228971 E 522260 Z 204 ±2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Honkavaaran itärinteellä noin 550 metriä Honkajärventieltä koilliseen. Kohteen länsipuolella sijaitsee hakkuuaukea ja metsäkoneella ajettu ura. Tervahauta on halkaisijaltaan noin 19 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Pohja on tasainen. Vallissa erottuu kaksi kehää, jotka ovat leveydeltään yhteensä 3–4 metriä. Halssiaukko on jyrkellä kaivanto (8 x 5 m), joka laskee alarinteeseen koillisen suuntaan. Tervahaudan päällä kasvaa harvakseltaan ikääntynyttä mäntyä ja koivua. Pohjalle tehtiin maaperäkairaus, josta erottui selkeä hiilikerros.

Kartta 36. Honkavaaran kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

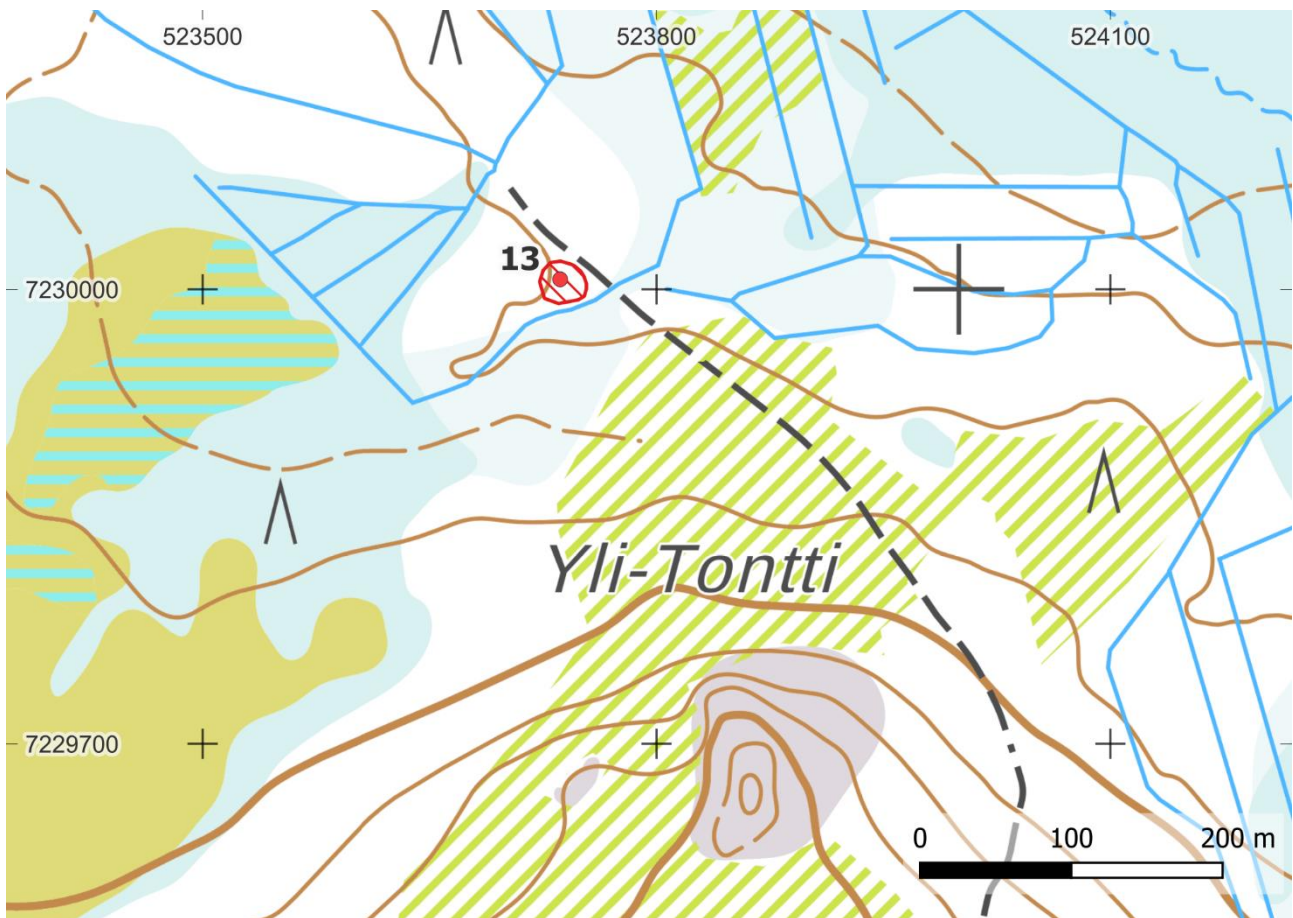

Kuva 25. Tervahauta sijaitsee Honkavaaran rinteessä. Kaakkoon.

13. Yli-Tontti*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7230006 E 523736 z 150
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Honkavaaran koillispuolella, Yli-Tontti- nimisen alueen luoteispuolella. Alueella kasvaa vanhaa kuusi- ja koivuvaltaista sekametsää. Tervahaudan itäkoillispuolella kulkee metsäkoneella ajettu ura. Tervahauta on muodoltaan matala ja laakea. Halkaisija on noin 19 metriä ja syvyys 0,6 metriä. Valli on matala ja paikoin epäselkeä, leveydeltään 2–3 metriä. Halssi erottuu viisi metriä pitkänä kaivantona tervahaudan kaakkoisosassa. Tervahaudan päällä kasvaa metsää, jonka vuoksi se erottuu maastossa heikosti. Tervahaudan pohjalta otettiin kairanäyte, josta havaittiin puhdasta vaaleaa hiekkaa ja noin 10 cm paksuinen hiilikkerros. Pohjaa on mahdollisesti täytetty hiekalla tervanpolton jälkeen.

Kartta 37. Yli-Tontin kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

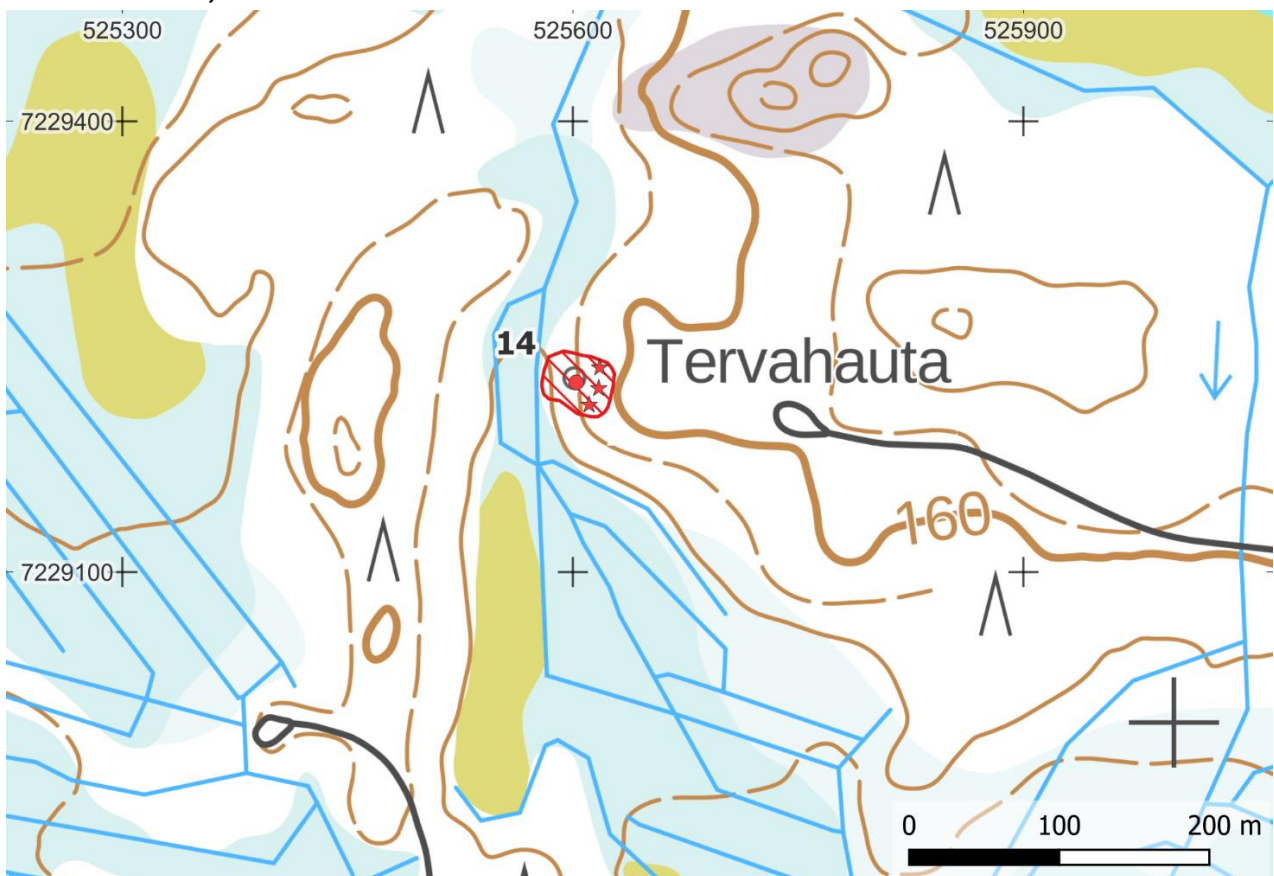
Kuva 26. Tiheähkössä metsässä sijaitseva tervahauta on matala, ja erottuu maastosta huonosti. Luoteeseen.

14. Rautasuo*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat maarakenteet, kaivannot
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7229226 E 525602 z 158
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Metsäautotien kääntöpaikasta noin 130 metriä länteen, länteen laskevalla rinteessä sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 18 metriä. Vallin leveys on noin 6 metriä. Sen syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 1,5 metriä. Halssi suuntautuu länteen ja se on noin 10 metriä pitkä ja noin 2,5 metriä leveä. Tervahaudan pohjalta otetusta kairauksesta havaittiin hiilensekaista maata. Tervahaudan päällä kasvaa nuorta sekapuumetsää.

Muutaman metrin etäisyydellä tervahaudan koillis- ja itäpuolella on kolme suorakaiteen muotoista, noin 5 x 4 x 0,4 metrin kokoista kaivantoa. Haudan ympäristössä on myös muita epämääräisempiä kaivantoja. Kaivannot voivat liittyä tervantuotantoon ja otettiin mukaan kohteen aluerajaukseen.

Kartta 38. Rautasuon kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla ja kuopat punaisilla tähdillä.

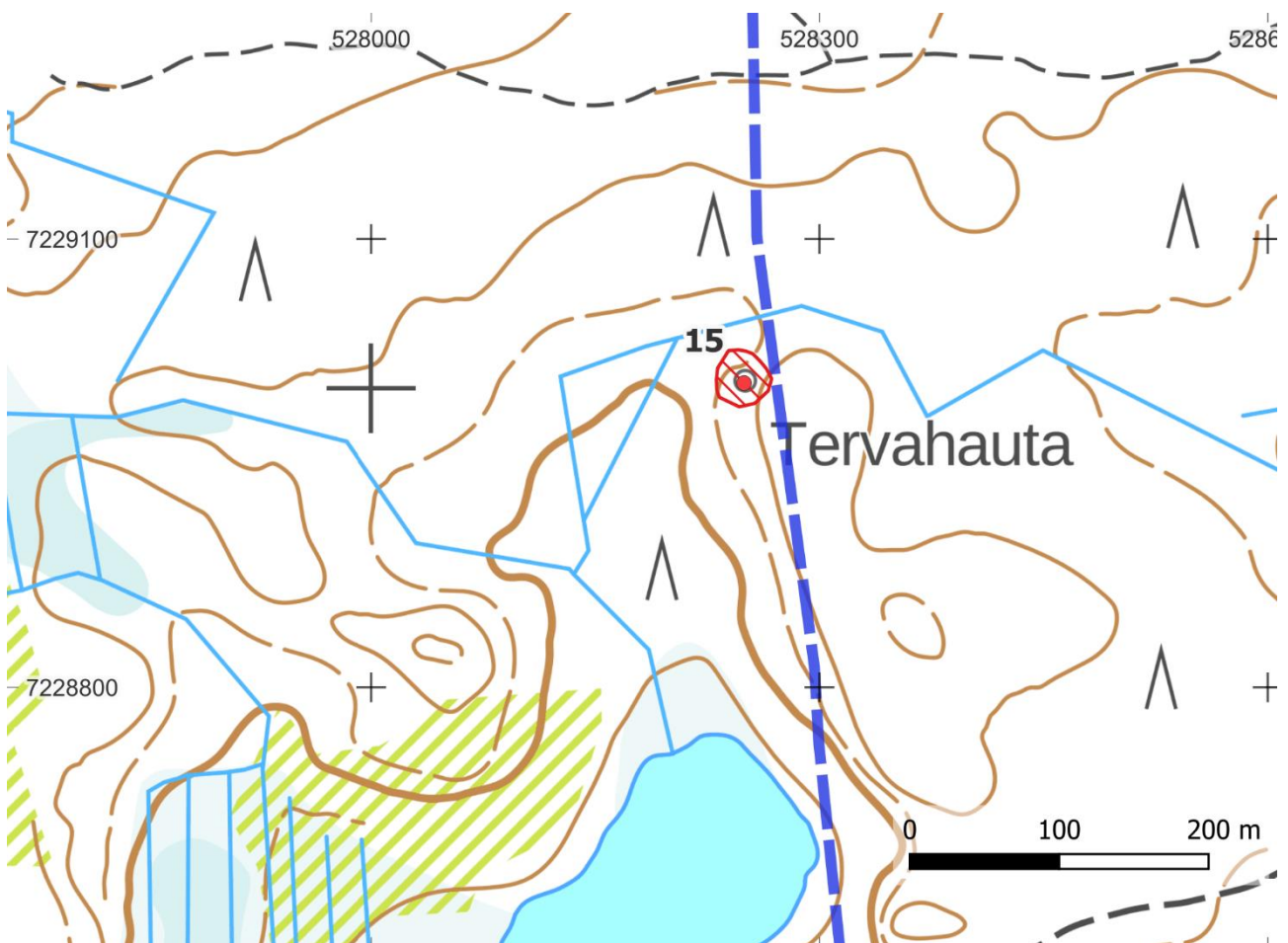

Kuva 27. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Itään.

15. Hukkanen 1*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7229003 E 528249 z 130
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Hukkasen pohjoispuolella sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 20 metriä. Vallin leveys on noin 6 metriä. Sen syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 1,2 metriä. Halssi suuntautuu pohjoiseen. Halssi lähtee tervahaudan keskeltä ollen siellä noin 0,5 metriä leveä ja 0,7 metriä syvä. Se levenee vallin ulkopuolella noin 2,5 metriin ja syvenee noin 0,7 metriin. Kokonaispituudeltaan halssi on noin 10 metriä. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista maata. Tervahaudan päällä kasvaa eri-ikäisiä mäntyjä, kuusia ja koivuja.

Kartta 39. Hukkanen 1 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

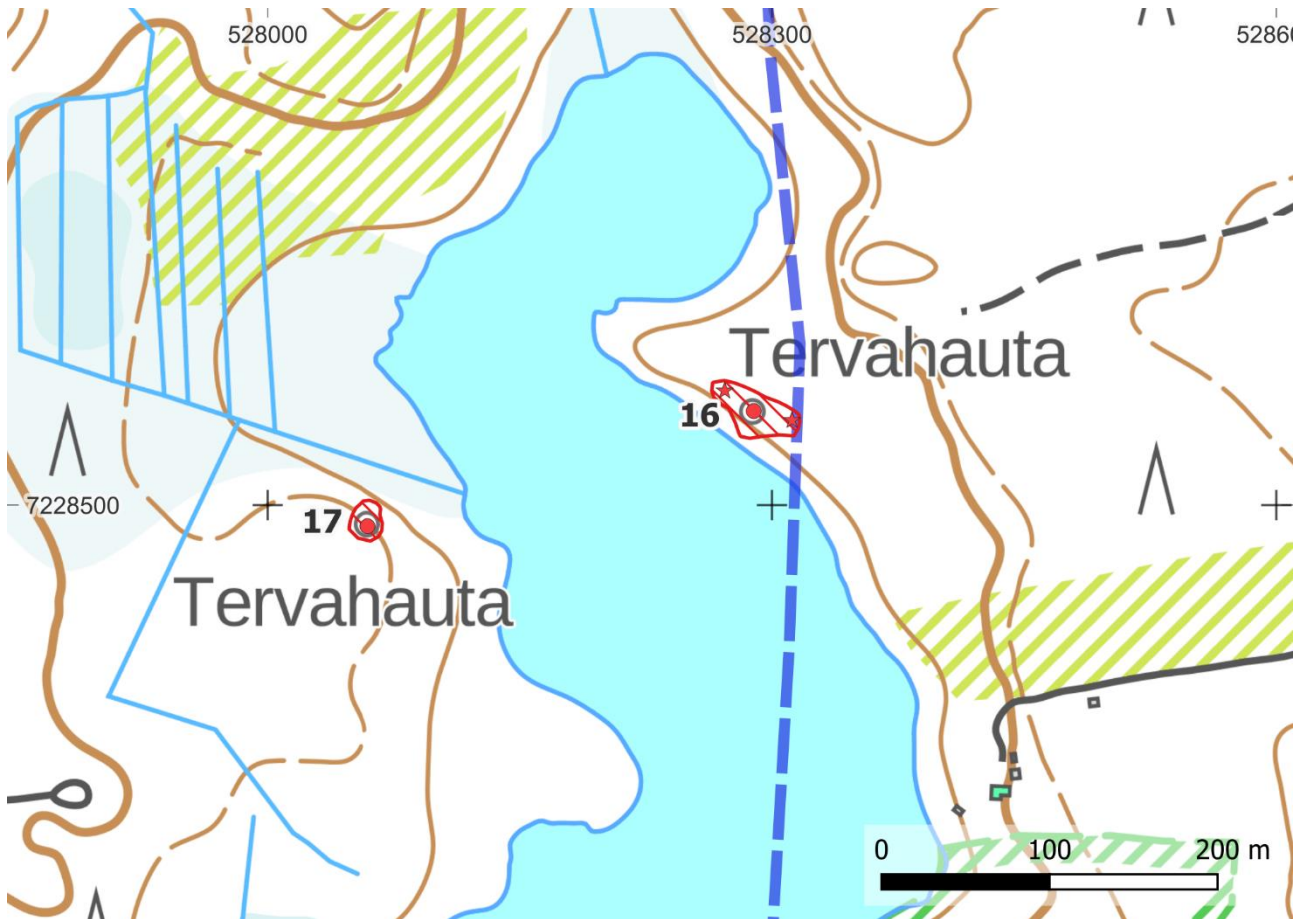
Kuva 28. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Länteen.

16. Hukkanen 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat asuinpaikat, talonpohjat; kivirakenteet, kiukaat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7228555 E 528289 z 116
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli tervahaudan keskipiste

Inventointi 2024: Hukkasen itärannalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 16 metriä. Vallin leveys on noin 3,5 metriä. Sen syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 0,7 metriä. Halssi suuntautuu lounaaseen kohti Hukkasta. Se on noin 5 metriä pitkä ja halssin kaivanto noin 2 metriä leveä. Pohjalle tehdyssä kairauksessa havaittiin hiilensekaista maata. Tervahaudan päällä kasvaa mäntyjä, kuusia ja koivuja.

Tervahaudasta noin 20 metriä itään havaittiin mahdollinen tervapirtin pohja (N 7228550 E 528312), jonka koko on noin 5,5 x 5 x 0,8 metriä. Sen ympärillä on noin 1,1 metriä leveä ja 0,4 metriä korkea maavalli. Rakenteen eteläosassa on ilmeisesti kiukaan jäännös, jonka kivet ovat sammaleen peitossa. Kiuas on halkaisijaltaan noin 1,5 metriä ja noin 0,5 metriä korkea. Tervahaudan luoteispuolelta havaittiin toinen mahdollinen tervapirtin pohja (N 7228567 E 528271), jonka koko on noin 6 x 5 x 0,5. Sen ympärillä on myös noin 1,1 metriä leveä ja 0,4 metriä korkea maavalli.

Kartta 40. Hukkanen 2 (16) ja Hukkanen 3 (17) kohdekartat.

Kohteet on merkitty punaisilla pisteillä ja vinorasterilla. Tervapirttien pohjat on merkitty punaisilla tähdillä. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kuva 29. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Länteen.

Kuva 30. Mahdolliseen tervapirttiin liittyvä kiukaan jäännös. Koilliseen.

Kuva 31. Tervahaudan luoteispuolella sijaitseva kaivanto. Länteen.

17. Hukkanen 3*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7228487 E 528059 z 138
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Kohde sijaitsee Hukkasjärven rannalla, noin 230 metriä metsäautotien kääntöpaikasta koilliseen. Avoimella mäntykankaalla, järvelle laskevalla rinteellä on pienehkö tervahauta, joka on merkitty peruskartalle. Tervahaudan halkaisija on noin 12 metriä ja syvyys yhden metrin. Vallin leveys on noin kolme metriä ja korkeus 0,4–1 metriä. Halssiaukko on pituudeltaan viitisen metriä ja laskee alarinteeseen kohti koillista. Tervahaudan ympärille on jätetty kulttuurikantoja. Kohteen päällä kasvaa enimmäkseen puolukkaa ja pieniä männyntaimia.

Ks. kohdekartta edellisen kohteen yhteydestä.

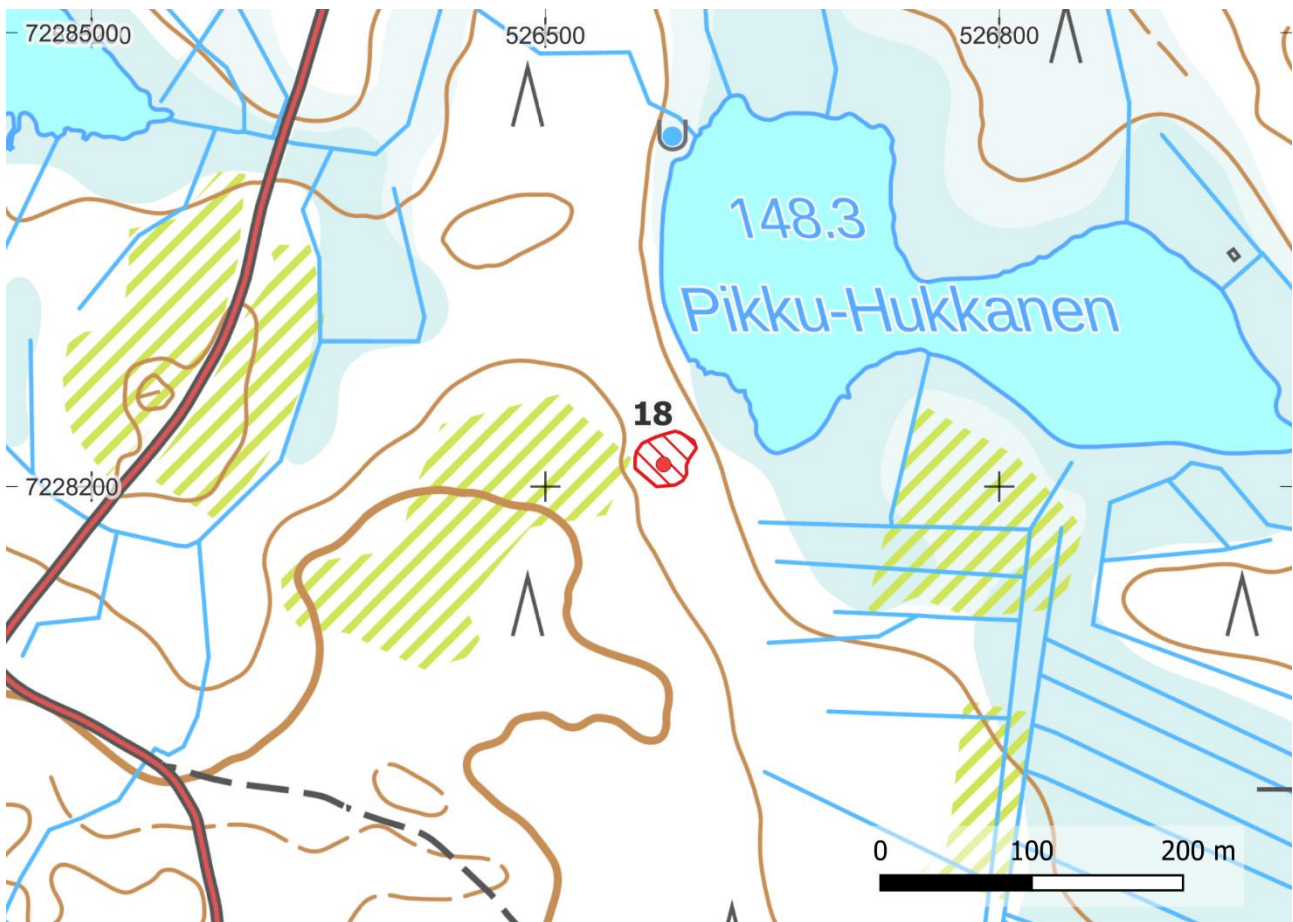

Kuva 32. Tervahauta erottuu hyvin aukealla mäenrinteellä. Kohteen ympärille on jätetty kulttuurikantoja merkiksi. Koilliseen.

18. Pikku-Hukkanen*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7228215 E 526578 z 153
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Pikku-Hukkasen lounaispuolella järvelle laskevan rinteen pohjalla. Suppilomaisen tervahaudan halkaisija on noin 19 metriä ja syvyys on haudan pohjalta ylärinteen vallin yläreunaan mitattuna noin 1,2 metriä ja alarinteeseen noin 1 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,8 metriä ja alarinteessä noin 1,5 metriä. Halssi suuntautuu koilliseen. Halssin pituus on noin 8 metriä ja leveyttä halssin kaivannolla on noin 1,5 metriä. Tervahaudan vallin päällä kasvaa tukevaa sekametsää. Tervahaudan pohjalle tehdyssä kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahautaa halkovat sekä luode-kaakko että lounas-koillinen-suuntaisesti useat metsäkoneen jättämät jäljet.

Kartta 41. Pikku-Hukkanen kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

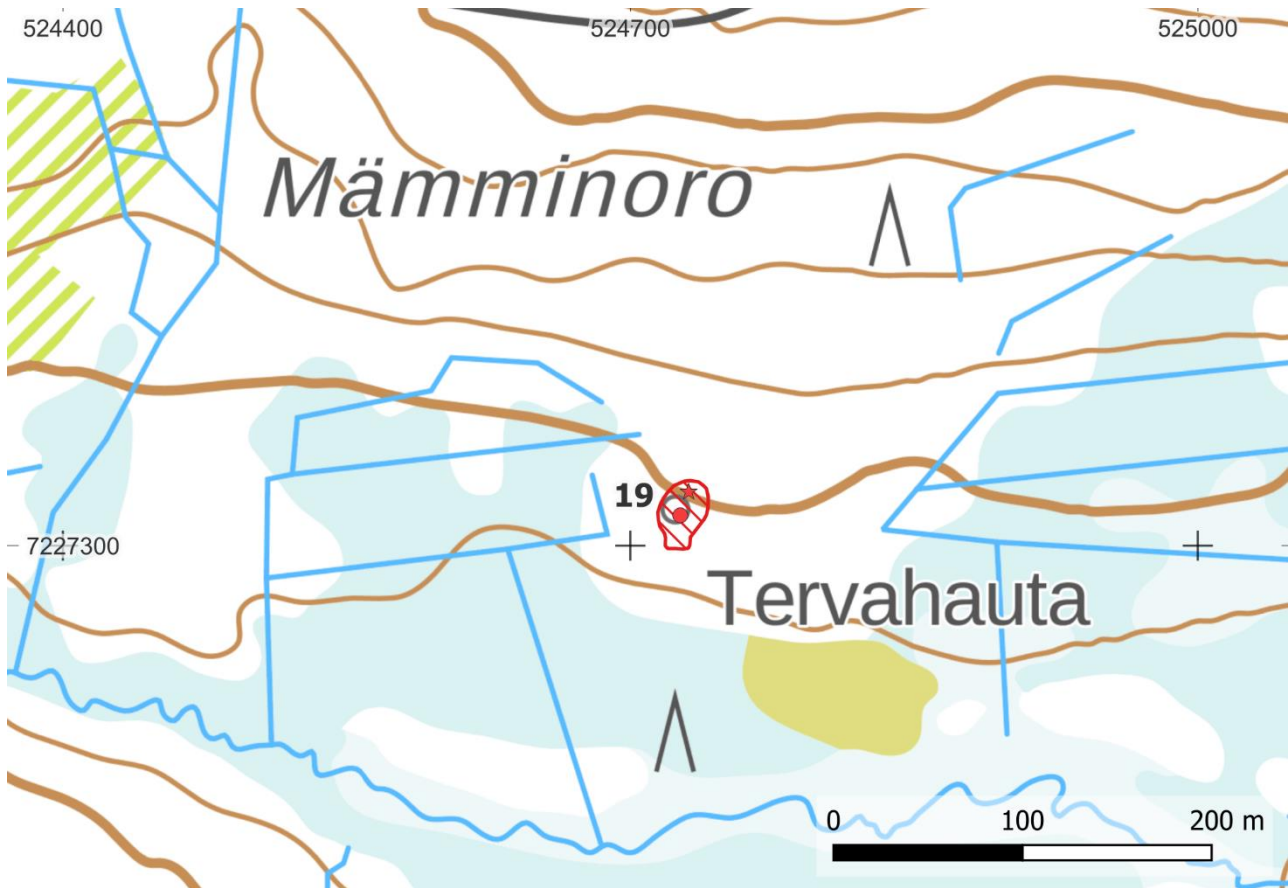
Kuva 33. Tervahautaa halkovat metsäkoneen jättämät jäljet. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Itään.

19. Mämminoro*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat maarakenteet, kaivannot
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7227316 E 524727 z 159
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Pelttarin Hukkasen lounaispuolella Mämminorossa, etelään laskevan rinteen pohjalla. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 16 metriä ja syvyys on haudan pohjalta ylärinteen vallin yläreunaan mitattuna noin 1 metriä ja alarinteeseen noin 0,8 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,8 metriä ja alarinteessä noin 1,3 metriä. Halssi suuntautuu etelään. Halssin pituus on noin 8 metriä ja leveyttä sillä on noin 2 metriä päättyen kapenevaksi ojamaiseksi kaivannoksi. Tervahaudan vallin päällä kasvaa sekametsää ja keskellä nuorta kuusikkoa. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata.

Noin viisi metriä tervahaudan vallista koilliseen sijaitsee kaivanto (N 7227329 E 524733). Kaivannon koko on noin 4 x 2 metriä ja syvyys on noin 0,5–0,3 metriä. Kaivanto voi liittyä tervantuotantoon ja otettiin mukaan kohteen aluerajaukseen.

Kartta 42. Mämminoro 1 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Kuoppa on merkitty punaisella tähdellä.

Kuva 34. Tervahauta on helppo havaita ympäristöstä säästöpuuryhmän vuoksi. Etelään.

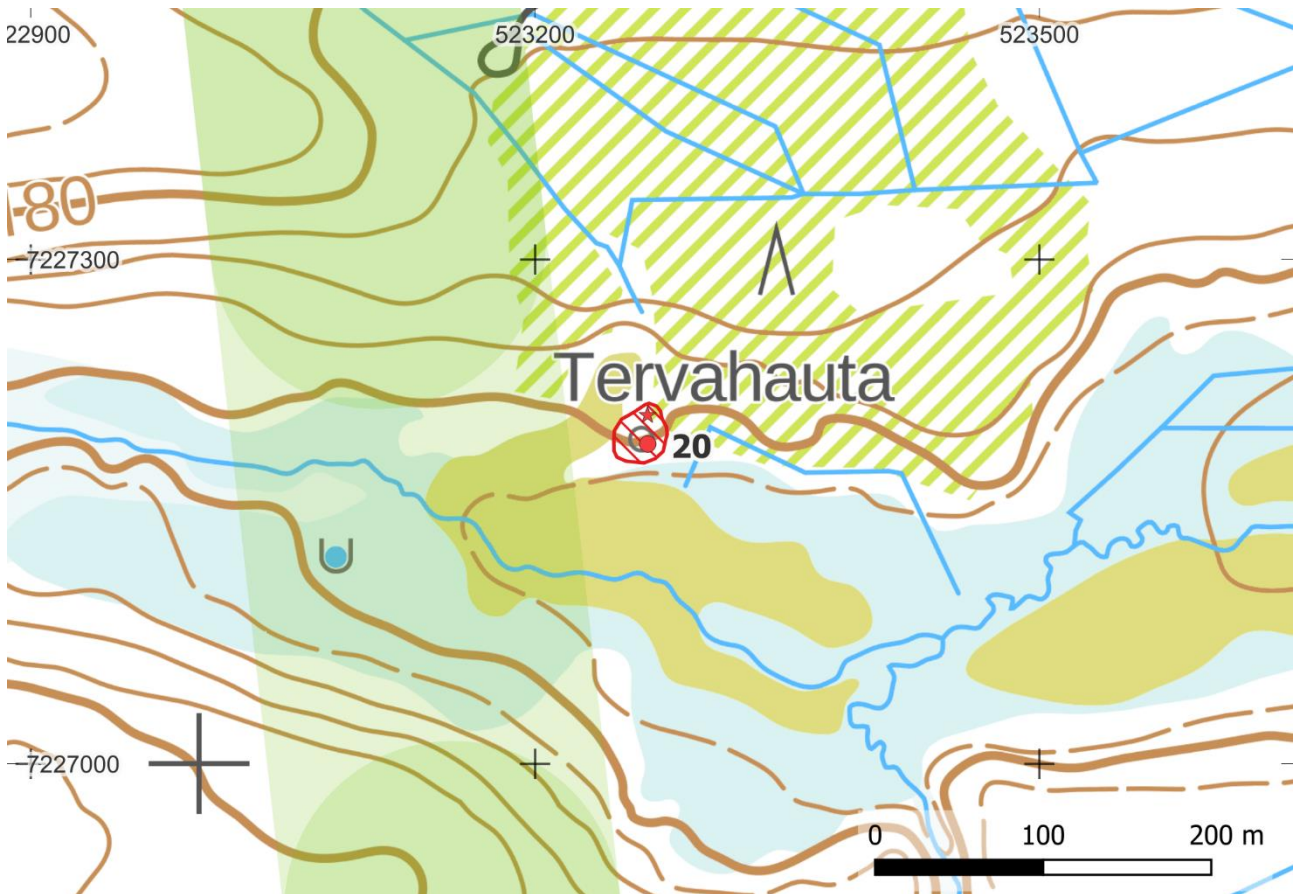
Kuva 35. Kaivanto tervahaudan koillispuolella. Etelään.

20. Kalettomankangas

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	1000024930
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat maarakenteet, kaivannot
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Hans-Peter Schulz inventointi 2011
Koordinaatit:	N 7227190 E 523267 z alin 161
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteristä (kohteen keskipiste)

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Soistuneen purolaakson rantavyöhyke kahden vaaran välissä; hiekkainen tasanne puron pohjoispuolella, kuivahkoa mäntykangasta. Hauta on rinteeseen kaivettu, läpimitta valli mukaan lukien 18 m, kuopan läpimitta 12 m ja syvyys 1,4 m. Halssi suuntautuu eteläkaakkoon, pituus 3 m ja syvyys 2,4 m. Vallin päällä ja kuopassa kasvaa isoja mäntyjä.

Inventointi 2024: Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Tervahauta on aikaisemman kuvauksen mukainen. Tervahaudasta noin 10 metriä pohjoiseen havaittiin kaivanto, jonka koko on noin 6 x 5 x 0,7 metriä (N 7227207 E 523267). Kaivanto liittyy todennäköisesti tervantuotantoon. Kohteelle laadittiin aluerajaus inventoinnin yhteydessä.

Kartta 43. Kalettomankankaan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla ja kaivanto punaisella tähdellä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 36. Tervahaudan kuoppa. Lounaaseen.

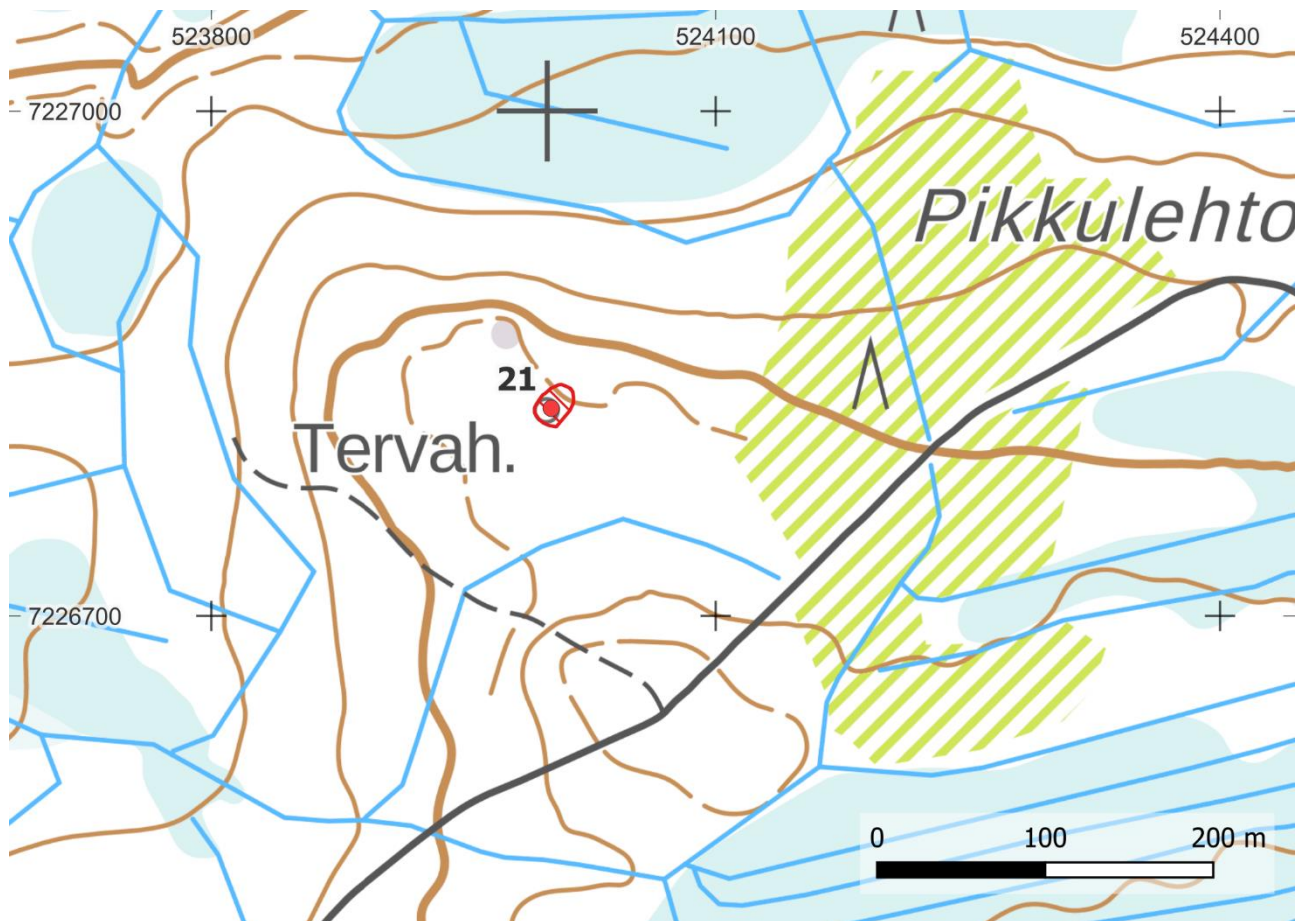

Kuva 37. Tervahaudan pohjoispuolella sijaitseva kaivanto. Itään.

21. Pikkulehto*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7226823 E 524002 z 166
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Pikkulehdon lounaispuolella, metsäautotiestä noin 175 luoteeseen sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 16 metriä ja syvyys noin 0,8 metriä. Vallin leveys on noin 4 metriä. Halssi suuntautuu koilliseen ja se on noin 4 metriä ja 1,5 metriä leveä. Tervahaudan päällä kasvaa tiheää nuorta kuusta, mäntyä sekä katajaa. Pohjalta otetusta kairauksesta havaittiin noensekaista maata.

Kartta 44. Pikkulehdon kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

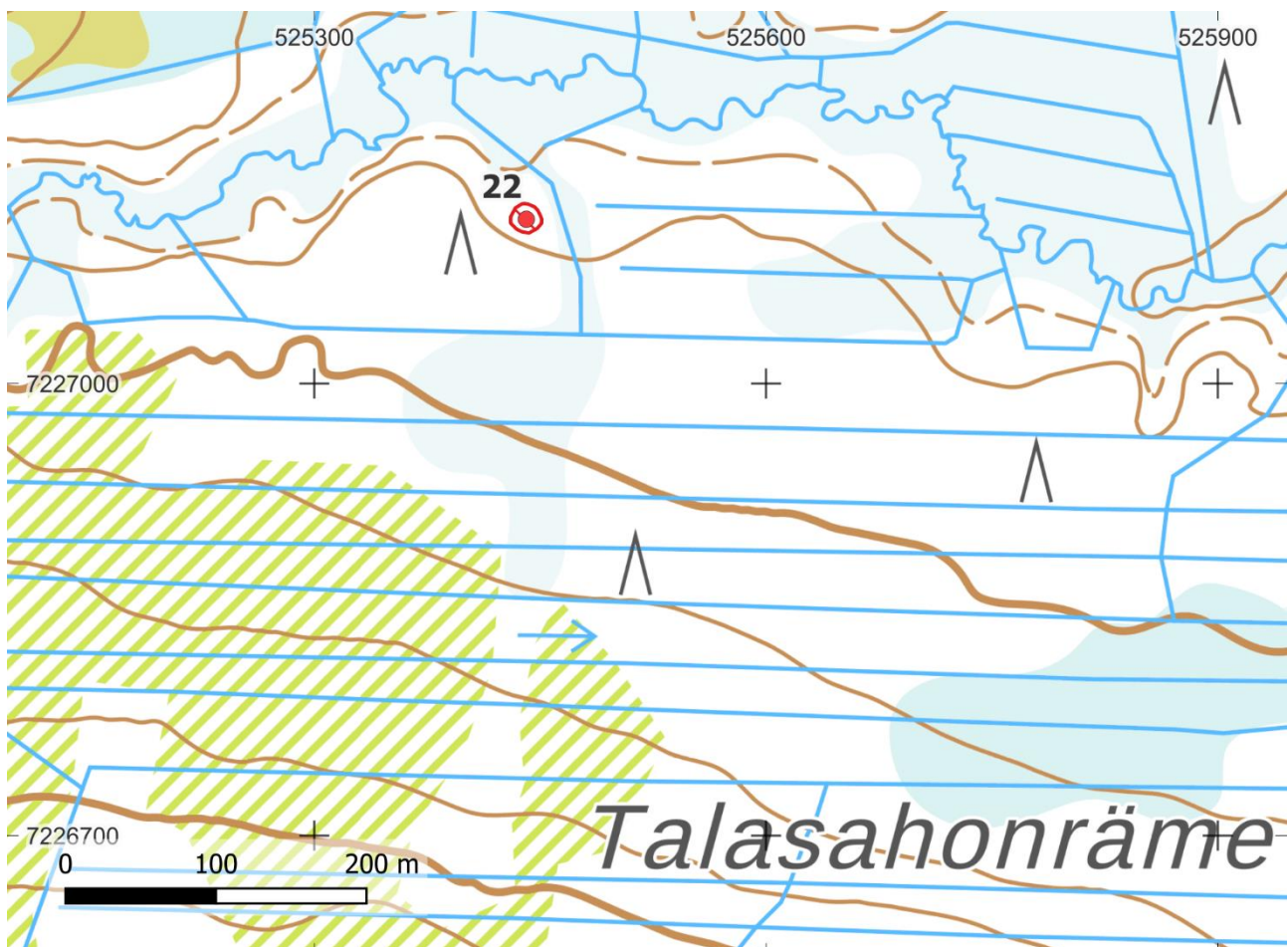

Kuva 38. Tervahautaa peittää tiheä puusto. Koilliseen.

22. Talasahonräme*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7227108 E 525440 Z 141
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Rupunojan eteläpuolella, ojitetulla kankaalla tervahauta, jonka halkaisija on noin 15 metriä ja syvyys noin 0,7 metriä. Haudan vallit eivät erotu selvästi maastosta. Sen ympärillä kulkee kaivettu oja. Tervahaudan keskeltä, pohjois-etelä suuntaisesti on kaivettu oja. Ojituksen vuoksi halssia ei erota maastosta. Tervahaudan päällä kasvaa mäntyä ja kuusta.

Kartta 45. Talasahonrämeen kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

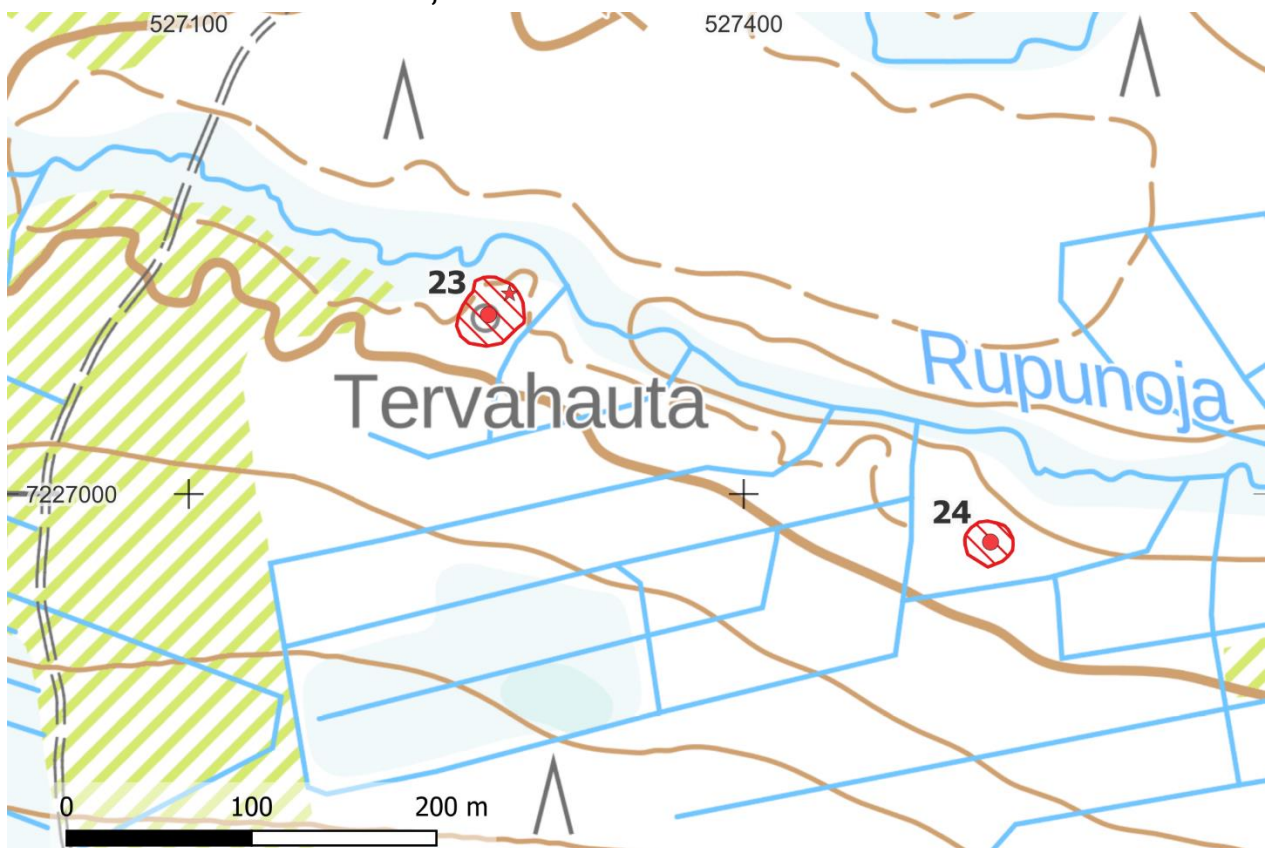
Kuva 39. Tervahaudan päällä kasvaa mäntyjä ja kuusia. Pohjoiseen.

23. Hallakangas 1*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat maarakenteet, kaivannot
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7227097 E 527262 z 138
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Hallakankaan koillispuolella, Rupunojan varrella sen eteläpuolella. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 19 metriä ja syvyys on noin 1 metri. Vallin leveys on noin 3 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,4 metriä ja alarinteessä noin 1,2 metriä. Halssi suuntautuu pohjoiseen ja sen pituus on noin 5 metriä ja leveys noin 2,5 metriä. Tervahaudan vallin päällä kasvaa nuorta sekametsää. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata.

Noin 4 metriä tervahaudan vallista koilliseen sijaitsee kaivanto (N 7227108 E 527273). Kaivannon koko on noin 3 x 2 metriä ja syvyys on noin 0,4 metriä. Kaivanto voi liittyä tervantuotantoon ja se otettiin mukaan kohteen aluerajaukseen.

Kartta 46. Hallakangas 1 (23) ja Hallakangas 2 (24) kohdekartat.

Kohteet ovat merkitty punaisin pistein ja rasterein. Kohteen 23 kaivanto on merkitty punaisella tähdellä.

Kuva 40. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Luoteeseen.

Kuva 41. Kaivanto tervahaudan itäpuolella. Tervahaudan valli näkyy yläoikealla. Länteen.

24. Hallakangas 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7226974 E 527534 Z 137
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Hallakankaan koillispuolella, koilliseen laskevan rinteeseen pohjalla Rupunojan eteläpuolella. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 13 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 1,2 metriä ja alarinteeseen noin 0,5 metriä. Vallin leveys on noin 2 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,4 metriä ja alarinteessä noin 0,5 metriä. Halssin kohta oli muokattua, mutta se on todennäköisesti suuntautunut pohjoiseen Rupunojalle. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahaudan vallin päällä kasvaa nuorta sekametsää. Tervahautaa halkoo pohjois–etelä-suuntaiset metsäkoneen jättämät jäljet.

Ks. kohdekartta edellisen kohteen yhteydestä.

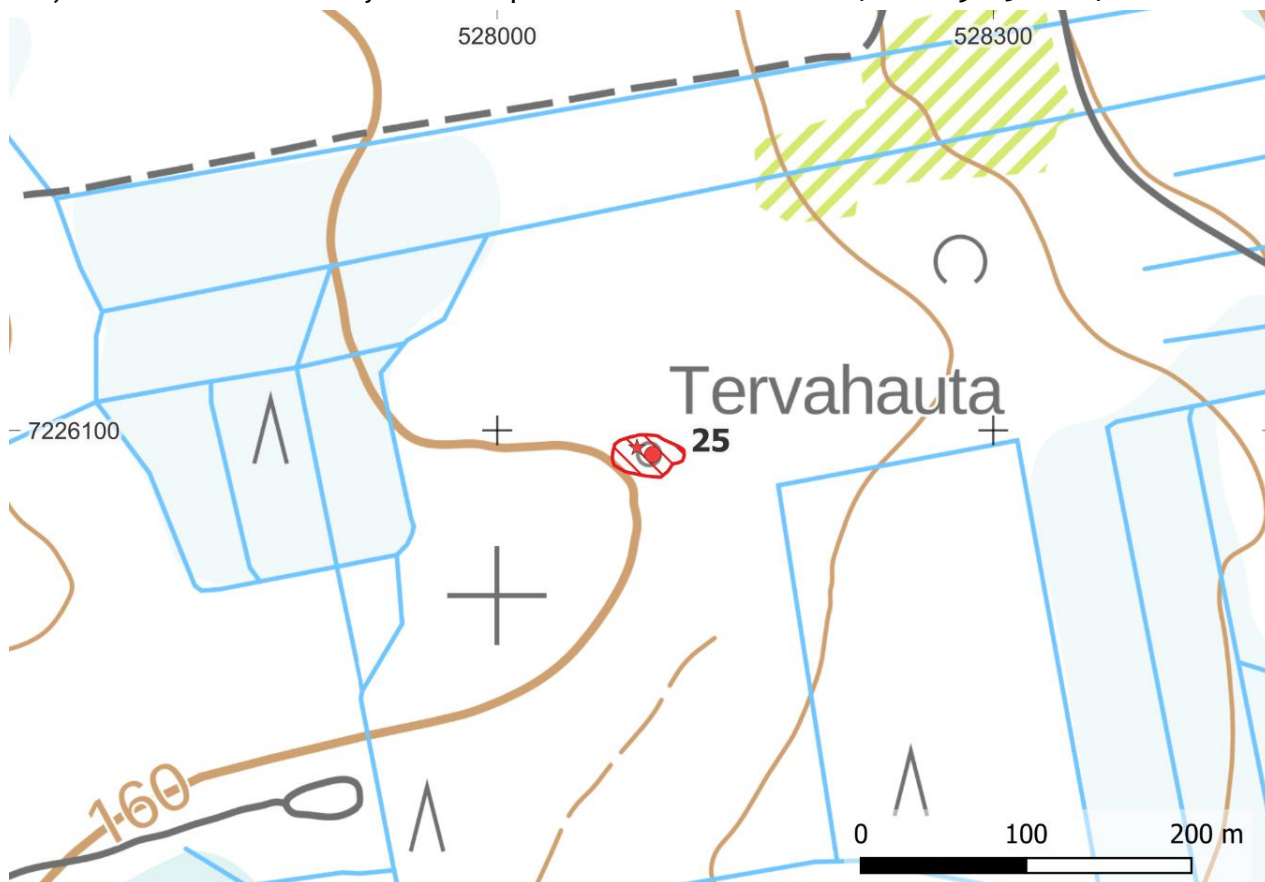
Kuva 42. Tervahauta ei erotu kovin selvästi ympäristöstä. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Koilliseen.

25. Hallakangas 3*

Nimi:	Hallakangas 3
Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat asuinpaikat, talonpohjat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7226085 E 528094 z 160
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Peruskartalle merkitty tervahauta sijaitsee Hallakankaan eteläpuolella, mäntyvaltaisella kankaalla noin 300 metriä metsäautotiestä lounaaseen. Tervahauta on muodoltaan maljamainen, halkaisija on noin 16 metriä ja syvyys yhden metrin. Valli on kolmisen metriä leveä. Halssi on noin 10 metriä pitkä ojamainen kaivanto, joka laskee itään. Tervahaudan päältä on ajettu metsäkoneella ja myös kohteen vieressä erottuu metsäkoneen jälki.

Välittömästi tervahaudan länsipuolella sijaitsee suorakulmainen painanne (4 x 2 m), joka on todennäköisesti tervapirtin tai muun rakennuksen pohja. Painanteen reunoilla havaittiin kivijalkaan kuulunutta kiveystä. Tervapirtin koordinaatit ovat N 7226089 E 528084.

Kartta 47. Hallakangas 3 kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

Kuva 43. Tervahaudan pohja on tasainen ja laakea. Itäkoilliseen.

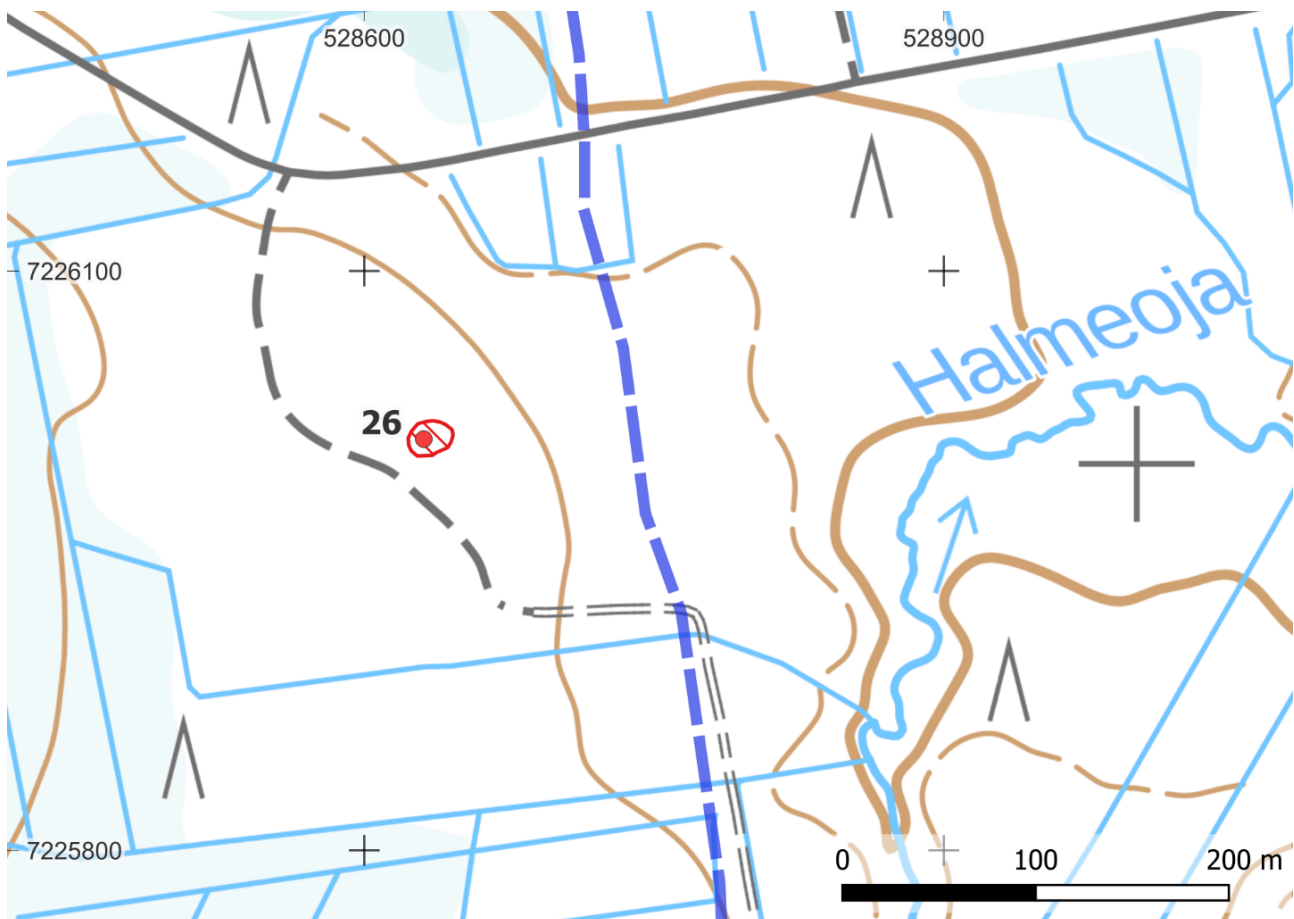

Kuva 44. Tervapirtin pohja erottuu suorakulmaisena painanteena. Pohjoiseen.

26. Hallakangas 4*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7226013 E 528631 z 147
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Laajalammen lounaispuolella Hallakankaan itärinteellä lähellä koilliseen virtaavaa Halmeojaa. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 11 metriä ja syvyys on haudan pohjalta ylärinteen vallin yläreunaan mitattuna noin 0,8 metriä ja alarinteeseen noin 1,0 metriä. Vallin leveys on noin 2 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,8 metriä ja alarinteessä noin 0,6 metriä. Halssi suuntautuu pohjoiseen. Halssin pituus on noin 4 metriä ja leveyttä sillä on noin 1,5 metriä. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahaudan vallin päällä kasvaa eri-ikäistä sekametsää.

Kartta 48. Hallakangas 4 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Hankealueen raja sinisellä katkoviivalla.

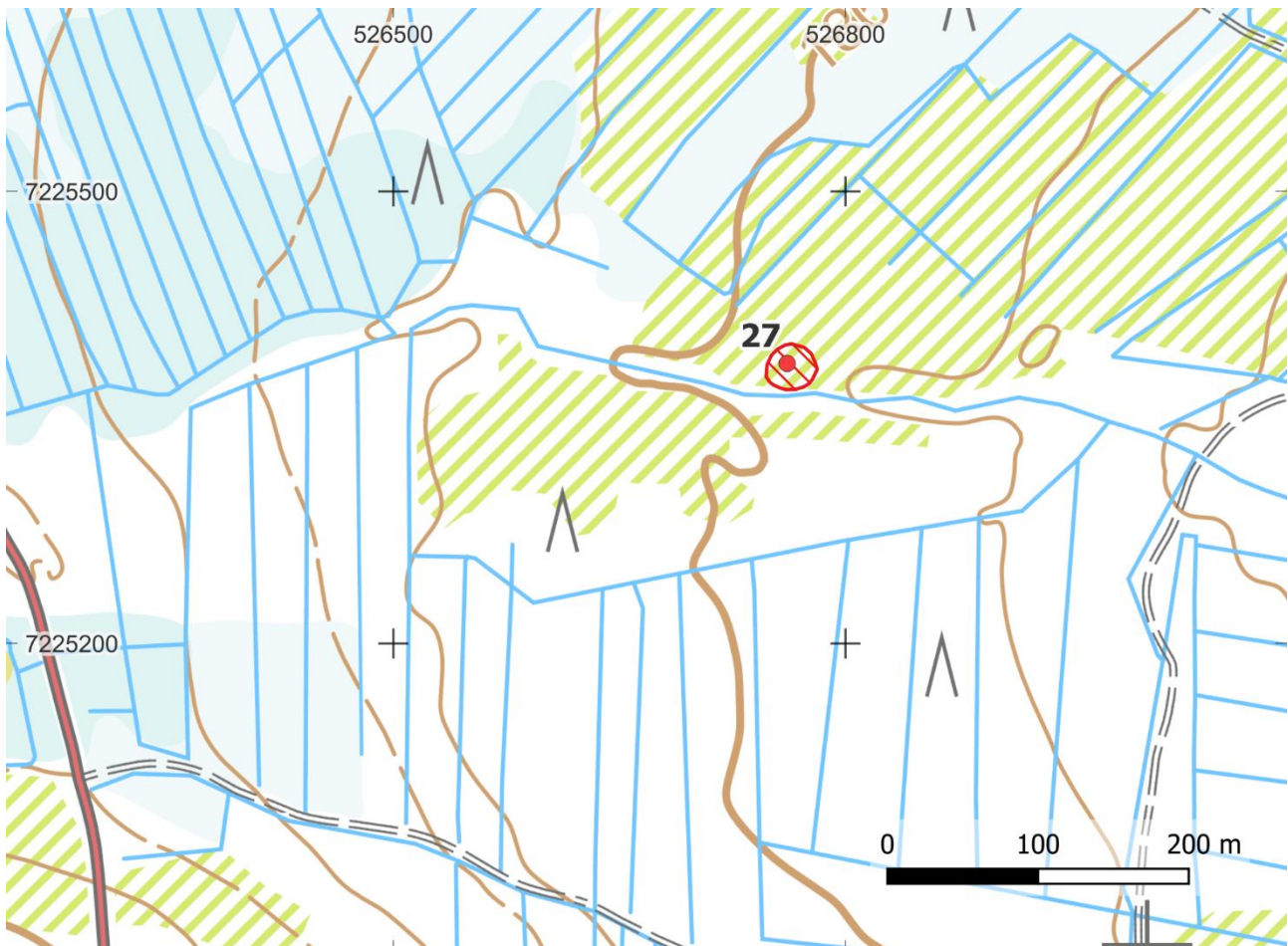

Kuva 45. Tervahauta ei erotu maastossa kovin selkeästi. Länteen.

27. Maukunsuo*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7225385 E 576761 z 178 ±2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee tiheäkasvuisella hakkuuaukealla, noin 500 metriä Palovaarantieltä koilliseen. Myös kohteen päällä kasvaa nuorta koivikkoa. Tervahauta on kärsinyt metsänkäytössä ja erottuu maastossa heikosti. Halkaisijaltaan tervahauta on noin 18 metriä ja syvyydeltään pohjalta ylärinteeseen mitattuna 1,7 metriä. Vallin leveys on arviolta kolme metriä. Halssi on noin seitsemän metriä pitkä kaivanto, joka laskee kaakkoon kohti ojaa. Tervahaudan pohjalta otettiin maakairanäyte, josta erottui selkeästi hiiltä.

Kartta 49. Maukunsuon kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

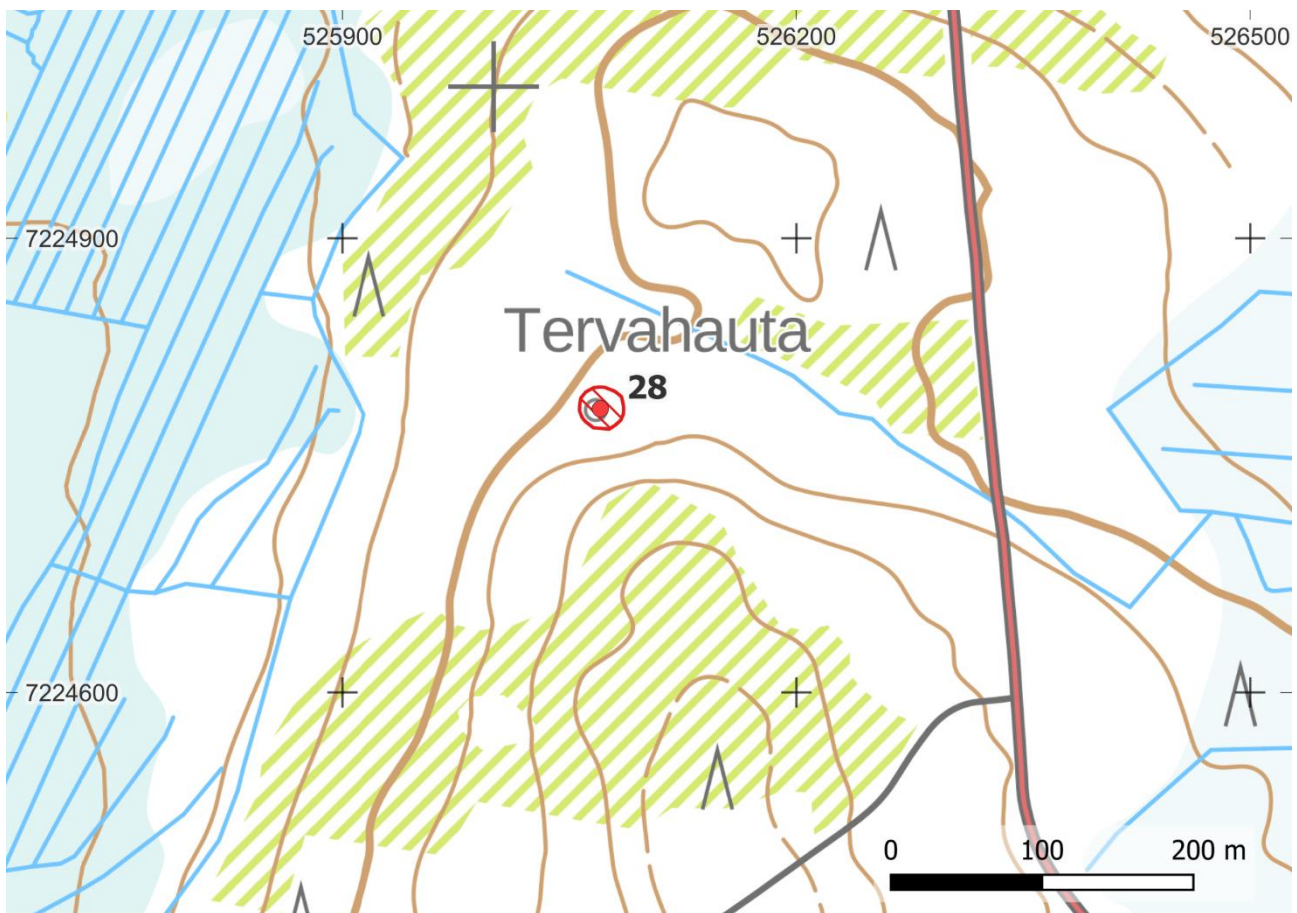
Kuva 46. Tervahauta halssin reunalta kuvattuna. Luoteeseen.

28. Korentovaara

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	1000024928
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Hans-Peter Schulz inventointi 2011
Koordinaatit:	N 7224786 E 526059 z alin 200
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteristä (kohteen keskipiste)

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Painauma kahden mäen välissä, soistunut; rehevä sekametsä ja aluskasvillisuus. Haudan läpimitta valli mukaan lukien 16 m, kuopan läpimitta 10 m ja syvyys 0,9 m. Halssi suuntautuu luoteeseen, pituus 4,5 m ja syvyys 2,3 m. Hauta on tiheään puuston peitossa, osa puista on yli 100 vuotta vanhaa.

Inventointi 2024: Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Kohteen todettiin olevan ennallaan. Tervahaudan päällä kasvaa nuorta harventamatonta vesakkoa. Metsähakkuun yhteydessä vallin päälle ja tervahaudan lähiympäristöön on jätetty kulttuurikantoja.

Kartta 50. Korentovaaran kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

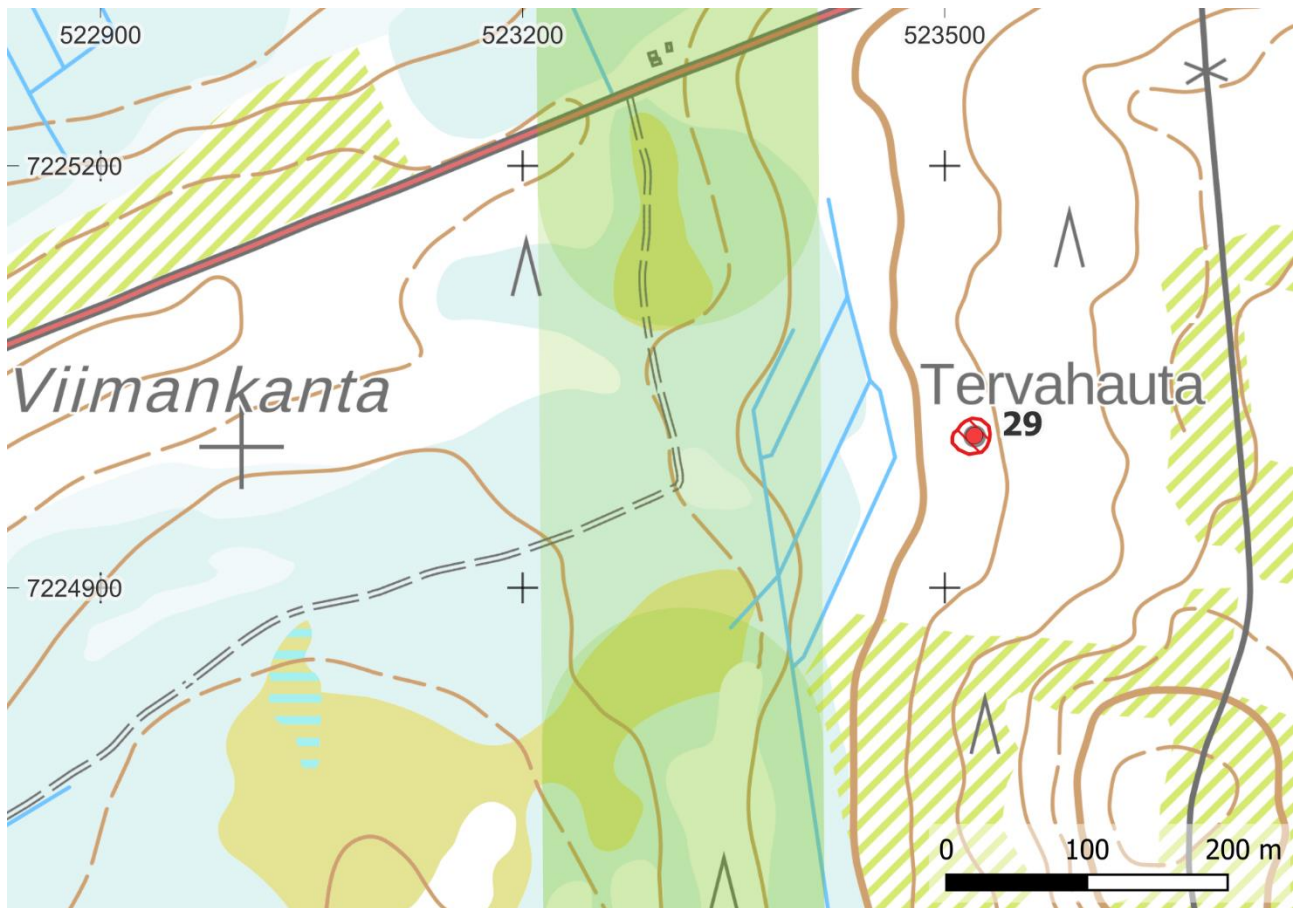

Kuva 47. Tervahaudan kohdalla kasvaa nuorta vesakkoa. Koilliseen.

29. Iso-Mauku*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7225008 E 523521 Z 195
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Palovaarantiestä noin 300 metriä etelään, Iso-Maukun länsilaidalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 19 metriä. Tervahaudassa on kaksoisvalli, jonka leveys on noin 6 metriä. Sen syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 1,2 metriä. Halssi suuntautuu länteen. Se on noin 5 metriä pitkä ja 1 metrin leveä. Tervahaudan ympärillä kulkee katkoviivamainen kaivanto. Haudan päällä kasvaa tiheää kuusikkoa ja koivikkoa.

Kartta 51. Iso-Maukun kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

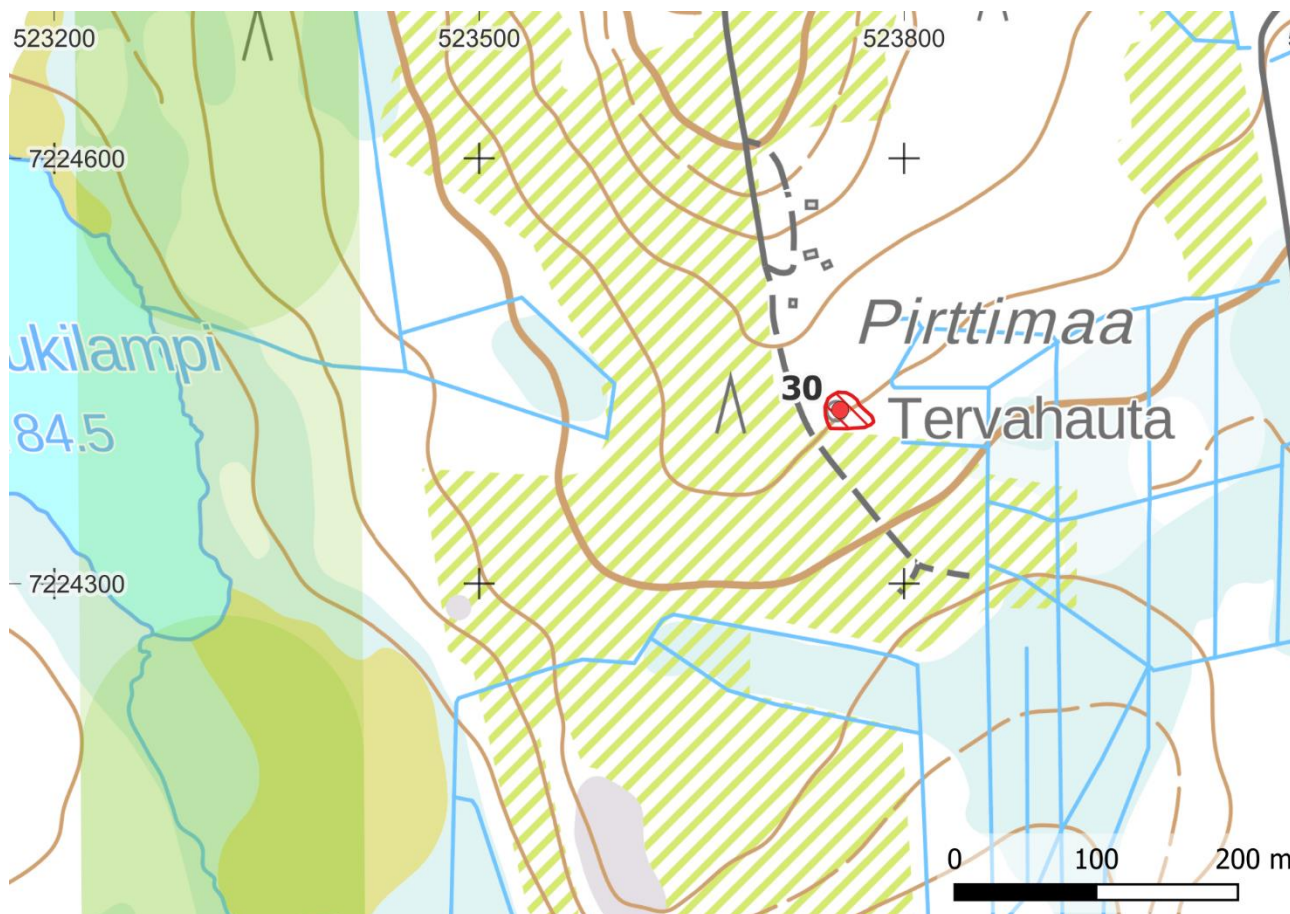

Kuva 48. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Itään.

30. Pirttimaa*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7224422 E 523755 z 196
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Pirttimaan eteläosassa, etelään laskevalla kankaalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 15 metriä. Vallin leveys on noin 3,5 metriä. Haudan syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 0,8 metriä. Halssia ei erota maastosta. Tervahaudan ympärillä on ojamainen kaivanto sekä metsäkoneen ajojälkiä. Tervahaudan eteläpuolella on hakkuuaukea, tervahaudan päällä kasvaa mäntyjä ja kuusia.

Kartta 52. Pirttimaan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

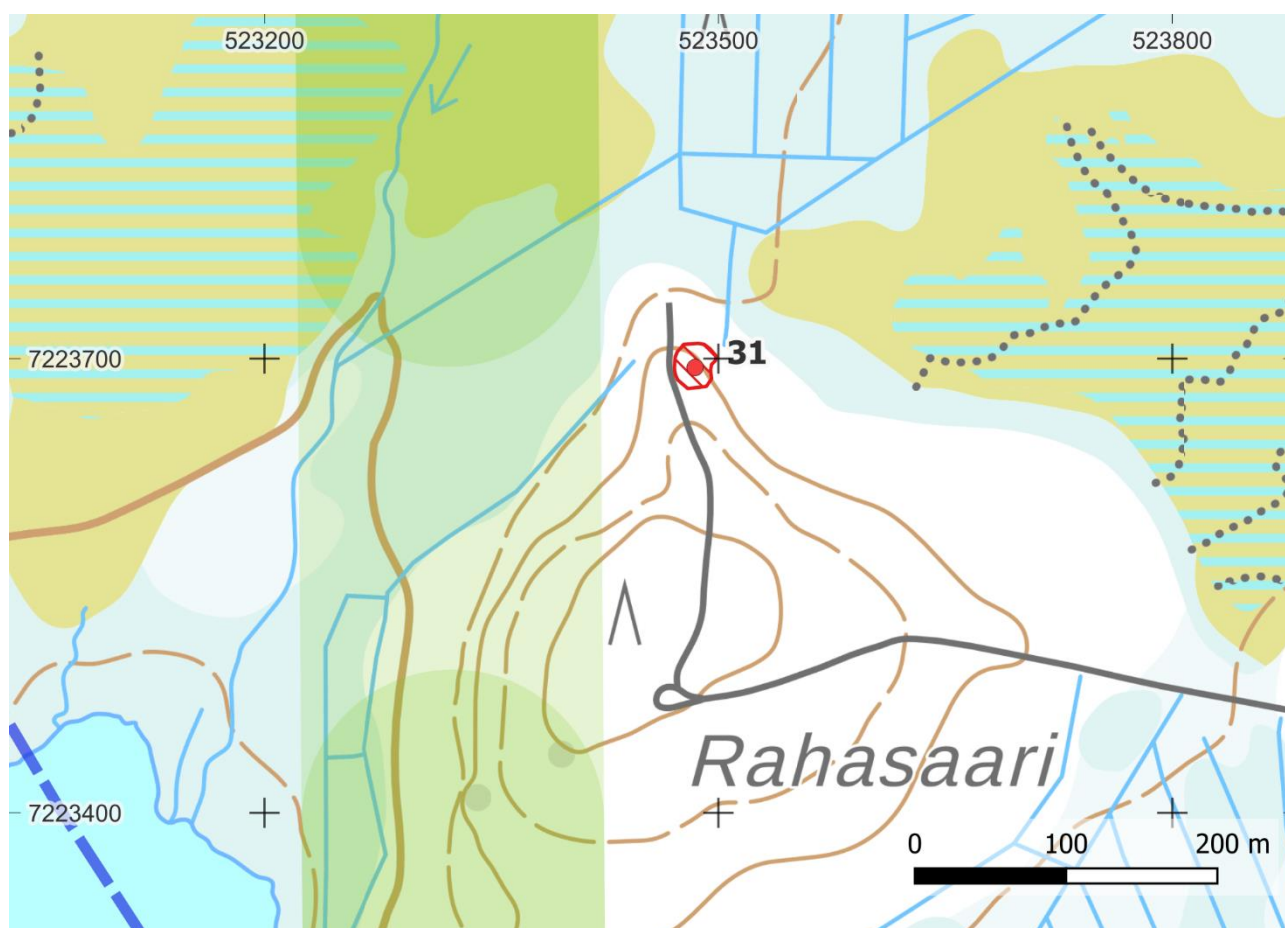

Kuva 49. Tervahaudan päällä kasvaa jykeviä mäntyjä ja kuusia. Itään.

31. Rahasaari*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7223694 E 523485 z 185
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Rahalammen koillispuolella Rahasaaren pohjoisrinteessä. Suppilomaisen tervahaudan halkaisija on noin 16 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 1,2 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä. Vallin korkeutta on vaikea arvioida, sillä tervahautaa halkovat useat länsi-itä-suuntaisesti metsäkoneen jättämät jäljet. Halssi suuntautuu koilliseen. Halssin pituus on noin 7 metriä ja leveyttä sillä on noin 2 metriä. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahaudan vallin päällä kasvaa tukevaa mäntyvaltaista sekametsää.

Kartta 53. Rahasaaren kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla ja hankealueen raja sinisellä katkoviivalla.

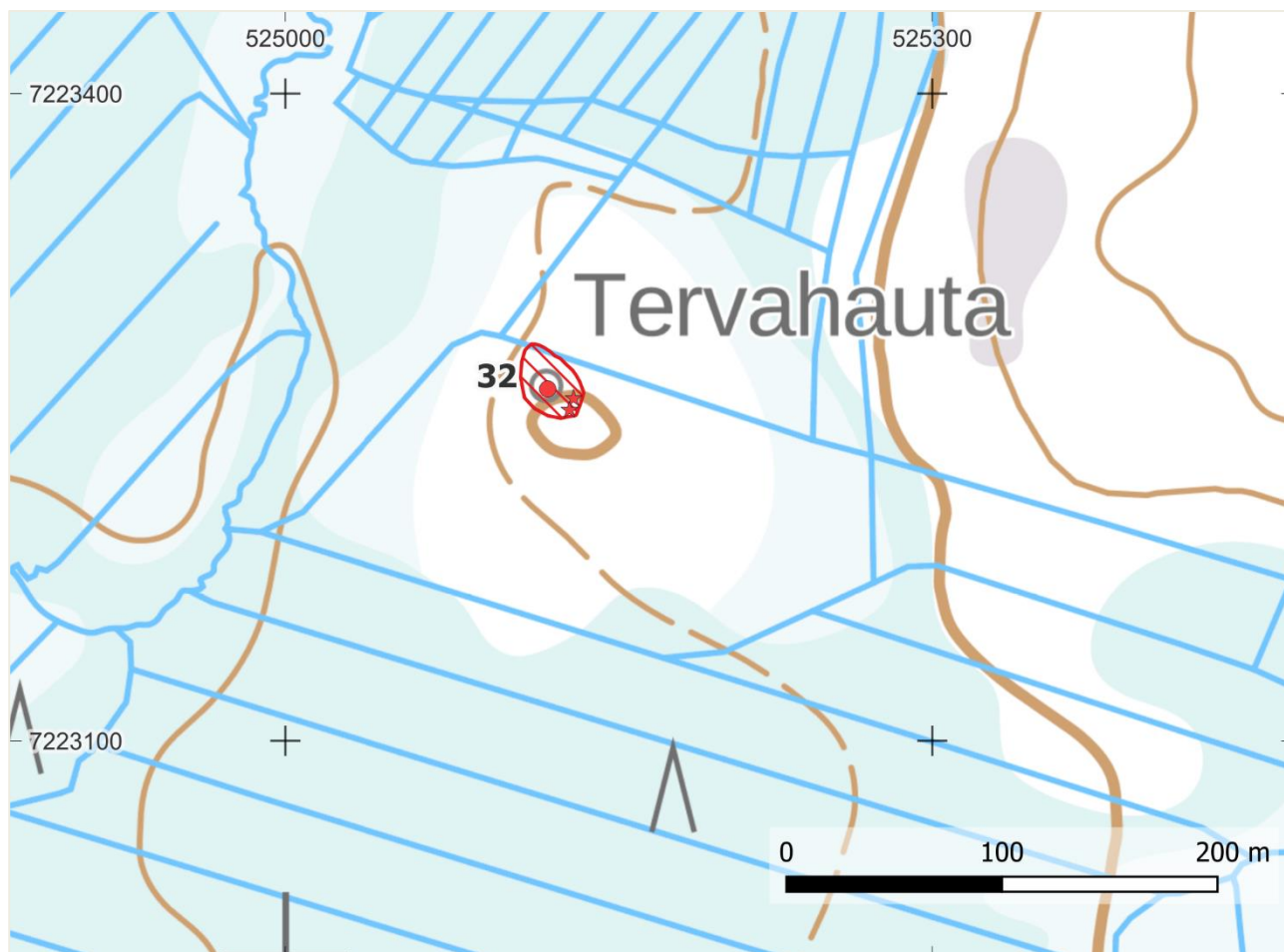
Kuva 50. Tervahautaa halkovat useat metsäkoneen jättämät jäljet. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Lounaaseen.

32. Heinälamminkorpi*

Nimi:	Heinälamminkorpi
Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat asuinpaikat, talonpohjat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7223263 E 525121 z 180 ±2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Peruskartalle merkitty tervahauta sijaitsee ojitetulla metsäkankaalla noin 600 metriä metsäautotieltä lounaaseen. Tervahaudan halkaisija on 16 metriä ja syvyys noin metrin. Vallin leveys on kolmisen metriä. Tervahauta on laakean mallinen ja pohja tasainen, mutta metsittynyt. Halssi on noin 10 metriä pitkä ojamainen kaivanto, joka sijaitsee tervahaudan pohjoisosassa.

Noin kolme metriä vallin reunalta kaakkoon sijaitsee kaksi suorakaiteen mallista painannetta, mitoiltaan 4 x 3 ja 4 x 2 metriä. Syvyyttä painanteilla on noin 0,4 metriä. Reunoilla on havaittavissa aluskasvillisuuden peittämää kiveystä. Painanteet liittyvät todennäköisesti tervapirtin pohjaan, ja voivat olla peräisin yhdestä tai kahdesta erillisestä rakennuksesta. Kohteiden sijainnit N 7223258 E 525133 ja N 7223253 E 525131.

Kartta 54. Heinälamminkorven kohdekartta.
Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla, alakohteet punaisilla tähdillä.

Kuva 51. Kaira on asetettu tervahaudan pohjalle. Etelään.

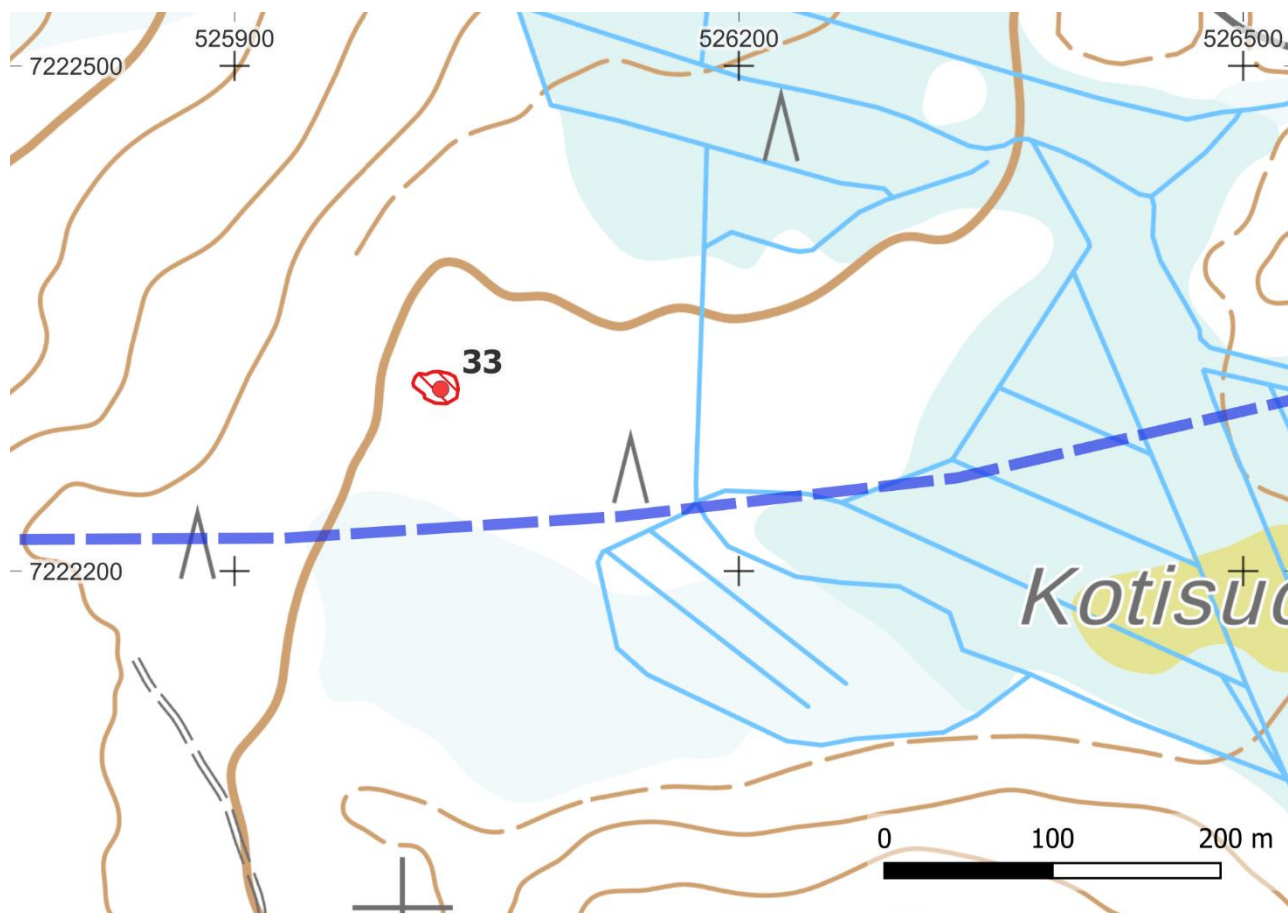

Kuva 52. Toinen rakennuksen pohjaan liittyvistä/painanteista. Luoteeseen.

33. Kotisuo*

Nimi:	Kotisuo
Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7222308 E 526023 z 222
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Kotisuon luoteispuolella länteen laskevassa rinteessä. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 14 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 0,8 metriä. Vallin leveys on noin 3 metriä ja sen korkeus on noin 0,4 metriä. Halssi suuntautuu luoteeseen. Ojamaisen halssin pituus on noin 10 metriä ja leveyttä sillä on noin 0,5 metriä. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahautaa kiertää pistemäinen kaivanto. Tervahaudan vallin päällä kasvaa sekametsää ja haudan päällä nuorta sekametsää.

Kartta 55. Kotisuon kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

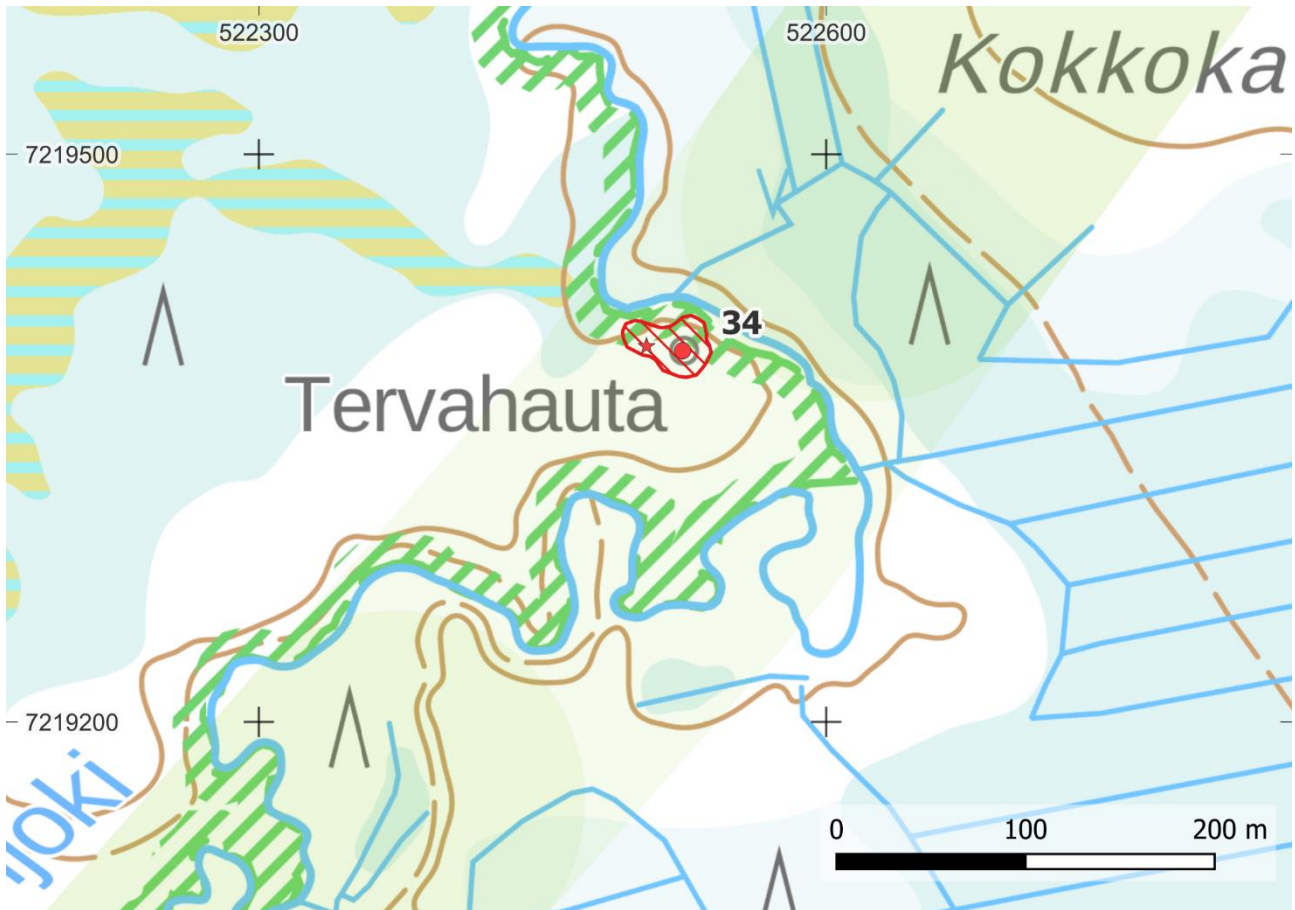
Kuva 53. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Luoteeseen.

34. Kokkokangas*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat maarakenteet, kaivannot
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7219396 E 522524 z 155
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Ruunasuon ja Kokkosuon välissä lounaaseen virtaavan Lamminjoen varressa metsittyneen suoalueen reunalla. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 18 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 1,2 metriä. Kaksoisvallin leveys on noin 2 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,5 metriä ja alarinteessä noin 1,2 metriä. Halssi suuntautuu koilliseen Lamminjoelle. Halssin pituus on noin 5 metriä ja leveyttä sillä on noin 1,5 metriä. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahaudan päällä kasvaa tukevaa sekametsää.

Noin 15 metriä tervahaudan vallista luoteeseen sijaitsee kaivanto (N 7219398 E 522505). Kaivanto koostuu kahdesta toisissaan kiinni olevista suorakaiteen muotoisesta alueesta. Suuremman alueen pohjan koko on noin 5 x 5 metriä ja kaivannon syvyys on noin 0,5 metriä. Pienemmän alueen koko on noin 2 x 1 metriä ja syvyys on noin 0,3 metriä. Kaivanto voi liittyä tervantuotantoon ja otettiin mukaan kohteen aluerajaukseen.

Kartta 56. Kokkokankaan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla ja hankealueen raja sinisellä katkoviivalla.

Kuva 54. Tervahaudassa on tuplavalli. Kaira on pystyssä tervahaudan pohjalla. Etelään.

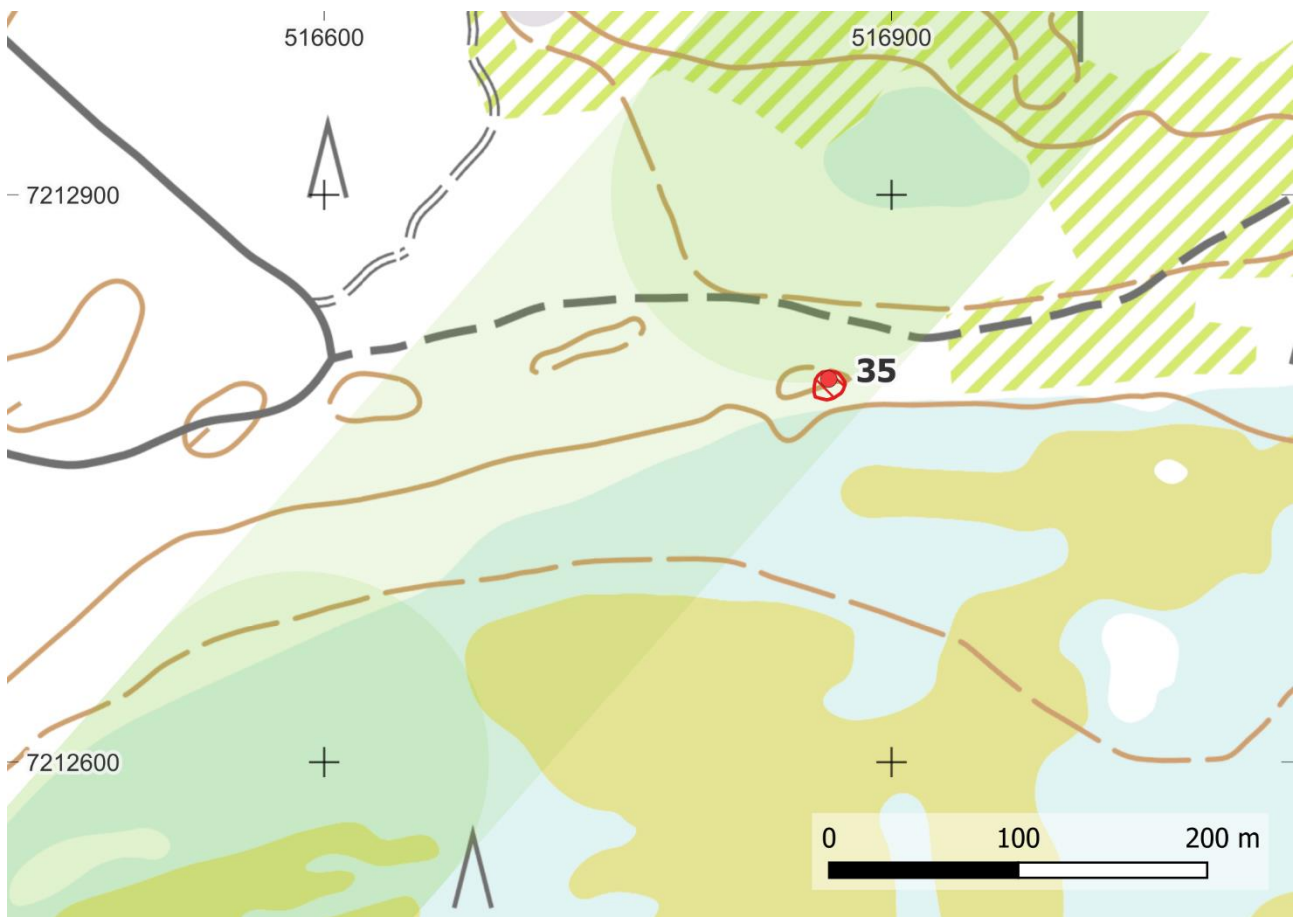

Kuva 55. Tervahaudan luoteispuolen kaivanto. Kaira on pystyssä kaivannon pohjalla. Luoteeseen.

35. Peräsuo*

Kunta:	Puolanka
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7212803 E 516870 z 155
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Kalhamanjärven pohjoispuolella, Peräsuo luoteislaidalla. Maljamaisen tervahaudan halkaisija on noin 10 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 1 metriä. Vallin leveys on noin 2 metriä ja sen korkeus ylärinteessä noin 0,5 metriä ja alarinteessä noin 0,8 metriä. Tervahaudan ympärillä on katkonainen kaivanto. Halssi suuntautuu etelään. Halssin on avattu noin 2 x 2 metrin alueelta. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahaudan päällä kasvaa eri-ikäisiä mäntyjä.

Kartta 57. Peräsuo kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

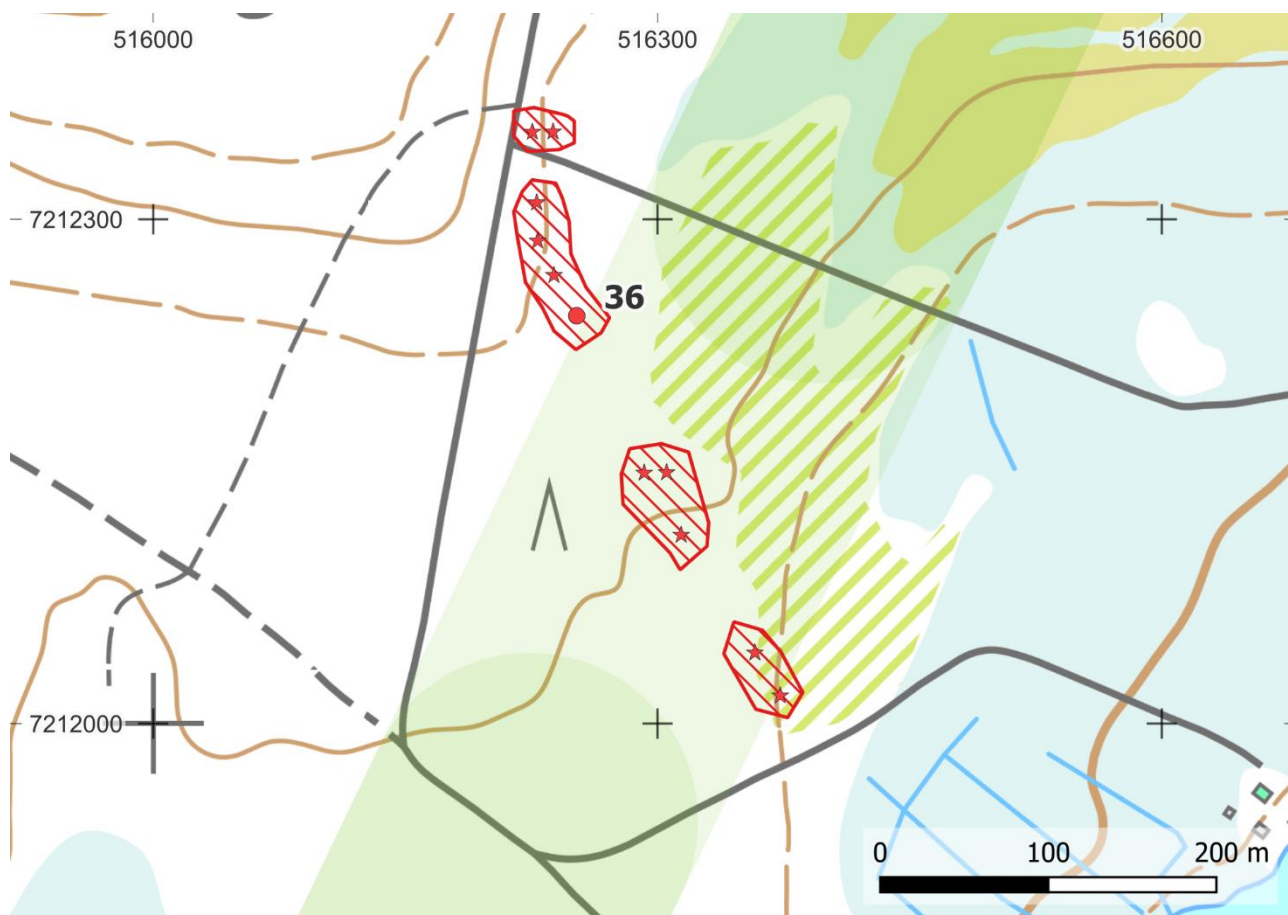
Kuva 56. Tervahaudan päälle on jätetty säästöpuuryhmä. Koilliseen.

36. Peräkangas E

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	620010036
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppe:	työ- ja valmistuspaikat, pyyntikuopat
Ajoitus:	ajoittamaton
Aiemmat tutkimukset:	Vesa Laulumaa ja Esa Suominen inventointi 1992
Koordinaatit:	N 7212243 E 516252 z alin 147
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteristä/kuopan 1 koordinaatti

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Pyyntikuopat sijaitsevat Puolangan luoteisosassa olevan Kalhamajärven luoteispuolella, noin 0,5 km Luppolahden pohjukasta luoteeseen. Peräkankaan Peräsuon puoleisessa reunassa, Rajalan tilalle menevän tien ja suon välissä. Pyyntikuopat ovat halkaisijaltaan 8,5–4 m ja syvyydeltään 0,4–0,8 m. Ne ovat rivissä noin 400 m:n pituisella matkalla. Pohjoisin kuoppa on noin 10 m itään Rajalan tiestä ja vajaan 1,8 km päässä Rajalan talosta. Eteläisin kuoppa on noin 10 m itään kohdasta, jossa kuiva kangas muuttuu suopursua kasvavaksi mäntymetsäksi.

Inventointi 2024: Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Pyyntikuopista numerot 7–11 sijaitsevat suunnitellun sähkönsiirtoreitin vaikutusalueella ja kuoppa 1 aivan vaikutusalueen reunalla. Kuopat 3–6 sijoittuvat suunnitellun sähkönsiirtoreitin itäpuolella, noin 140–180 metriä keskilinjasta. Kuoppa 11 sijaitsee nuoressa taimikossa aivan hakkuuaukean ja taimikon rajalla. Sen läpi on ilmeisesti tehty äestysura pohjois-etelä suuntaisesti, joka on rikkonut kuopan pintaa. Kaikki muut pyyntikuopat sijaitsevat vastikään hakatulla ja muokatulla kankaalla. Maaperä alueella on äestetty. Pyyntikuoppien päälle on jätetty kasvamaan suuria mäntyjä, eikä niiden päältä tai välittömästä läheisyydestä ole muokattu maata. Kuopan 7 päälle on kaatunut tuulenkaato ja sen juuri on nostanut kuopan reunalta maata esiin.

Kartta 58. Peräkangas E kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterialueilla. Pyyntikuopat on merkitty punaisilla tähdillä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 57. Yleiskuva Peräkankaan pohjoisosan kuopista 2 ja 3. Itään.

Kuva 58. Yleiskuva Peräkankaan pohjoisosan kuopista 4, 5, 6 ja 1. Etualalla erottuu kuoppa 4. Etelään.

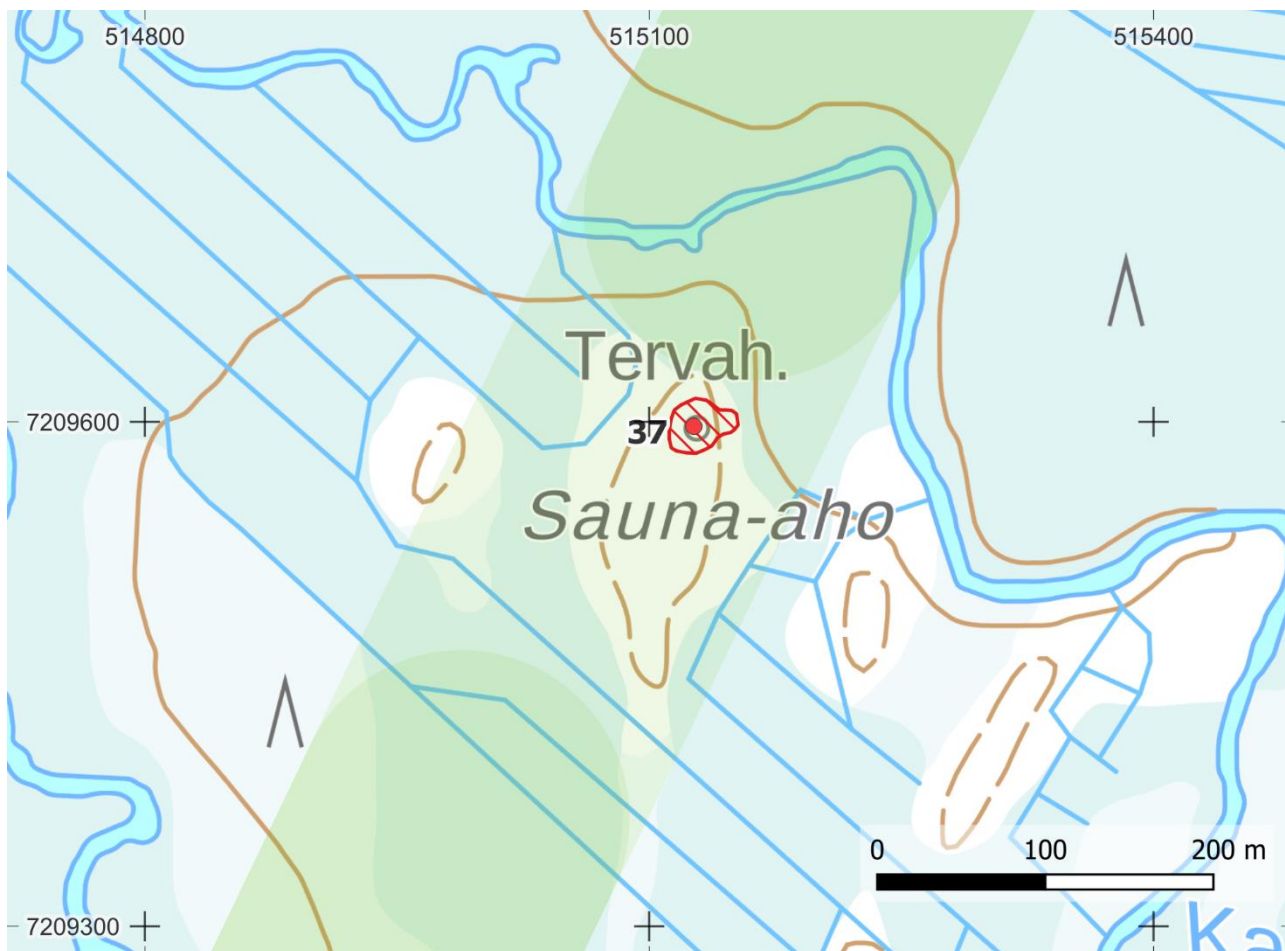
Kuva 59. Peräkankaan pyyntikuoppakohteen kuoppa 8. Luoteeseen.

37. Sauna-aho*

Nimi:	Sauna-aho
Kunta:	Puolanka
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7209597 E 515127 z 137
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Tervahauta sijaitsee Jorvasjärven kaakkoispuolella, luoteeseen laskevan Kalhamajoen varrella Sauna-aholla, jota ympäröi ojitettu kosteikkoalue. Suppilomaisen tervahaudan halkaisija on noin 21 metriä ja syvyys on haudan pohjalta vallin yläreunaan mitattuna noin 1,5 metriä. Vallin leveys on noin 4 metriä ja korkeus on noin 0,2 metriä. Halssi suuntautuu itään. Halssin pituus on noin 13 metriä ja leveyttä sillä on noin 1,5 metriä. Tervahaudan pohjalla on noin 0,6 metriä korkea maakumpare, jonka halkaisija on noin 1,2 metriä. Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Tervahaudan vallin päällä kasvaa tukevaa mäntymetsää ja pohjalla nuorta koivikkoa.

Tervahaudasta noin 45 metriä etelään havaittiin seitsemän noin 1,2-2 metriä halkaisijaltaan olevia pyöreitä kaivantoja (alueen keskikohta N 7209544 E 515118). Kaivantojen syvyys on noin 0,8–0,4 metriä. Kaivantojen pohjille tehdyissä kairauksissa todettiin 10–15 cm:n huuhtouma, jonka alla oli hiiletöntä hiekkaa. Kaivannoista edelleen noin 70 metriä etelälounaaseen havaittiin kuusi noin 0,5-1,5 metriä halkaisijaltaan olevia pyöreitä kaivantoja (havaintojen keskikohta N 7209472 E 515103), joiden syvyys on 0,5–0,3 metriä. Kairauksissa todettiin noin 5–10 cm:n huuhtoumakerros, jonka alla oli hiiletöntä hiekkaa. Kaivantojen keskellä kasvaa lehtipuutaimikkoa. Kaivannot ajoittuvat todennäköisesti alueen tervantuotantoa myöhempään ajanjaksoon ja liittyvät alueen metsänkäyttöön. Kuoppia ei huomioitu arkeologisin kohteita.

Kartta 59. Sauna-ahon kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 60. Tervahaudan päällä kasvaa mäntymetsää. Luoteeseen.

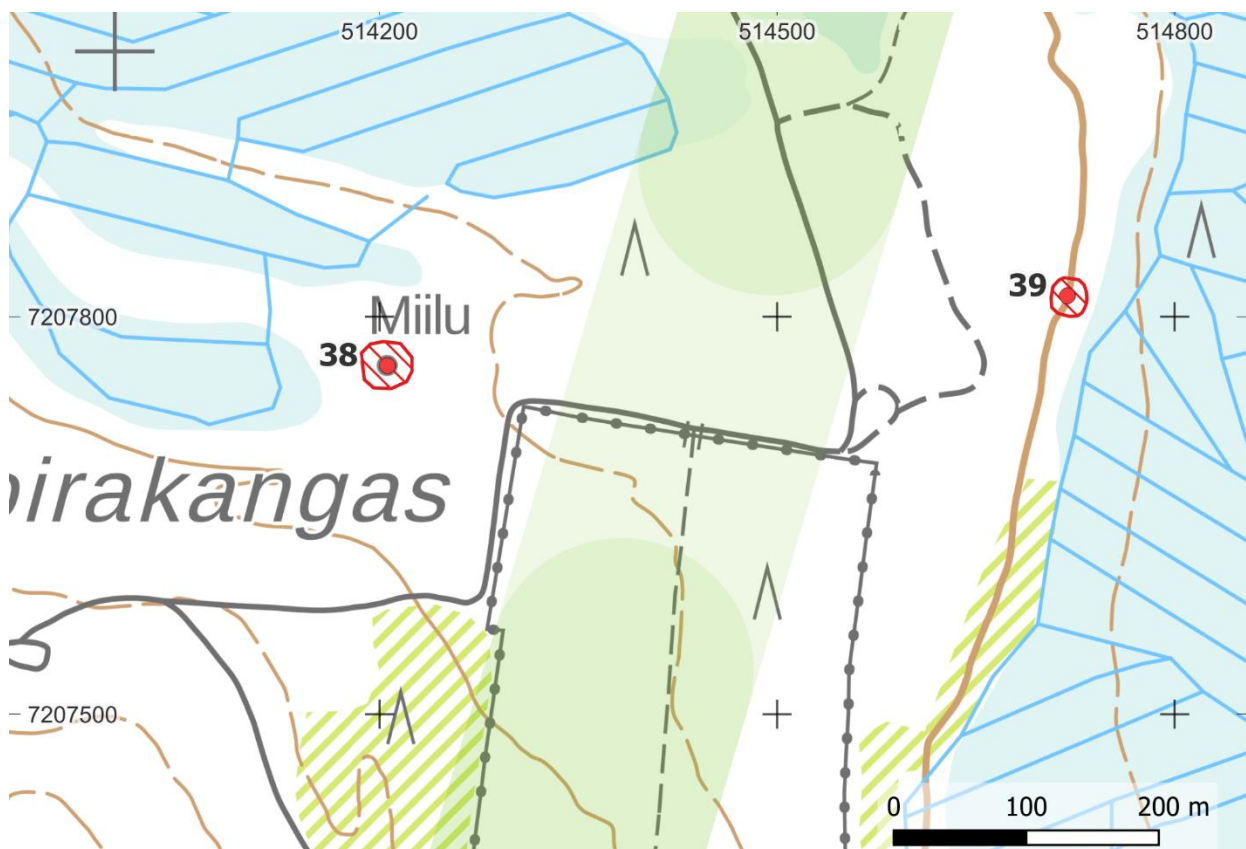
Kuva 61. Sauna-ahon etelärinteessä sijaitsevia kaivantoja. Kaivantojen päällä kasvaa nuorta vesakkoa. Kaira on pystyssä yhden kaivannon pohjalla. Länteen.

38. Koirakangas 1

Kunta:	Utajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	620010036
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen, 1800-luku
Aiemmat tutkimukset:	Ville Laurila inventointi 2014
Koordinaatit:	N 7207763 E 514206 z alin 143
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteristä (kohteen keskipiste)

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohde tarkastettiin inventoinnissa 12.6.2014 ja se havaittiin laserkeilausaineistosta. Kohde sijaitsee moreenikankaalla. Ympäristö on hakattu aukeaksi. Hiilimiilun halkaisija on noin 16 m, rakenteeltaan se on pyöreä kumpu, jossa on paksu hiilikerros. Miilun ympärillä on muutamia 1,5 m halkaisijaltaan olevia matalia kuoppia. Kyseessä on luultavasti läheiseen Kurimon ruukkiin liittyvä miilu 1800-luvun loppupuoliskolta.

Inventointi 2024: Kohde tarkastettiin vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä. Kohteen todettiin olevan ennallaan. Hiilimiilun päällä kasvaa nuorta harventamatonta vesakkoa. Metsähakkuun yhteydessä miilun päälle ja lähiympäristöön on jätetty kulttuurikantoja.

Kartta 60. Koirakangas 1 (38) ja Koirakangas 3 (39) kohdekartat. Kohteet on merkitty punaisilla pisteillä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 62. Hiilimiilun päälle on jätetty kulttuurikantoja. Länteen.

39. Koirakangas 3*

Kunta:	Utajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7207816 E 514719 z 140
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Koirakankaan koillisrinteessä ojitetun kosteikkoalueen reunalla sijaitsee hiilimiilu. Miilun halkaisija on noin 20 metriä. Miilun keskellä on halkaisijaltaan noin 10 metriä leveä kumpare, jonka korkeus on noin 0,8 metriä. Hiilimiilun ympärillä kulkee katkoviivamainen kaivanto, jonka leveys on noin 0,8 metriä ja syvyys noin 0,4 metriä. Miilun keskikohdasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Miilun päällä kasvaa tukevaa sekametsää. Kyseessä on luultavasti läheiseen Kurimon ruukkiin (mjtunnus 1000015856) liittyvä miilu 1800-luvun loppupuoliskolta.

Ks. kohdekartta edellisen kohteen yhteydestä.

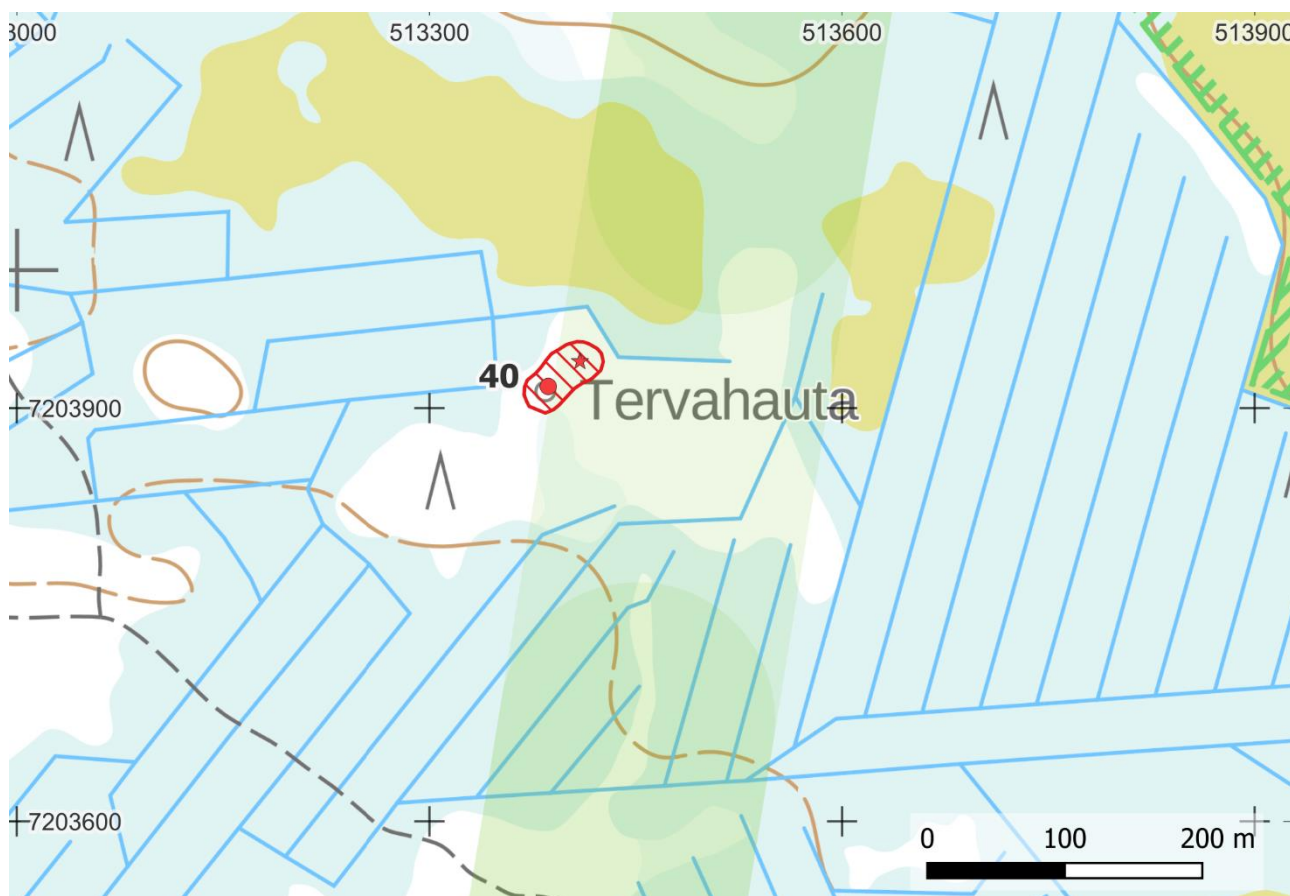

Kuva 63. Jussi-Pekka Hiltunen tarkastelee hiilimiilun keskellä olevaa kumpareta. Hiilimiilu sijaitsee vesakkoalueen reunalla. Luoteeseen.

40. Takalosuo*

Kunta:	Utajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7203915 E 513386 z 128
Koordinaattiselite:	Hiilimiilun 1 koordinaatit

Inventointi 2024: Iso Tilansuon eteläpuolella, ojitetun suoalueen keskellä olevassa metsäsaarekkeessa sijaitsee kaksi hiilimiilua. Miilujen halkaisijat ovat noin 20 metriä. Ne erottuvat ympäristöstä noin 0,6 metriä korkeana kumpareena. Hiilimiilu 1:n ympärillä kulkee ojamainen kaivanto, jonka leveys on noin 0,4 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä. Hiilimiilu 2:n (N 7203936 E 513409) ympärillä ei ole yhtenäistä ojaa vaan katkoviivamainen kaivanto. Molempien keskikohdasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Miilujen päällä kasvaa harvennettua mäntymetsää. Kyseessä on luultavasti läheiseen Kurimon ruukkiin (mjtunnus 1000015856) liittyvät miilut 1800-luvun loppupuoliskolta.

Kartta 61. Takalosuo kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Miilu 2 on merkitty punaisella tähdellä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 64. Kaira on pystyssä hiilimiilu 1:n keskellä. Pohjoiseen.

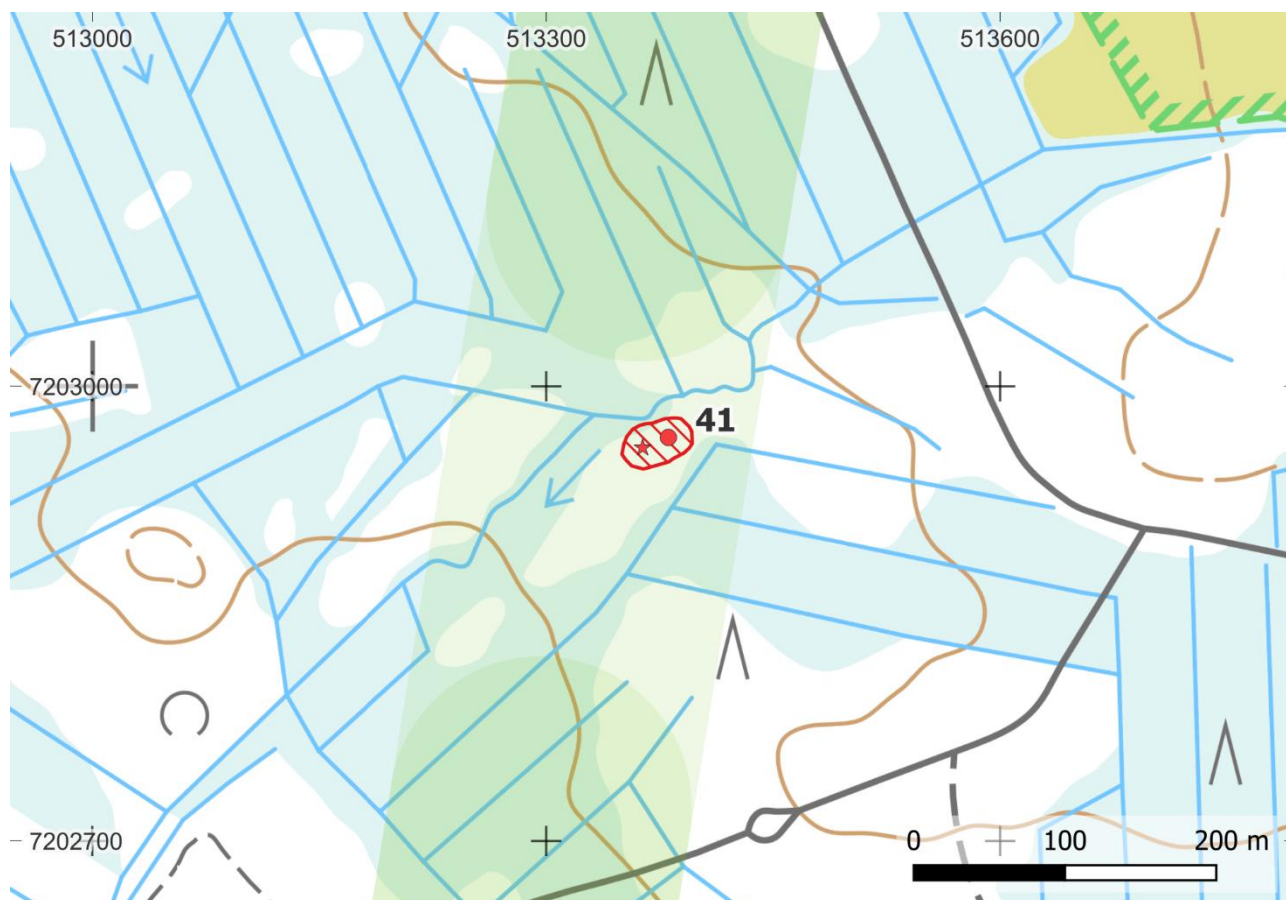

Kuva 65. Kaira on pystyssä hiilimiilun 2 keskellä. Etelään.

41. Alalampi 1*

Kunta:	Utajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7202966 E 513381 z 128
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli (itäpuolen miilu)

Inventointi 2024: Alalammen pohjoispuolella ja Takalosuoön länsipuolella sijaitsevassa metsäsaarekkeessa sijaitsee kaksi hiilimiilua (länsipuolella oleva miilu N 7202959 E 513364). Miilujen halkaisijat ovat noin 16 metriä. Ne erottuvat ympäristöstä noin 0,4 metriä korkeana kumpareena, jonka keskikohta on reunoja noin 0,3 metriä alempana. Hiilimiilujen ympärillä kulkee ojamaiset kaivannot, joiden leveys on noin 0,5 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä. Molempien keskikohdasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Miilujen päällä kasvaa nuorta sekametsää. Miilut liittyvät luultavasti läheiseen Kurimon ruukkiin (mjtunnus 1000015856).

Kartta 62. Alalampi 1 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Toinen miilu merkitty punaisella tähdellä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 66. Itäinen hiilimiilu. Kaira osoittaa miilun keskikohdan. Länteen.

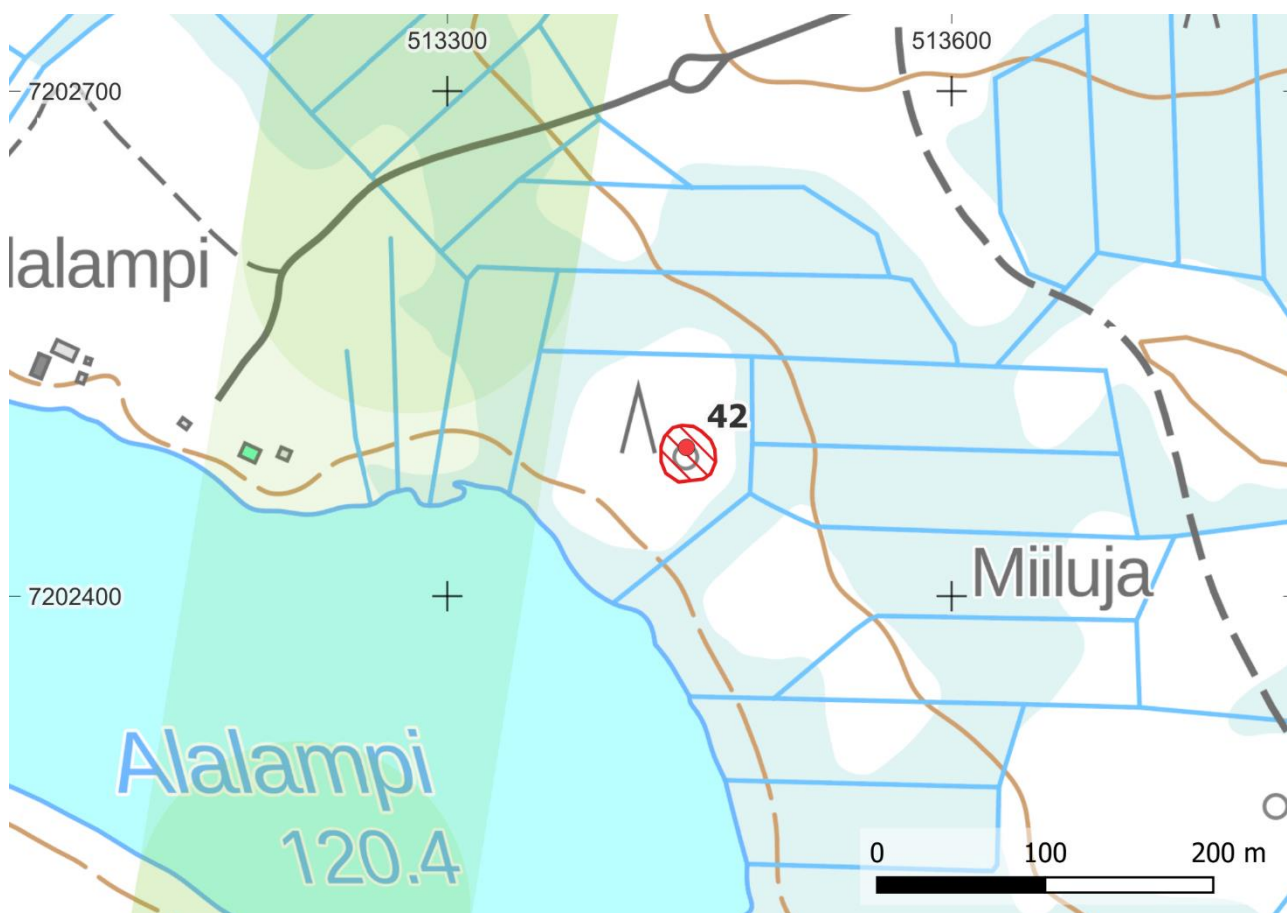

Kuva 67. Läntinen hiilimiilu. Kaira osoittaa miilun keskikohdan. Koilliseen.

42. Alalampi 2*

Kunta:	Utajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7202488 E 513442 Z 123
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Alalammen koillispuolen rannan lähetyvillä hakkuualueen keskellä olevan harjanteen reunalla sijaitsee hiilimiilu. Miilun halkaisija on noin 18 metriä. Miilu erottuu ympäristöstä noin 0,4 metriä korkeana kumpareena. Hiilimiilun ympärillä kulkee ojamainen kaivanto, jonka leveys on noin 0,5 metriä ja syvyys noin 0,4 metriä. Miilun päällä kasvaa nuorta harventamatonta sekametsää. Miilun päälle on jätetty muutama kulttuurikanto. Hiilimiilun keskikohdasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Miilu liittyy luultavasti läheiseen Kurimon ruukkiin (mjtunnus 1000015856).

Kartta 63. Alalampi 2 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla

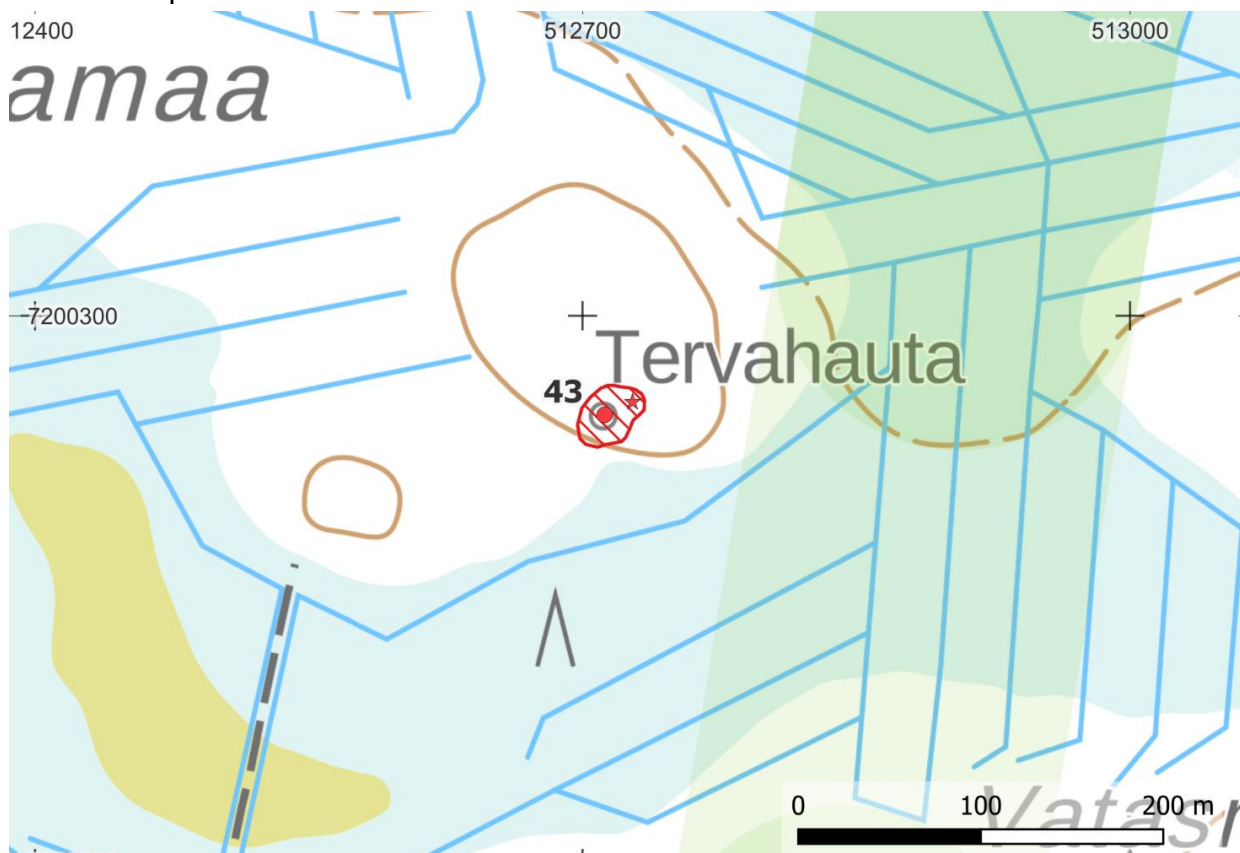

Kuva 68. Hiilimiilu ei erotu kovin selvästi ympäristöstään. Luoteeseen.

43. Vatasmaa*

Kunta:	Utajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat kivirakenteet, kiukaat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7200245 E 512712 Z 123
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Puolangantiestä noin 300 metriä pohjoiseen, Hautamaan kaakkoisosassa sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 19 metriä. Haudassa on kaksoisvalli, jonka leveys on noin 6 metriä. Sen syvyys pohjalta vallin yläreunaan mitattuna on noin 1,5 metriä. Halssi suuntautuu lounaaseen. Se on noin 5 metriä pitkä ja 3 metriä leveä. Haudan ympärillä kulkee katkoviivamainen kaivanto. Sen päällä kasvaa eri-ikäisiä mäntyjä, kuusia ja koivuja. Pohjalta otetusta kairauksesta havaittiin noensekaista maata. Haudasta noin 20 metriä koilliseen havaittiin sammaleen peittämä tervapirtin kiukaan jäännös (N 7200253 E 512729). Se on halkaisijaltaan noin 1,5 metriä ja sillä on korkeutta noin 0,8 metriä. Sammaletta poistettaessa alta havaittiin rapautuneita kiviä.

Kuva 69. Vatasmaan kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla. Kiukaan jäännös on merkitty punaisella tähdellä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 70. Tervahauta erottuu selkeästi avonaisessa maastossa. Länteen.

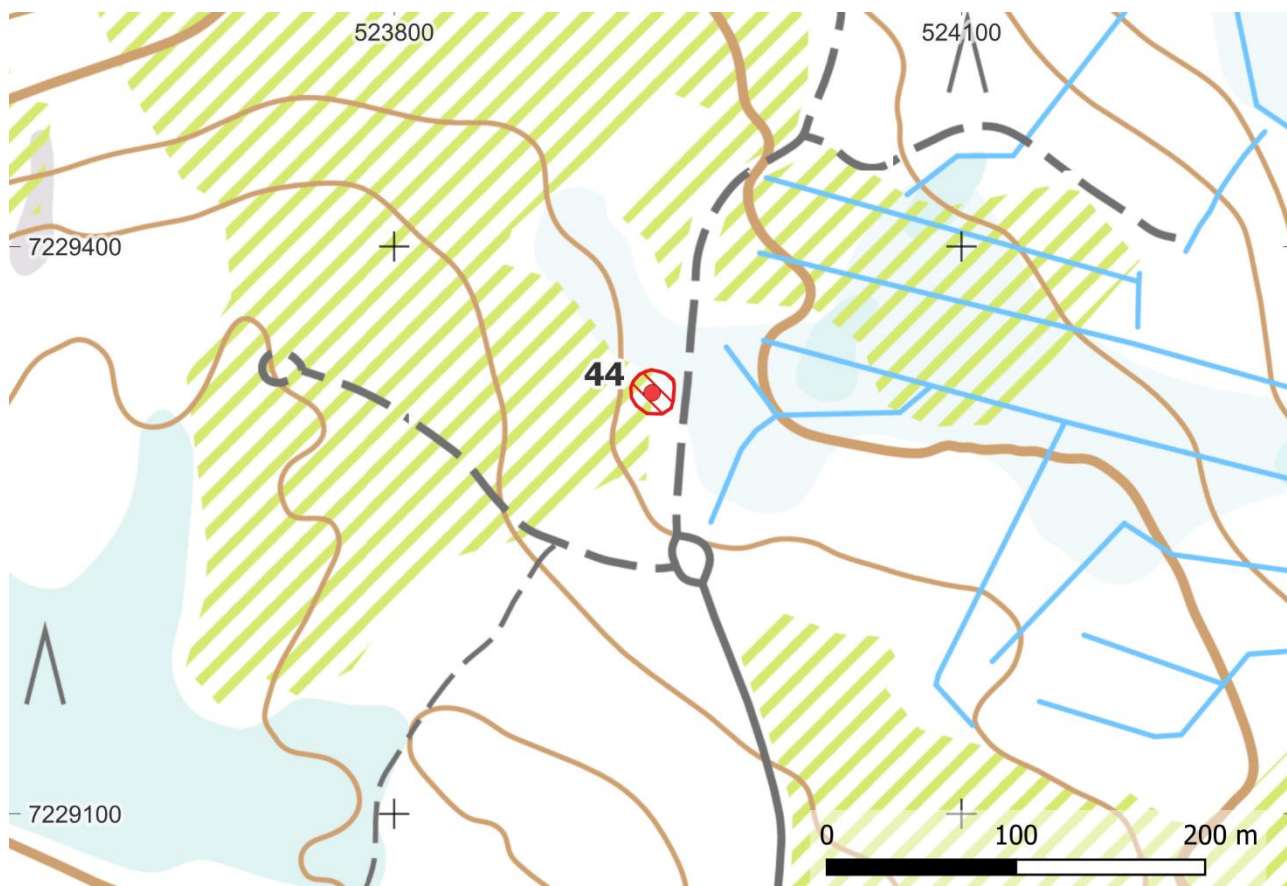
Kuva 71. Kiukaan jäännös erottuu kairan vasemmalla puolella. Etelään.

44. Yli-Tontti 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Koordinaatit:	N 7229323 E 523936 z 185
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/MML:n korkeusmalli

Inventointi 2024: Noin 80 metriä Honkajärventien kääntöpaikasta pohjoisluoteeseen sijaitsee matala ja laakean muotoinen tervahauta. Kohteen itäpuolella kulkee metsäkoneen ajoura, länsipuolella on hakkuuaukea. Tervahaudan halkaisija on noin 16 metriä ja syvyys pohjalta mitattuna noin puoli metriä. Valli on kapea ja matala, leveydeltään noin 2,5 metriä. Lounaisreunasta valli on kokonaan hävinnyt, itäosassa sen päällä kasvaa kuusikkoa. Halssi on noin 3 x 5 metrin kokoinen kaivanto, joka sijaitsee tervahaudan koillisreunassa. Halssin reunassa näkyy hieman tervahaudan rakentamisessa käytettyä kiveystä.

Tervahaudan pohjasta otetusta kairauksesta havaittiin mustaa noensekaista maata. Matalan ja rikkonaisen vallin takia tervahauta erottuu melko huonosti maastossa.

Kartta 64. Yli-Tontti 2 kohdekartta.

Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja rasterilla.

Kuva 72. Yli-Tontti 2 tervahauta. Kaakkoon.

Muut kulttuuriperintökohteet

45. Niskasaari luode

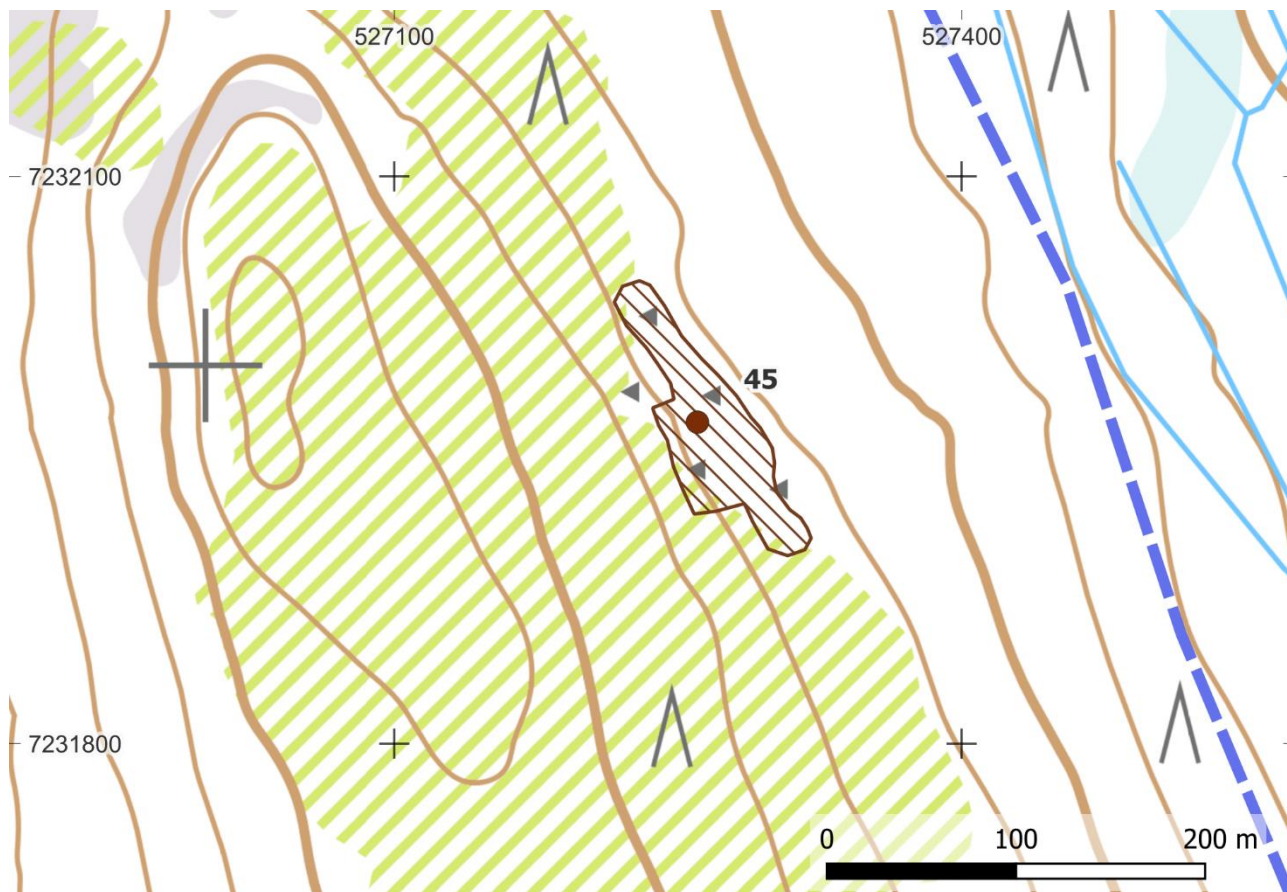
Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	1000035416
Muinaisjäännösstatus:	oli muu kulttuuriperintökohde; ehdotus: muu kohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, kivivallit
Ajoitus:	historiallinen, moderni (1900-luku)
Koordinaatit:	N 7231970 E 527260 z -
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisteristä

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Yleisöilmoitusten mukaan paikalla on poikkirinteen suunnassa olevia kivivalleja noin 40 x 140 m alueella. Kuvien perusteella kyseessä on suhteellisen myöhäinen maa-aineksen ottoon liittyvä paikka. Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2024:

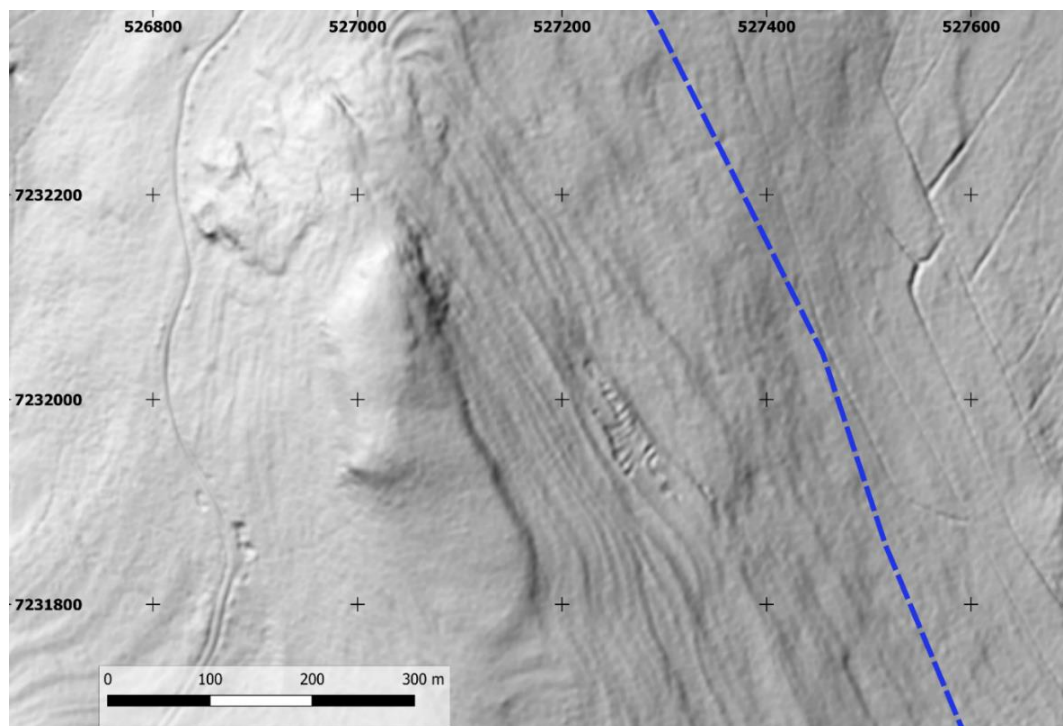
Niskasaaren luoteispuolella kohoavan kankaan itärinteellä korkeuskäyrien 185–195 välillä sijaitsevalla rakka-alueelle on tehty noin 2 metriä leveitä konekaivantoja lounas–koillinen-suuntaisesti. Kaivantojen pituus on 8–37 metriä. Kaivantojen väliin jäävän rakkakivikon korkeus on 0,2–1,2 metriä ja leveys 1–5 metriä. Kivikko on peittynyt osittain sammalen ja varvikon alle. Alueella kasvaa vankkaa noin satavuotista mäntymetsää ja tätä nuorempaa sekametsää. Kaivantojen tarkoitus on voinut liittyä metsäviljelyalan lisäämiseen. Rakka-alueen ulkopuolella on myös mahdollisesti moderni maanottoon liittyviä alueita.

Kaivannot erottuvat vuosien 1957 sekä 1963 ilmakuissa. Ilmakuissa kaivantojen ympärillä on hakkuuaukeaa. Kohteen ajoituksen huomioiden kohteen statusta ehdotetaan muutettavaksi muuksi kohteeksi.

Kartta 65. Niskasaari luode kohdekartta.

Aluerajaus on merkitty ruskealla vinorasterilla. Hankealueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kartta 66. Niskasaari luode -kohde MML:n rinnevarjosteessa.

Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kuva 73. Alueella sijaitsevia kivivalleja. Paikalla kasvaa eri-ikäistä sekametsää. Luoteeseen.

Kuva 74. Maria Södö dokumentoi kohteen pohjoisosien röykkiöitä. Röykkiöt ovat osittain peittyneet sammalen ja varvikon alle. Lounaaseen.

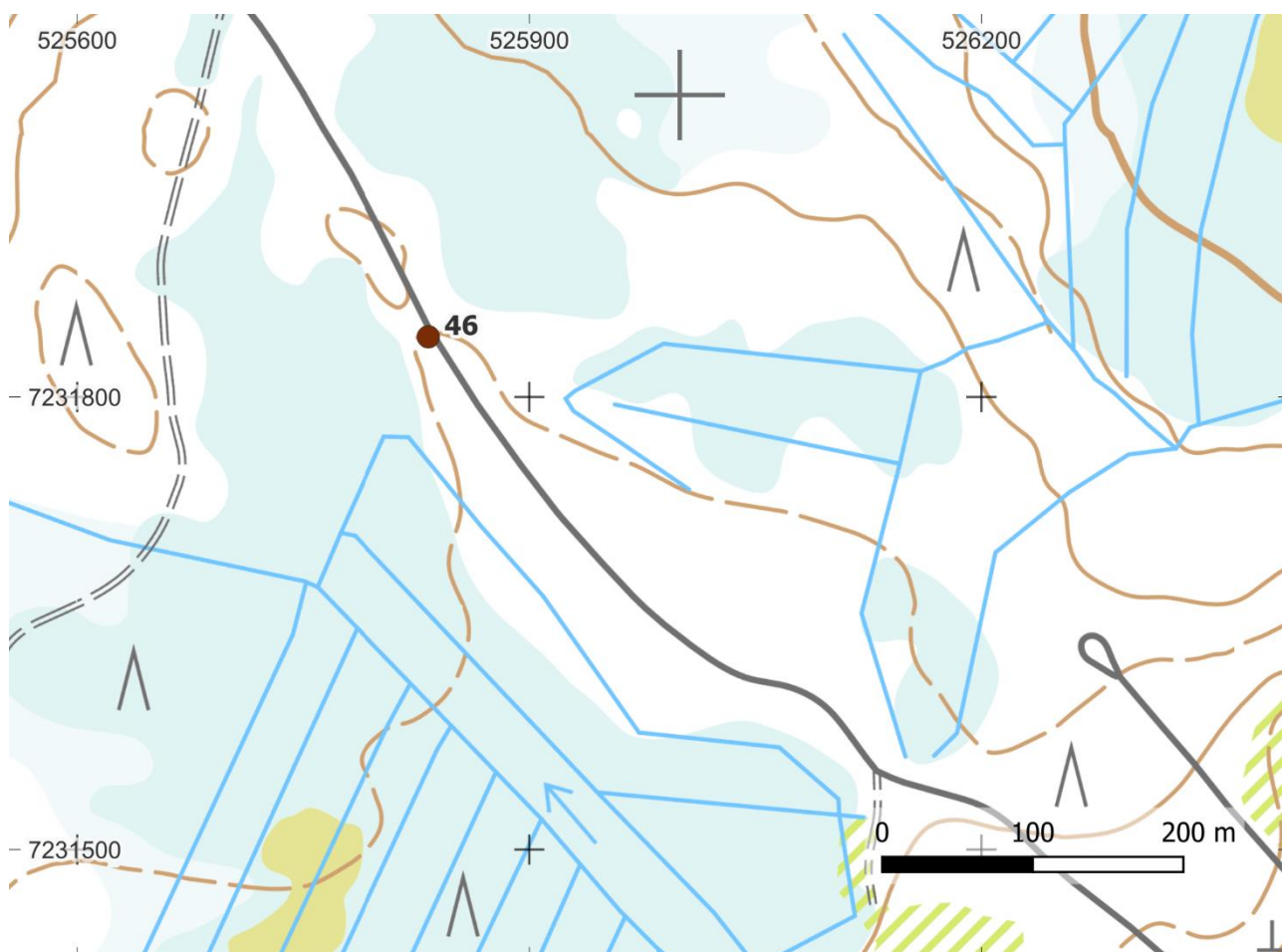
Kuva 75. Alueen reunaosien röykkiöt ovat kooltaan pienempiä. Kuvassa alueen pohjoisosa. Luoteeseen.

46. Joutenlampi*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen (1800-luku)
Koordinaatit:	N 7231840 E 525833 z 173
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/karttapaikannus

Inventointi 2024: Rajamerkki sijaitsee metsäautotien varrella Joutenlamesta noin 500 metriä itään. Paikalla erottuu viisarikivi, joka on tuettu pystyyn muutaman pienemmän kiven avulla. Viisarikiven koko on noin 40 x 40 cm. Viisarikiveen ei ole tehty merkintöjä. Viisarikiven viereen on isketty merkkikeppi, johon on kiinnitetty merkintänauha.

Vuoden 1846 pitäjänkartalla kohdalle on merkitty ilmeisesti Jaalangan ja Korpisen kylien välisen rajan taitekohta. Vuoden 1971 peruskartalle kohdalle on merkitty Korpisen kylän ja Valtionmaan välisen rajan taitekohta. Rajamerkki on nykyisin kiinteistörajalla.

Kartta 67. Joutenlammen rajamerkin kohdekartta.
Kohde on merkitty ruskealla pisteellä.

Kartta 68. Raja vuonna 1865 laaditulla pitäjäkartalla.

Kuva 76. Viisarikivi erottuu tasisessa maastossa selkeästi. Länteen.

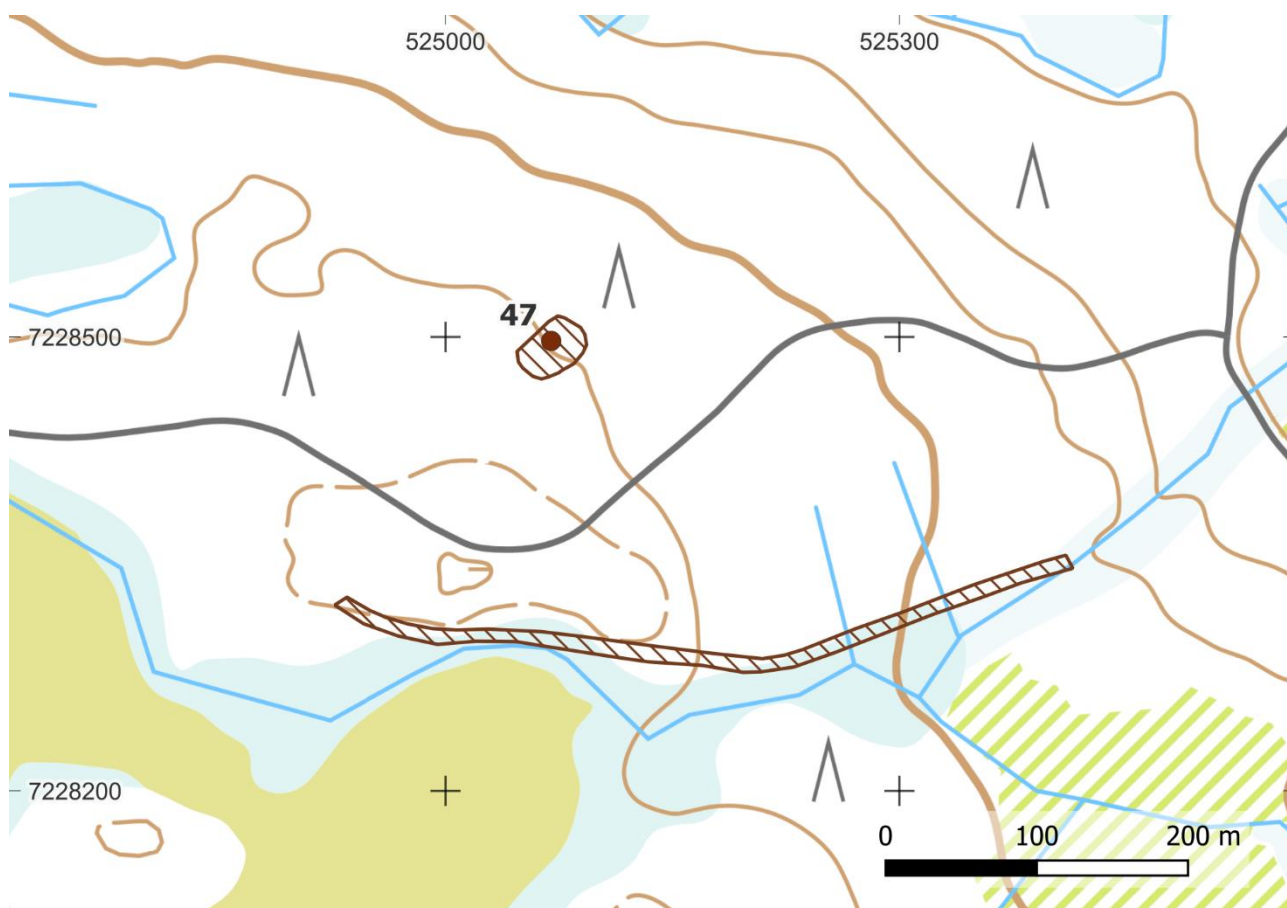
47. Pelttarin Hukkanen 1*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, poroaidat
Ajoitus:	historiallinen, moderni (1900-luku)
Koordinaatit:	N 7228497 E 525069 z 176
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/karttapaikannus erotuspaikasta

Inventointi 2024: Pelttarin Hukkasen länsipuolella, nimettömän metsäautotien pohjoispuolella sijaitsee vanha poroerotuspaikka ja tien eteläpuolella poroaidan jäännöstä. Erotuspaikka sijaitsee tiestä noin 120 metriä pohjoiseen. Se erottuu ympäröivästä maastosta tasaisena kasvustosta vapaana kenttänä, jonka koko on noin 45 x 30 metriä. Sen reunoilla kasvaa jyrkeviä koivuja ja kuusia. Erotuspaikalla sekä sen reunoilla on muutamissa kohdissa pystyssä erotuspaikan aidan rakenteita. Aidan lautoja on myös maassa erotuspaikan ympäristössä.

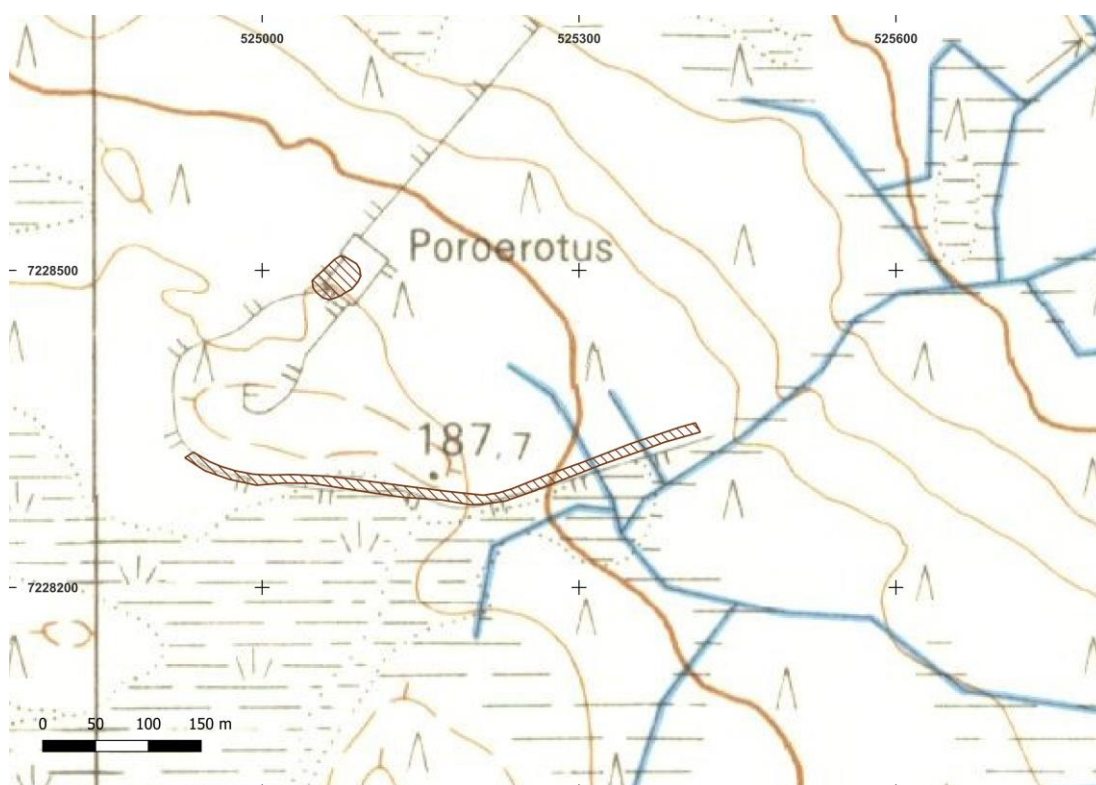
Metsäautotien eteläpuolella, heti suon pohjoispuolella on noin 500 metrin matkalla osaksi hajonnutta ja lahonnutta poroaitaa, joka on liittynyt pohjoispuolella olevaan poroerotuspaikkaan. Joissakin kohdissa aidan pystypuita on vielä pystyssä, mutta pääosin aita erottuu enää maata vasten olevina lautoina. Paikoitellen aitarakennetta on vahvistettu metallilangoilla. Metsäautotien ja erotuspaikan välissä lahonnutta aita on jäljellä kahdessa kohdassa noin 2–5 metrin matkalla, heti metsäautotien varressa sen pohjoispuolella (N 7228399 E524967) ja erotuspaikasta noin 16 metriä lounaaseen (N 7228478 E 525033). Aitaa ei tavattu poroerotuspaikan pohjoispuolelta.

Erotuspaikka ja siihen liittyvä poroaita on merkitty vuosien 1977–1992 peruskartoille. Sitä ei ole merkitty enää vuoden 1999 peruskartalle. Metsäautotien pohjoispuolella, poroerotuspaikan ympärillä kasvaa tiheää nuorta kasvatusmetsää. Metsäautotien eteläpuolella kasvaa vanhempaa harvennettua mäntymetsää.

Kartta 69. Pelttarin Hukkanen 1 kohdekartta.

Muu kulttuuriperintökohteen sijainti ja aluerajaus on merkitty ruskealla pisteellä ja rasterilla.

Kartta 70. Poroerotuspaikka ja poroaita vuoden 1971 peruskartalla.

Kuva 77. Pelttarin Hukkasen poroerotuskentän aidan rakenteita. Pohjoiseen.

Kuva 78. Osa poroerotuskentän vieressä olevista aitarakenteista olivat edelleen pystyssä. Koilliseen.

Kuva 79. Pelttarin Hukkasen poroerotuskenttä erottuu selvästi maastossa. Pohjoiseen.

Kuva 80. Suurin osa poroerotusaidasta on tuhoutunut metsänhoitotöiden yhteydessä. Länteen.

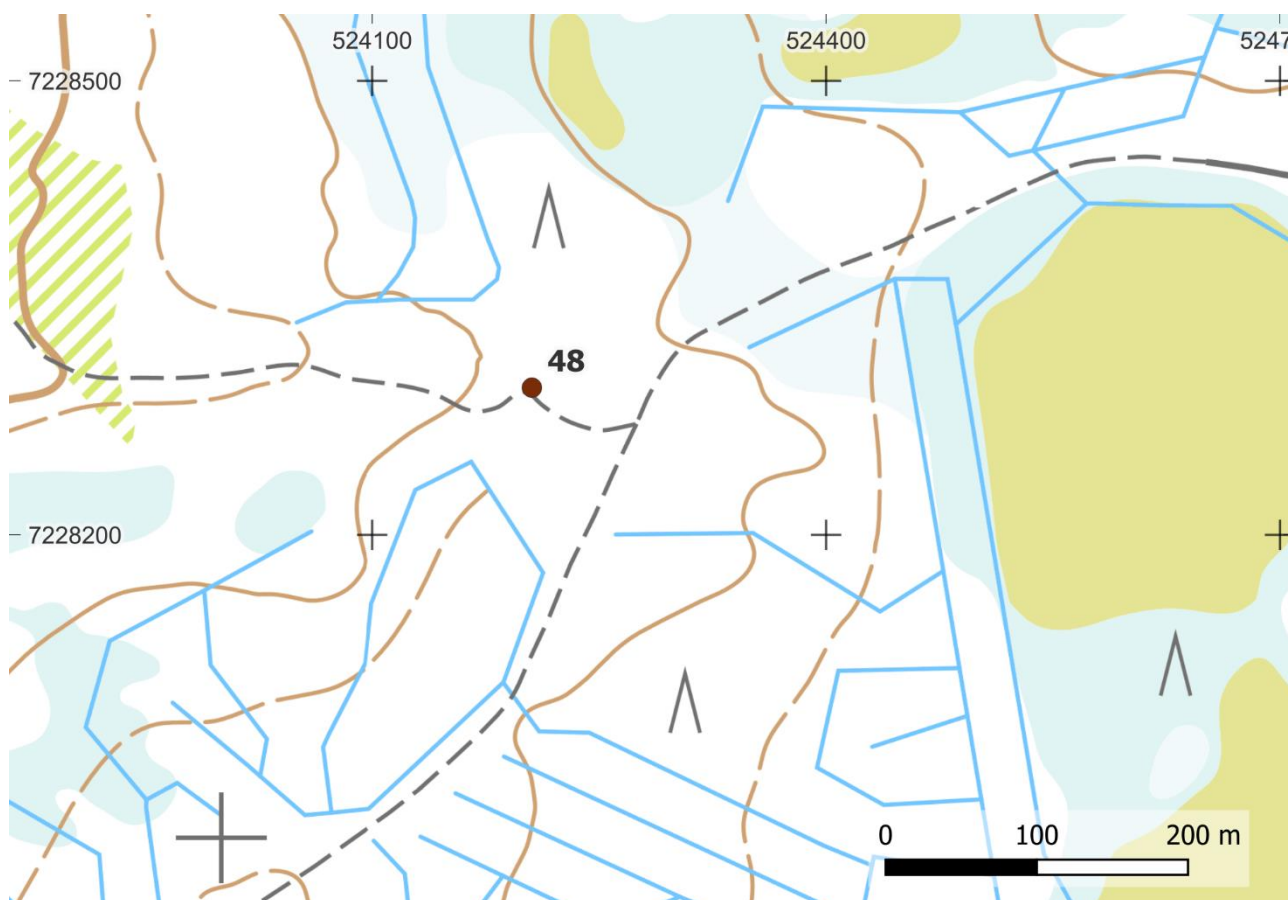
Kuva 81. Eteläosan aitarakennetta on vahvistettu metallilangoilla. Itään.

48. Pelttarin Hukkanen 2*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen (1800-luku)
Koordinaatit:	N 7228297 E 524205 z 195 ±2
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus/karttapaikannus

Inventointi 2024: Rajamerkki koostuu osin sammaloituneesta kivikehästä ja sen keskellä sijaitsevasta viisarikivestä. Kehä on pyöreän mallinen, halkaisijaltaan noin metrin, ja koostuu 6–8 kivistä. Viisarikivi on halkaisijaltaan puolisen metriä. Rajamerkki sijaitsee harvaan kasvavalla mäntykankaalla metsäkoneella ajetun uran pohjoispuolella. Ympärillä kulkee useita metsäteitä noin 400–500 metrin etäisyydellä rajamerkistä.

Vuoden 1846 pitäjänkartalla kohdalle on merkitty ilmeisesti Jaalangan ja Korpisen kylien välisen rajan taitekohta. Vuoden 1971 peruskartalle kohdalle ei ole merkitty rajaa. Rajamerkki on nykyisin kiinteistörajalla.

Kartta 71. Pelttarin Hukkanen 2 muu kulttuuriperintökohde.
Kohde on merkitty ruskealla pisteellä.

Kartta 72. Raja vuonna 1865 laaditulla pitäjäkartalla.

Kuva 82. Rajamerkin takana näkyy metsäkoneella ajettu ura. Länteen.

Löytöpaikka

49. Esko*

Kunta:	Pudasjärvi
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	yleisöilmoitus 2023
Koordinaatit:	N 7245273 E 520628 z 125
Koordinaattiselite:	löytöilmoituksen koordinaattipiste

Inventointi 2024: Löytöpaikka sijaitsee Pudasjärven Ervastin kylässä, Eskon tilan peltoalueella. Paikalta on löytynyt metallinetsinnässä ilmeisesti Torniossa vuonna 1764 valmistettu poikki menneen lusikan varsi (ILM27420), mahdollinen kirjansolki (ILM27421), kaksi 1800-luvulle ajoittuvaa rahaa sekä tunnistamaton helamainen esine (ILM27668).

Nykyisen Eskon tilan kohdalle on merkitty vuoden 1865 pitäjänkartalle Eskolan torppa ja sen ympärille viljelysalueita. Maanmittaushallituksen uudistushakemistoon Eskola on merkitty Sotkajärven kylään talon numerolla 8. Aluetta kuvaaviin vanhoihin karttoihin se on uudistushakemiston perusteella ilmeisesti merkitty ensimmäisen kerran vuosina 1852-1858. Vuoden 1971 peruskartalla pihapiirissä on ollut useita rakennuksia. Pihapiirin rakennuskanta on hieman muuttunut vanhojen karttojen perusteella ilmeisesti 1970- ja 2000-lukujen välissä. Vuoden 1999 peruskartalla päärakennus on merkitty pohjoisemmaksi kuin vuoden 1971 peruskartalla.

Inventoinnin aikaan, syyskuussa ja marraskuussa, peltoalueen pinta oli peitteinen, eikä pintapoiminta ollut mahdollista.

Kartta 73. Eskon kohdekartta.

Löytöpaikka on merkitty keltaisella pisteellä. Suunniteltu sähkösiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

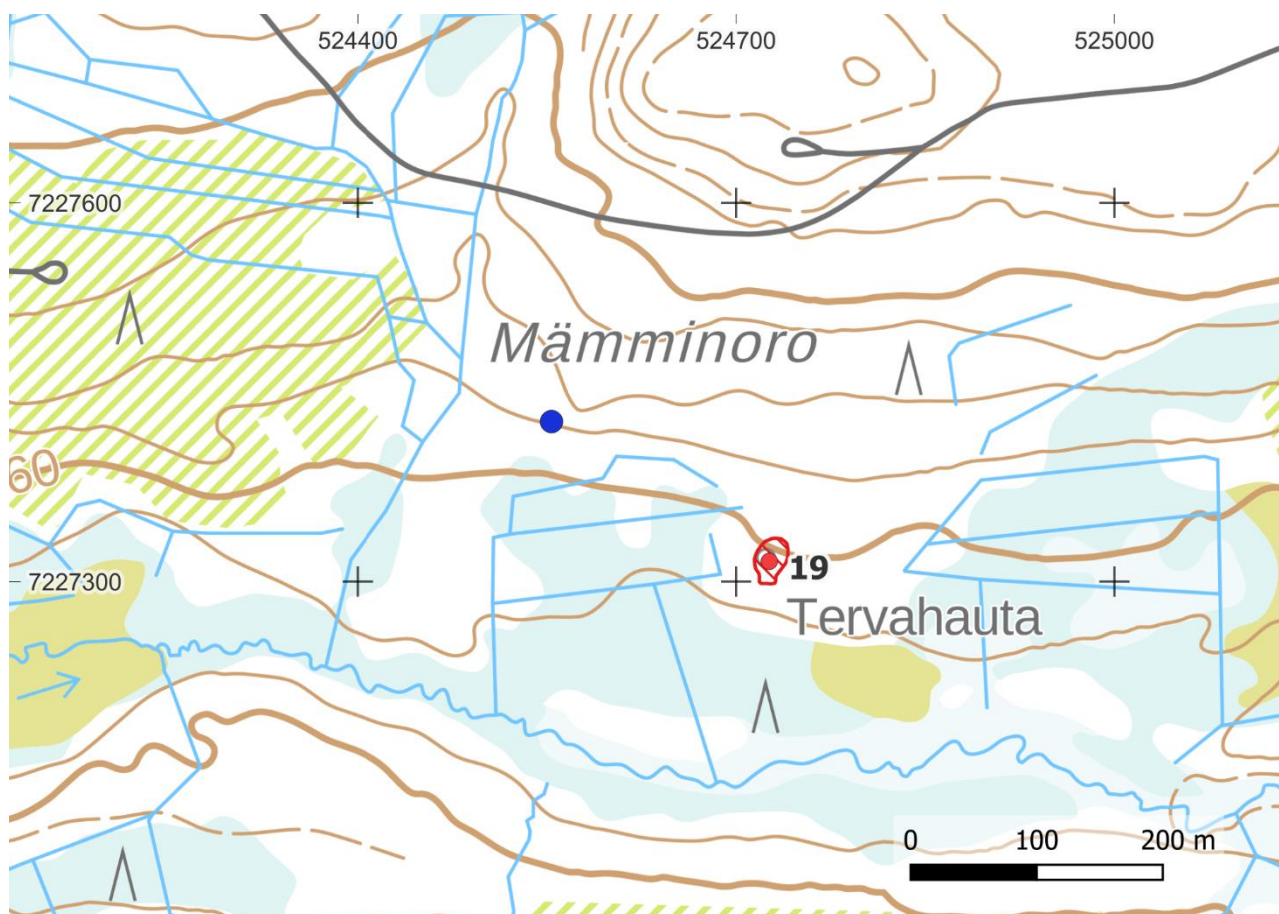
Kartta 74. Eskolan torppa vuoden 1856 pitäjänkartalla.

Muut havainnot

Savotta- tai niittykämpän jäännökset

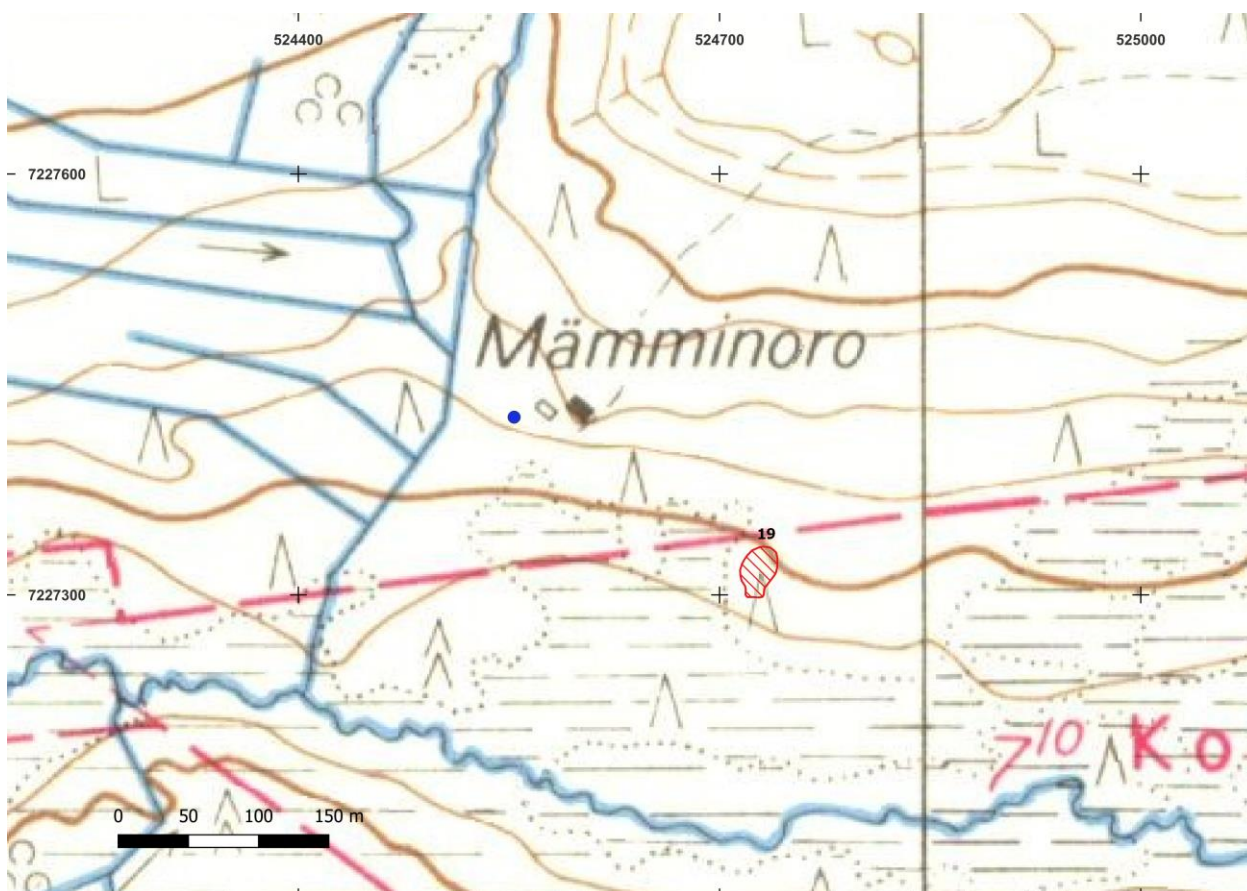
Inventoinnin esitöissä vuoden 1971 peruskartalta paikannettiin yksi mahdollinen savotta- tai niittykämpän paikka. Tuulivoimapuistoalueella sijaitseva paikka tarkastettiin maastotöiden yhteydessä. Mämminoroon on merkitty kaksi rakennusta vuosien 1971–1992 peruskartoille. Paikalta ei inventoinnissa havaittu kartoille merkityistä rakennuksista minkäänlaisia merkkejä.

Noin 15 metriä kohteelta lounaaseen sijaitsee kaivanto (N 7227427 E 524554), joka on tässä raportissa numerolla 48. Kaivannon pohjan koko on noin 3 x 2,5 metriä ja kaivannon syvyys on noin 0,4 metriä. Kolme metriä kaivannosta kaakkoon sijaitsee pyöreä noin 1 halkaisijaltaan oleva jätekuoppa. On mahdollista, että havaittu kaivanto sekä jätekuoppa liittyvät vanhoihin peruskarttoihin merkattuihin savotta- tai niittykämpään. Nuoren iän vuoksi ne eivät ole lain suojaamia muinaisjäännöksiä.

Kartta 75. Muu havainto Mämminorossa.

Tuulivoimapuistoalueella sijaitsevaan savotta- tai niittykämpään liittyvät jäännökset on merkitty sinisellä pisteellä. Punaisella merkitty läheinen kiinteä muinaisjäännös (19).

Kartta 76. Mämminoron alue vuoden 1971 peruskartalla.

Kuva 83. Alueella oleva kaivanto. Kaira on pystyssä kaivannon pohjalla. Etelään.

Kuva 84. Kartalle merkittyjen rakennusten alueelta ei tehty havaintoja. Länteen.

Kuva 85. Kartalle merkittyjen rakennusten aluetta. Itään.

6. Lähteet

Tutkimusraportit:

- Jussila, Timo ja Sepänmaa, Timo 2021. Utajärvi-Muhos Pahkavaara-Utanen-Pyhäselän sähköasema välisen 400 kV voimajohtolinjan käytävän arkeologinen inventointi. Mikroliitti Oy.
- Laulumaa, Vesa ja Suominen, Esa 1992. Puolanka kiinteiden muinaisjäännösten inventointi.
- Laurila, Ville 2014. Puolangan ja Utajärven kulttuuriperintöinventointi. Metsähallitus.
- Leinonen, Purmonen, Tokoi & Laakso 2023. Ukonkankaan tuulivoimahankkeen ja Turkkiselkä-Ukonkangas-Pontema -voimalinjan arkeologinen inventointi 2023. Maanala Oy.
- Sarkkinen, Mika 1998. Pudasjärvi inventointi. Pohjois-Pohjanmaan liitto.
- Sarkkinen, Mika 2000. Utajärvi Utosjoki Ylilampi tulva-allasalueen inventointi. Museovirasto.
- Schulz, Hans-Peter 2011. Pudasjärvi etelä- ja länsiosat kulttuuriperintöinventointi. Metsähallitus.
- Schulz, Hans-Peter ja Itäpalo, Jaana 2015. Utjärvi Pahkavaaran tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi. Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu.
- Suominen, Esa 2007. Puolanka, Peräkangas. Esihistoriallisen pyyntikuoppa-alueen tarkastus.

Digitaaliset lähteet:

- Kulttuuriympäristö palveluikkuna:
<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>
- Vanhatkartat.fi palveluikkuna:
<https://vanhatkartat.fi/>
- VSB Uusiutuva Energia Suomi OY, Pudasjärvi Joutensuo
<https://www.vsb.energy/fi/fi/hankkeet/joutensuo-pudasjaervi/>

Kartat:

Kansallisarkisto

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma).

la.* Pitäjänkartasto

3442 01 la.* -/- _1 Muhos, Utajärvi

3442 04 la.* -/- - Utajärvi

3442 05 la.* -/- - Utajärvi

3442 06+3531 04 la.* -/- - Puolanka

3442 06+05 la.* -/- - Puolanka

3531 07 la.* -/- _1 Pudasjärvi

3531 08 la.* -/- - Pudasjärvi
3531 09 la.* -/- - Pudasjärvi
3532 07 la.* -/- - Pudasjärvi
3532 04 la.* -/- - Pudasjärvi

Oulun läänin maanmittauskonttorin kanslian arkisto. I KARTAT JA PIIRUSTUKSET
Pudasjärvi 147. Kartta Pelttarin, Parkkilan, Siiran, Peuron, Ojalan ja
Ervastin tiloista (1764–1767).

Maanmittauslaitos

Vanhat peruskartat (Maanmittaushallitus)

Karttalehti 3531 07 Pikku-Maukku, vuosi 1971.
Karttalehti 3531 08 Siivikko, vuosi 1971.
Karttalehti 3531 09 Venymä, vuosi 1971.
Karttalehti 3532 04 Hirvaskoski, vuosi 1971.
Karttalehti 3532 07 Iso Haisuvaara, vuosi 1971.
Karttalehti 3442 01 Nuanjärvi, vuosi 1950.
Karttalehti 3442 05 Varpupitämä, vuosi 1970.
Karttalehti 3442 06 Kalhamajärvi, vuosi 1970.
Karttalehti 3442 04 Hevosvaara, vuosi 1970.
Karttalehti 3442 09 Pirttijoki, vuosi 1970.